

Sametingets budsjett 2014

Vedtatt 5.12.2013

Sak 054/13

SÁMEDIGGI
SAMETINGET

Ávjovárgeaidnu 50
9730 Karasjok/Karášjohka
Telefon +47 78 47 40 00
samediggi@samediggi.no
www.samediggi.no

Sámediggi 2013
1. utgave

Forsidebilde: Making Waves

ISBN: 978-82-91200-17-0

1	INNLEDNING	9
2	HOVEDINNHOOLD	11
2.1	INNLEDNING	11
2.2	SPRÅK	11
2.3	KULTUR	11
2.4	BIBLIOTEK.....	12
2.5	KUNNSKAP.....	12
2.6	HELSE OG SOSIAL	13
2.7	AREAL OG MILJØ	13
2.8	KULTURMINNEVERN.....	13
2.9	NÆRING	13
2.10	REGIONALUTVIKLING	14
2.11	SAMISK SAMARBEID OG INTERNASJONALT ARBEID	14
3	RAMMEBETINGELSER.....	15
3.1	VERDIGRUNNLAG	15
3.2	SAMETINGETS ØKONOMISKE RAMMEBETINGELSER	16
3.2.1	SAMLET BEVILGNING TIL SAMETINGET	16
3.2.2	SAMETINGETS ØKONOMISKE RAMMEFORDELING.....	17
3.2.3	VIRKEMIDLER	18
3.2.4	DIREKTE TILSKUDD	18
3.2.5	SØKERBASERTE TILSKUDD.....	18
3.2.6	LOVER OG AVTALER – ØKONOMISKE RAMMEBETINGELSER	19
3.2.6.1	EØS-regelverket.....	19
3.2.6.2	Hovedavtale med samiske kunstnerorganisasjoner	19
3.2.6.3	Hovedavtale i duodji	19
3.3	LOVMESSIGE OG STRUKTURELLE RAMMEBETINGELSER.....	20
3.3.1	LIKESTILLING.....	20
3.3.2	SELVBESTEMMELSESRETT	20
3.3.3	SAMARBEID	20
3.3.3.1	Samarbeidsavtaler med kommuner og fylkeskommuner.....	20
3.3.3.2	Samisk parlamentarisk råd	20
3.3.3.3	Internasjonalt samarbeid	21
4	SPRÅK.....	22
4.1	VIRKEMIDLER TIL SAMISK SPRÅK.....	22
4.1.1	ØKONOMISKE VIRKEMIDLER	22
4.1.2	ADMINISTRATIVE RESSURSER – AVDELING FOR SPRÅK	22
4.2	ANSVAR OG RAMMEBETINGELSER FOR SAMISK SPRÅK	23

4.2.1	SAMETINGET HAR ANSVARET FOR UTVIKLINGEN AV SAMISK SPRÅK	23
4.2.2	OVERSIKT OVER SITUASJONEN FOR SAMISK SPRÅK.....	24
	Samisk offentlig utredning (SaOU).....	25
4.3	SPRÅKBRUKERE.....	25
4.3.1	KOMPETANSE.....	25
	Stipend til elever med samisk i fagkretsen i videregående skole.....	26
4.3.2	SPRÅKFAGLIG UTVIKLING.....	26
	Talesyntese	27
	Sámi Giellagáldu	28
	Digitalisering av ordbøker og ordlister.....	28
	Čállinrávagirji - ny utgave	29
4.4	BRUKEN AV SAMISKE SPRÅK.....	29
4.4.1	BEVISSTGJØRING OM SAMISK SPRÅK.....	30
	Samisk språkkampanje.....	30
4.4.2	FORVALTNINGSOMRÅDET FOR SAMISK SPRÅK	31
	Tospråklighetstilskudd til kommuner	32
	Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner	32
	Skrive- og lesehjelp for eldre	33
4.4.3	SAMISKE SPRÅKSENTRER	34
	Tilskudd til samiske språksentre	35
4.4.4	SPRÅKPROSJEKTER.....	35
	Tilskudd til språkprosjekter	35
5	KULTUR	37
5.1	VIRKEMIDLER TIL KULTUR.....	38
5.1.1	ØKONOMISKE VIRKEMIDLER	38
5.1.2	ADMINISTRATIVE RESSURSER - SEKSJON FOR KULTUR	38
5.2	ET TYDELIGERE ANSVAR FOR SAMISK KULTUR.....	39
5.3	GODE RAMMEVILKÅR FOR SAMISKE KUNSTNERE.....	40
	Samisk kunstneravtale.....	42
	Tilskudd til samiske kultur- og ungdomsorganisasjoner	43
	Tilskudd musikk og litteratur	44
	Forfatterskap	44
	Tilskudd til kulturtiltak.....	45
5.4	SAMISKE KULTURINSTITUSJONER SOM ARENA FOR FORMIDLING OG OPPLEVELSE AV SAMISK KULTUR	46
	Tilskudd til festivaler	47
	Tilskudd til teater	48
	Tilskudd til museer.....	48
	Tilskudd til kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner	50
	Tilskudd til arenaer for kunst- og kulturformidling.....	51
	Tilskudd til samiske forlag.....	51
	Program for institusjonsutvikling	52
5.5	SAMISK IDRETT	52
	Tilskudd til samisk idrett.....	53
5.6	SAMISKE MEDIER.....	53
	Tilskudd til samisk medietilbud.....	54

6	BIBLIOTEK.....	55
6.1	VIRKEMIDLER TIL BIBLIOTEK	55
6.1.1	ØKONOMISKE VIRKEMIDLER	55
6.1.2	ADMINISTRATIVE RESSURSER - SEKSJON FOR BIBLIOTEK	55
6.2	FORMIDLINGSVIRKSOMHET	56
	Tilskudd til samiske bokbusser	57
6.3	BIBLIOTEKUTVIKLING	57
7	KUNNSKAP	59
7.1	VIRKEMIDLER TIL KUNNSKAP	60
7.1.1	ØKONOMISKE VIRKEMIDLER	60
7.1.2	ADMINISTRATIVE RESSURSER – AVDELING FOR OPPVEKST OG OPPLÆRING	60
7.2	BARNEHAGE	61
7.2.1	INNHALDET I BARNEHAGEN	61
7.2.2	SPRÅKSTIMULERING I BARNEHAGEN.....	62
7.2.3	SPRÅKBADMODELLER	62
7.2.4	REKRUTTERING AV SAMISKSPRÅKLIGE ANSATTE.....	63
7.2.5	PEDAGOGISK MATERIELL, LEKER OG LÆRINGSRESSURSER	63
7.2.6	SAMARBEID OG SAMMENHENG MELLOM HJEM, BARNEHAGE OG SKOLE	64
	Tilskudd til samisk barnehage tilbud	64
7.3	GRUNNOPPLÆRING	66
7.3.1	DEN SAMISKE SKOLENS INNHold OG VERDIGRUNNLAG	67
	Samisk læremiddelportal - Ovttas- Aktan- Aktesne	68
	Tilskudd til utvikling av læringsressurser.....	69
	Oversetting og tilpassing av læreverker i matematikk fra norsk til samisk	70
	Tilskudd til sørsamisk terminologi- og læremiddelutviklingsarbeid.....	71
	Tilskudd til tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen.....	71
	Samisk lærenettverk.....	72
7.3.2	DEN SAMISKE ELEVENES RETTIGHETER OG LÆRINGSMILJØ.....	72
7.3.3	DE LOVMESSIGE OG STRUKTURELLE RAMMENE FOR OPPLÆRING.....	73
7.3.4	SAMETINGETS ROLLE OG MYNDIGHET	74
7.4	HØYERE UTDANNING OG FORSKNING	74
7.4.1	REKRUTTERING TIL HØYERE UTDANNING OG FORSKNING	75
	Stipend for høyere utdanning.....	76
7.4.2	SAMISK HØYERE UTDANNING.....	76
7.4.3	SAMISK PERSPEKTIV I HØYERE UTDANNING PÅ NASJONALT NIVÅ	77
7.4.4	SAMISK FORSKNING	77
	Kompetansesenter for samisk naturbruk.....	78
	Systematisk kartlegging av tradisjonell kunnskap	79
7.4.5	SAMISK PERSPEKTIV I FORSKNING	79
8	HELSE OG SOSIAL.....	80
8.1	VIRKEMIDLER TIL HELSE OG SOSIAL	80

8.1.1 ØKONOMISKE VIRKEMIDLER	80
8.1.2 ADMINISTRATIVE RESSURSER – SEKSJON FOR HELSE OG SOSIAL.....	80
8.2 EN LIKEVERDIG HELSE- OG SOSIALTJENESTE	81
Brukerrettede tilbud for eldre samer	84
Samisk legeforening	85
Tilskudd til helse- og sosialprosjekter.....	85
8.3 EN LIKEVERDIG BARNEVERNTJENESTE.....	85
8.4 EN LIKEVERDIG NØDMELDETJENESTE	86
8.5 SAMISK HUMAN BIOLOGISK MATERIALE	87
9 AREALER OG MILJØ.....	88
9.1 OVERSIKT OVER VIRKEMIDLER AREAL OG MILJØ	88
9.1.1 ØKONOMISKE VIRKEMIDLER	88
9.1.2 ADMINISTRATIVE RESSURSER - SEKSJON FOR AREAL OG MILJØ.....	89
9.2 RAMMEBETINGELSER	89
Tilskudd til stiftelsen Protect	90
9.3 FORVALTNING AV AREALER	91
9.4 NATURRESSURSER.....	91
9.5 NATURMANGFOLD	92
9.6 KLIMA	93
10 KULTURMINNEVERN	95
10.1 VIRKEMIDLER TIL KULTURMINNEVERN	95
10.1.1 ØKONOMISKE VIRKEMIDLER	95
10.1.2 ADMINISTRATIVE RESSURSER - SEKSJON FOR KULTURMINNEVERN.....	96
10.2 RAMMEBETINGELSER FOR SAMISK KULTURMINNEVERN	96
10.3 FORVALTNING	97
Tilskudd til kulturminnevern	99
Østsamisk kulturmiljø i Skoltebyen	100
10.4 SYNLIGGJØRING	100
11 NÆRING	102
11.1 VIRKEMIDLER TIL NÆRING	103
11.1.1 ØKONOMISKE VIRKEMIDLER	103
11.1.2 ADMINISTRATIVE RESSURSER – SEKSJON FOR NÆRING	103
11.2 RAMMEBETINGELSER I PRIMÆRNÆRINGER.....	104
Tilskudd til primærnæringer	106
11.3 ATTRAKTIVE LOKALSAMFUNN	106
Tilskudd til næringsliv og bedriftsutvikling	108
11.4 KULTURNÆRINGER.....	108
Tilskudd til utvikling og rekruttering til duodjinæringen	110
Tilskudd til Duodjeinstituhtta	111
Utvikling av en kompetansebasert kultur næring.....	111

Næringsavtale for duodji.....	111
11.5 VERDISKAPING OG NYETABLERINGER	112
Tilskudd til verdiskaping og nyetableringer.....	114
Kompetanseheving og oppfølging.....	114
11.6 VIRKEOMRÅDET FOR TILSKUDD TIL NÆRINGSUTVIKLING (STN-OMRÅDET)	115
12 REGIONALUTVIKLING	117
12.1 ØKONOMISKE VIRKEMIDLER TIL REGIONALUTVIKLING	117
Regionalutviklingsprosjekter	118
13 SAMISK SAMARBEID OG INTERNASJONALT ARBEID.....	119
13.1 VIRKEMIDLER TIL SAMISK SAMARBEID OG INTERNASJONALT ARBEID.....	119
13.1.1 ØKONOMISKE VIRKEMIDLER	119
13.1.2 ADMINISTRATIVE RESSURSER - AVDELING FOR RETTIGHETER OG INTERNASJONALE SAKER	119
13.2 INTERNASJONALT ARBEID.....	120
Tilskudd til internasjonalt arbeid.....	120
Tilskudd til samiske likestillingsorganisasjoner.....	121
Verdenskonferansen for urfolk 2014	121
14 ANDRE TILTAK.....	122
14.1 ØKONOMISKE VIRKEMIDLER TIL ANDRE TILTAK.....	122
14.2 KONFERANSER I REGI AV SAMETINGET	122
14.3 SAMISKRELATERT STATISTIKK I NORGE.....	122
14.4 UTDELING AV PRISER OG STIPEND	123
14.5 UTREDNINGER OG EVALUERINGER	123
14.6 SAMETINGETS 25-ÅRSJUBILEUM	123
15 DRIFTSUTGIFTER POLITISK NIVÅ.....	124
15.1 DRIFTSUTGIFTER POLITISK NIVÅ	124
Sametingets plenum.....	124
Sametingets plenumsledelse	124
Sametingets kontrollutvalg.....	125
Samisk parlamentarisk råd (SPR).....	125
Sametingsrådet	125
Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU).....	125
Sametingets eldreråd.....	125
Sametingets klagenemnd	125
15.2 VIRKEMIDLER TIL PLENUMSLEDELSENS DISPOSISJON.....	126
15.2.1 ADMINISTRATIVE RESSURSER - PLENUMSSTABEN	126
15.2.2 VIRKEMIDLER TIL PLENUMSLEDELSENS DISPOSISJON	126
Tilskudd til politiske grupper i Sametinget	126

Tilskudd til opposisjonens arbeidsvilkår	127
Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner	127
Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget	127
16 DRIFTSUTGIFTER ADMINISTRATIVT NIVÅ	128
16.1 SAMETINGETS ADMINISTRASJON	128
16.1.1 SAMETINGETS KONTORSTRUKTUR	129
16.1.2 ORGANISASJONSKART	130
16.1.3 AVDELING FOR ADMINISTRASJON (HÁL)	130
16.1.4 AVDELING FOR KOMMUNIKASJON (GUL)	131
16.2 ELEKTRONISK TILSKUDDSFORVALTNINGSVERKTØY	131

1 Innledning

Sametinget er samenes folkevalgte organ i Norge. 39 representanter velges av og blant samer hvert fjerde år. Siste valg var i 2013. Sametingets budsjett bygger på de bevilgningene som regjeringen gir i statsbudsjettet og som legger føringer for Sametingets aktivitet i budsjettåret. Sametinget arbeider for å komme i en reell forhandlingsposisjon med regjeringen om de overordnede økonomiske rammene for sin virksomhet.

Sametingets budsjett viser den politiske retning som vi ønsker at Sametinget skal følge. Sametinget vil prioritere slik at det er mulig å gjennomføre de tiltak vi mener er nødvendige for å sikre samenes interesser. Forslaget bygger på de bevilgninger som regjeringen overfører Sametinget, og er også strukturert omkring de overføringer som det er bindinger på fra sentralt hold.

Sametinget skal være den fremste premissleverandøren for å legge forholdene til rette for at samene kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. Sametinget vil sikre et Sameting for det samiske folket. Gjennom vårt arbeid skal vi imøtekomme og ivareta alle samer. Arbeidet skal skje åpent, i dialog med de samiske samfunnene og i dialog med øvrige folkevalgte organer og myndigheter.

Sametingets virksomhet er omfattende og inneholder også forvaltningsansvar for blant annet valg til Sametinget, fordeling av økonomiske tilskudd fra Stortinget, fastsetting av deler av læreplanene for grunnopplæring, forvaltning av samiske kulturminner etter kulturminneloven.

Samene er et urfolk i fire land. Kontakten mellom samer på tvers av landegrensene har avgjørende betydning for bevaring av tradisjoner og for utvikling av samisk fellesskap og mangfold. Sametinget vil legge til rette for styrking av samarbeidet på tvers av landegrensene gjennom samisk parlamentarisk råd.

Det er viktig at urfolksdimensjonen i nasjonale og internasjonale fora blir ivaretatt. I år arrangerer FN en verdenskonferanse for urfolk. Sametinget har forventninger om og vil på vår måte bidra til at de gode resultatene fra den globale forberedende urfolkskonferansen i Alta i 2013 blir ført videre og fulgt opp for å sikre en handlingsrettet implementering av menneskerettigheter og urfolksrettigheter i fremtiden.

Staten Norge er opprinnelig etablert på territoriet til to folk, samer og nordmenn. Det innebærer at samisk språk og kultur skal ha samme utviklingsmuligheter og beskyttelse på samme vis som norsk språk og kultur. For å virkeliggjøre selvråderetten for samene må vi sikre det materielle rettighetsgrunnlaget for samisk språk, kultur og samfunnsliv. Gjennom folkeretten er norske myndigheter forpliktet til å konsultere samene i saker som har betydning for samiske samfunn. Sametinget har også kontakt med den norske stat gjennom dialogmøter og møter om enkeltsaker. Sametinget har i en lengre periode arbeidet for å få på plass prosedyrer for budsjettkonsultasjoner. Dette er en sak som må få sin avklaring snarest.

Likestilling og likeverd ligger til grunn for Sametingets virksomhet. Sametinget skal legge til rette for at både kvinner og menn i alle aldre skal være likeverdige parter i det samiske samfunnet. Ingen skal

diskrimineres på grunn av etnisitet, nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge, språk, religion, livssyn eller seksuell legning.

2 Hovedinnhold

2.1 Innledning

Sametinget ble opprettet for sikre en likeverdig behandling av samene. Samisk språk og kultur anses som opprinnelige i Norge og har derfor samme krav på vern og utvikling som norsk språk og kultur. Sametinget skal være den fremste premissleverandøren for å legge forholdene til rette for at samene kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

Sametinget vil sikre et Sameting for det samiske folket. Gjennom vårt arbeid skal vi imøtekomme og ivareta alle samer. Arbeidet skal skje åpent, i dialog med de samiske samfunnene og i dialog med øvrige folkevalgte organer og myndigheter.

Sametingets budsjett viser den politiske retning som vi ønsker å følge. Budsjettet er også vår handlingsplan for budsjettåret. Forslaget bygger på de bevilgninger som regjeringen overfører Sametinget, og er også strukturert omkring de overføringer som det er bindinger på fra sentralt hold.

2.2 Språk

Sametinget vil i 2014 ha en sterkere og mer bevisst satsning på samisk språk.

Samers rett til å lære, bruke og utvikle sitt morsmål er en grunnleggende rettighet, som fortsatt ikke er realisert for svært mange samer. Mange samer har hatt norsk som morsmål i flere generasjoner. Det er utfordrende å stimulere denne gruppen til aktivt å tilegne seg samisk språk. Sametinget ser behov for at myndighet, rammebetingelser og ansvarsfordelingen for samisk språk klareres. I løpet av 2014 vil Sametinget igangsette et utvalg som skal utrede og fremme forslag til forbedring av lovverket, ansvars-, tilsyns- og kontrollfunksjoner, ressursituasjonen og kompetansesituasjonen for samisk språk. Utvalget skal også vurdere om det bør etableres et ombudsorgan for samisk språk.

Tilgang på språkkompetanse er en stor utfordring på alle samfunnsområder. Dette er særlig synlig innenfor opplæringssektoren, helsesektoren og rettsvesenet. Sametinget arbeider for økt rekruttering av samisktalende personell og har derfor økt stipendet til elever som har samisk fag i videregående skole.

De samiske språksentrene spiller en viktig rolle i utviklingen av samisk språk. Språksentrene er viktige og effektive samarbeidspartnere for Sametinget for å gjennomføre språkpolitikken. Utfordringene for språksentrene er mangel på forutsigbare rammebetingelser. Sametinget øker derfor tilskuddet til de samiske språksentrene i 2014.

2.3 Kultur

Sametingets ansvar når det gjelder utvikling av samisk kunst, er å sørge for at kunstnerne har gode og forutsigbare rammevilkår for sin virksomhet. Kunstneravtalen mellom Sametinget og Samisk kunstnerråd er etablert for å arbeide sammen med kunstnerne om prioriteringer for å styrke samisk kunst. Sametinget har styrket kunstneravtalen for satsning på samisk kunst.

Samisk litteratur er både et kultur- og et språktiltak. Sametinget vil stimulere til flere skjønnlitterære bokutgivelser. Vi har derfor satt av penger til et prosjekt hvor målsettingen er å rekruttere forfattere som skriver på samisk.

Samiske institusjoner er viktige aktører og samarbeidsparter i utvikling av samisk kunst- og kulturliv. Sametinget gir tilskudd til et mangfold av institusjoner, som hver på sin måte bidrar til at vi får oppleve samisk kunst og kultur. Sametinget har i årets budsjett spesielt ønsket å øke tilskuddet til institusjoner hvor vi forventer nye bygg, slik som Saemien Sijte og Beaivváš Sámi Našunálateáhter. Dette for å bygge opp organisasjonene med tanke på aktivitet.

De samiske publikasjonene bidrar til en styrking av det samiske medietilbudet og er dermed gode språktiltak. Daerpies Dierie/Sørsamisk kirkeblad er den eneste publikasjonen på sørsamisk. Sametinget ønsker å bidra til at bladet kan videreutvikles og øker derfor tilskuddet til bladet.

2.4 Bibliotek

Bibliotekene og de samiske bokbussene er viktige kilder til samisk språk, kultur og historie. Sametingets bibliotek skal være et bibliotek som skal styrke og utvikle bibliotektilbudet til det samiske folket. Sametinget gir i dag direkte tilskudd til åtte samiske bokbusser. Målet med tilskuddsordningen er å gi gode og lett tilgjengelige samiske bibliotektilbud til hele den samiske befolkningen og andre.

2.5 Kunnskap

Sametinget vil styrke barnehagenes rolle i å sikre gode oppvekstvilkår gjennom et kvalitetsmessig godt samisk barnehagetilbud. Sametinget ser også behovet for å støtte opp om språkbadsbarnehager og vil ha en særskilt satsning på utprøvde og velfungerende modeller for tospråklighetsopplæring som et ledd i styrkingen av det samiske barnehagetilbudet. Sametinget øker tilskuddet til samisk barnehagetilbud. Innenfor tilskuddsordningen prioriteres blant annet "snakkepakker" som pedagogisk materiell i barnehagen.

I dagens samfunn er det av stor betydning å dokumentere, videreføre og bevare samisk tradisjonskunnskap for kommende generasjoner. Vi vil derfor videreføre og øke tilskuddet til tradisjonell kunnskap og utmarksbruk i grunnskolen, som har vært en svært populær søkerbasert ordning.

Lærere, skoleledere og skoleeiere ved skoler med samisk opplæringstilbud må også ha arenaer for utviklingsarbeid og kompetansedeling. Samisk lærernettsverk ble opprettet i 2013 for å bidra til dette. Sametinget støtter opprettelsen av dette nettverket i årets budsjett.

Det samiske samfunnet har behov for fagfolk med kunnskap i samisk språk og kultur. Samtidig er det stor konkurranse om studenter som innehar slik kunnskap. Sametinget bidrar til at studenter tar samisk høyere utdanning og at studenter med samisk språkkompetanse tar høyere utdanning gjennom stipend for høyere utdanning. I dialog med ansvarlige departement og ved å delta i ulike fora arbeider Sametinget for at samiske perspektiv blir inkludert i høyere utdanning og i forskning.

2.6 Helse og sosial

Sametingets helse- og sosialpolitikk har som målsetting at det samiske folk skal ha en likeverdig helse og sosialtjeneste, på lik linje med befolkningen for øvrig. Grunnlaget for å sikre denne målsettingen er kunnskap om og kompetanse i flerkulturell forståelse og samisk språk og kultur på alle nivåer. Vi arbeider for å oppnå dette gjennom dialog og samarbeid med overordnede myndigheter og andre aktører.

Samiske barn har rettigheter regulert i norsk lov og i internasjonale konvensjoner. Disse stadfester samiske barns rett til å bruke sin kultur, språk og religion. Sametinget arbeider for at samiske barns språk og kultur ivaretas når de er under offentlig omsorg.

Sametinget vil rette en større oppmerksomhet mot forvaltning og bruk av human biologisk materiale, og vil arbeide for at samiske folks rettigheter ivaretas i dette arbeidet.

2.7 Areal og miljø

Ressursområder, naturmangfoldet, kulturminner og kulturlandskap er viktige deler av det materielle kulturgrunnlaget for samisk kultur. Forvaltning av arealer, naturressurser, naturmangfoldet og hvordan vi forholder oss til klimaendringene er derfor viktige momenter for å ta vare på og sikre utvikling av samisk kultur og samfunnsliv.

I Sametingets arbeid med areal- og miljøspørsmål vil Sametinget legge vekt på å arbeide for å sikre samisk deltakelse i bruk, forvaltning og bevaring av naturressurser i samiske områder.

2.8 Kulturminnevern

Sikring av kulturminner og formidling av kunnskapen de inneholder, er viktig for å sikre og videreføre samisk kultur framover. Sametinget står som eier av kulturmiljøet, Skoltebyen, i Neiden. I 2014 vil vi styrke og utvikle dette unike miljøet.

Innenfor samisk kulturminnevern ser vi behovet for en rekke prinsipielle avklaringer som gjelder forvaltninga av samiske kulturminner. Blant annet er Sametingets rolle innenfor kulturminnevern ikke formelt avklart og den flytende fredningsgrensen kan på sikt skape forvaltningsmessige problemer.

2.9 Næring

Sametinget arbeider for et sterkt og allsidig næringsliv som bygger på og tar hensyn til samisk kultur, natur og miljø og danner grunnlaget for livskraftige lokalsamfunn der mennesker ønsker å bo.

Utmarksnæring er en viktig del av det samiske næringslivet. Sametinget ønsker flere profesjonaliserte utøvere i utmarksnæringer. Dette for å øke kompetansen og for å bidra til produktutvikling og modernisering av næringen.

Kulturnæring er den store satsningen på næringsfeltet i 2014. Vi vil øke profesjonaliseringen og kompetansen i kulturnæringer og etablere nettverk for kulturnæringsaktører. Vi vil også fremme lønnsomhet i kultur- og kulturbaserte næringer.

Sametinget vil også bedre vår samhandling og rammeavtaler med utvalgte kommuner.

2.10 Regionalutvikling

Sametinget har samarbeidsavtaler med Finnmark fylkeskommune, Troms fylkeskommune, Nordland fylkeskommune, og fylkeskommunene i sørsameområdet (Nordland, Nord- og Sør-Trøndelag og Hedmark). I 2013 ble samarbeidsavtalen med Tromsø kommune underskrevet. Sametinget vil i 2014 arbeide for en samarbeidsavtale med Alta kommune. Sametinget vil aktivt følge opp samarbeidsavtalen med Tromsø kommune. Sametinget vil også videreføre det igangsatte samarbeidet med Oslo kommune gjennom årlige samarbeidsmøter med byrådet, med særskilt fokus på samiske barn, ungdom og eldre.

2.11 Samisk samarbeid og internasjonalt arbeid

Sametinget arbeider for at urfolksdimensjonen i nasjonale og internasjonale fora blir ivaretatt og at saker som har betydning for urfolk blir fremmet både nasjonalt og internasjonalt. Som en konkret oppfølging av Alta 2013, vil Sametinget være med på å bidra til at den globale koordineringsgruppen kan gjennomføre sine oppgaver fram mot FNs verdenskonferanse for urfolk i 2014.

De samiske likestillingsorganisasjonene er grenseoverskridende organisasjoner. For å gi organisasjonene mer forutsigbare rammevilkår vil Sametinget i 2014 gi fast driftsstøtte til disse organisasjonene.

3 Rammebetingelser

3.1 Verdigrunnlag

Samer er ett folk, med egne språk, kultur og historie. Vi har i kraft av dette rett til selvbestemmelse og rett til utvikling av vår egen kultur, våre egne språk og samfunnsliv. Sametingets arbeid for å styrke og utvikle samiske samfunn bygger på grunnleggende samiske verdier. Med samiske verdier mener vi i denne sammenheng holdninger og oppfatninger som ligger til grunn for våre prioriteringer og valg, og som kan oppfattes som felles for de samiske samfunnene.

Sametinget mener at samer selv har rett til å forvalte fortiden, styre nåtiden og forme framtiden på våre egne premisser. Denne retten betyr også at vi sammen med andre har et ansvar for å sikre likeverd, solidaritet og fredelig sameksistens mellom folk og folkegrupper.

I arbeidet med budsjettet er det også aktuelt å trekke fram verdier som samisk språk, kultur, likeverd og respekt for egen og andres kultur, og samarbeid og solidaritet. Gjennom budsjett og politikk kan Sametinget legge til rette for at samene selv kan utvikle sin identitet og identitetsforståelse. Selve grunntanken i Sametingets eksistens er å skape likeverd på tvers av etnisk tilhørighet gjennom et demokratisk system.

Sametinget ønsker mangfoldige og levekraftige samfunn. Sametinget skal derfor bidra til utvikling og styrking av samisk språk, kultur og næringer, fremme samiske interesser der det er relevant, samt forsvare de samiske interessene der de er i konflikt med andre interesser.

For alle mennesker er morsmålet en grunnleggende verdi i seg selv, som ikke trenger å begrunnes i andre forhold. Gjennom morsmålet defineres kulturen og den enkeltes tilhørighet til denne. Samisk språk binder den samiske befolkningen sammen, uavhengig om en kan og bruker språket aktivt eller ikke. Forståelsen av samisk språk som en felles arv og en felles verdi ligger til grunn for å definere det samiske fellesskapet. Samisk kultur og språk styrker samhörighet og identitet og skaper tilknytning til det samiske. En klar språkpolitikk og et aktivt kulturliv er grunnleggende verdier for å utvikle og styrke det samiske.

Sametinget understreker at med ambisjonen om økt selvbestemmelse følger også et ansvar for egen framtid. Dette innebærer forpliktelser til å ivareta de mulighetene som finnes i vår rike språk- og kulturarv og de områdene vi bor i. I en tid med stort fokus på utvikling av nordområdene, bør vår tilhørighet til de tradisjonelle samiske bosettingsområdene gjøre oss til ansvarlige partnere. Sametinget vil at urfolks tradisjonelle kunnskap blir et bidrag til politikktutviklingen både på nasjonalt nivå og i et grenseoverskridende perspektiv.

Respekt for egen bakgrunn og egen kultur er en grunnleggende verdi for alle. Sametinget skal medvirke til å skape en slik respekt for de verdier som rår i det samiske samfunnet. Solidaritet på tvers av landegrensene er en verdi og en begrunnelse for Sametingets arbeid internasjonalt, i særlig grad solidaritet med andre urfolk.

3.2 Sametingets økonomiske rammebetingelser

I 2014 ble det bevilget 886 millioner til samiske formål over statsbudsjettet. Sametinget som samenes folkevalgte organ disponerte 401 millioner kroner av denne overføringen. Sametinget har ikke medbestemmelse på hverken størrelse eller fordeling av midlene som tildeles over samiske formål over statsbudsjettet. Dette forholdet er å betrakte som et vesentlig inngrep i den selvråderetten samene som folk burde ha i forhold til internasjonale konvensjoner og avtaler.

Stortinget har i Samefolkets fond avsatt 75 millioner kroner som kollektiv erstatning for skadene og den uretten for forskningspolitikken har medført for det samiske folk. Samefolkets fond har stor betydning for det samiske folket, og resultater av bevilgninger fra dette fondet bør bli bekjentgjort for allmennheten.

Sametinget er unntatt fra bruttobudsjetteringsprinsippet og skal følge hovedinstruks for økonomiforvaltningen i Sametinget, som Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet har utstedt, jfr. Sameloven § 2 -1, 3.ledd. Det innebærer at økonomireglementet for Staten og Bestemmelser om økonomistyring i staten også gjelder Sametinget.

3.2.1 Samlet bevilgning til Sametinget

Tabell 3.2.1 Bevilgninger fra departementene (i 1000 kr)

Beskrivelse	RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
	2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
Fornyings-, administrasjons- og kirke dep. - FAD	233 650	259 460	259 460	265 540	6 080	2,3 %
Utenriksdepartementet - UD	0	650	0	0	0	-
Kunnskapsdepartementet - KD	36 518	37 723	37 723	39 043	1 320	3,5 %
Kunnskapsdepartementet - KD	14 179	14 647	14 647	15 160	513	3,5 %
Miljøverndepartementet - MD	3 093	3 195	3 195	3 307	112	3,5 %
Kulturdepartementet - KUD	70 379	72 702	72 702	77 202	4 500	6,2 %
Helse- og omsorgsdepartementet - HOD	5 800	6 036	6 036	5 247	-789	-13,1 %
Barne-, likestillings- og inkluderingsdept. - BLD	1 000	1 000	1 000	1 000	0	0,0 %
Landbruks- og matdepartementet - LMD	4 000	6 000	6 000	6 000	0	0,0 %
Totalt bevilget	368 619	401 413	400 763	412 499	11 736	2,9 %
Samefolkets fond	5730	2536	2536	5000	2464	97,2 %
Totalt bevilget	374 349	403 949	403 299	417 499	14 200	3,5 %

Den totale budsjettrammen til Sametinget er økt med kr 14 200 000 i forhold til Sametingets reviderte budsjett for 2013, fordelt på:

- Kr 2 550 000 til samiske kultur og språktiltak.
- Kr 11 650 000 eller 2,9 % er til dekning av lønns- og prisstigningen.

Stortinget har bevilget 75 millioner kroner til Samefolkets fond. Fra og med 2014 erstattes avkastningsmodellen med ordinære, årlige bevilgninger. For 2014 er bevilgningen 5 millioner kroner. Fastsettelse av bruken av den årlige bevilgningen i budsjettet gjøres med grunnlag i vedtak om prioritering og satsingsområder for valgperioden.

Pr. 31.12.2012 er det en oppspart avkastning av Samefolkets fond på kr 10 482 308.

For 2014 avsettes det kr 7 800 000 av den årlige bevilgningen og den oppsparte avkastningen, fordelt på følgende kapitler:

- Kr 1 000 000 til talesyntese, kapittel 4.3.2.
- Kr 1 000 000 til digitalisering av ordbøker og ordlister, kapittel 4.3.2.
- Kr 1 700 000 til tilskudd til språkprosjekter, kapittel 4.4.3.
- Kr 1 450 000 til tilskudd til litteratur, kapittel 5.3.
- Kr 500 000 til et prosjekt som har som mål å rekruttere forfattere som skriver på samisk, kapittel 5.3.
- Kr 1 000 000 til tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen, kapittel 7.3.1.
- Kr 650 000 til systematisk kartlegging av tradisjonell kunnskap, kapittel 7.4.4.
- Kr 500 000 til stipend for høyere utdanning, kapittel 7.4.1.

I reindriftsforhandlingene overføres det årlig kr 2 000 000 til Sametinget som skal nyttes til tilleggsnæringer i reindrift.

I jordbruksforhandlingene overføres det årlig kr 4 000 000 til Sametinget som skal nyttes til næringsvirksomhet i jordbruket.

3.2.2 Sametingets økonomiske rammefordeling

Tabell 3.2.2 Totaltabell - Sametingets inntekter og utgifter

(i 1000 kr)

	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
Driftsinntekter						
Bevilgninger fra departementene	368 619	401 413	400 763	412 499	11 736	2,9 %
Bevilgning Samefolkets fond	2 536	2 536	2 536	5 000	2 464	97,2 %
Oppspart avkastning Samefolkets fond	3 194	4 749	4 749	2 800	-1 949	-41,0 %
Sum driftsinntekter	374 349	408 698	408 048	420 299	12 251	3,0 %
Virkemidler						
Virkemidler	245 463	274 525	279 775	285 860	6 085	2,2 %
Sum virkemidler	245 463	274 525	279 775	285 860	6 085	2,2 %
Sum driftsinntekter - virkemidler	128 886	134 173	128 273	134 439	6 166	4,8 %
Driftskostnader						
Drift politisk nivå	31 440	34 673	34 423	31 067	-3 356	-9,7 %
Drift administrativt nivå	94 440	98 000	98 258	103 372	5 114	5,2 %
Sum driftskostnader	125 880	132 673	132 681	134 439	1 758	1,3 %
DRIFTSRESULTAT	3 006	1 500	-4 408	0	4 408	-100,0 %
ÅRSRESULTAT	3 006	1 500	-4 408	0	4 408	-100,0 %

3.2.3 Virkemidler

Sametinget foretar følgende fordeling på hovedpostene for virkemidler for 2014:

Tabell 3.2.3 Totaltabell virkemidler (i 1000 kr)

(i 1000 kr)

Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Fordeling %	Avvik 14 - Rev 13	Avvik i %
Språk	65 486	74 615	76 565	80 965	28,3 %	4 400	5,7 %
Kultur	91 772	92 602	94 452	102 568	35,9 %	8 116	8,6 %
Bibliotek	7 184	8 455	8 455	8 711	3,0 %	256	3,0 %
Kunnskap	36 129	40 680	41 680	39 653	13,9 %	-2 027	-4,9 %
Helse og sosial	3 507	3 981	3 631	3 531	1,2 %	-100	-2,8 %
Arealer og miljø	1 000	1 500	2 000	2 000	0,7 %	0	0,0 %
Kulturminnevern	3 764	2 650	2 650	2 900	1,0 %	250	9,4 %
Næring	23 499	35 432	35 082	37 684	13,2 %	2 602	7,4 %
Regionalutvikling	6 163	3 000	3 000	2 500	0,9 %	-500	-16,7 %
Samisk samarbeid og internasjonalt arbeid	1 250	6 708	7 758	1 796	0,6 %	-5 962	-76,8 %
Andre tiltak	5 709	4 902	4 502	3 552	1,2 %	-950	-21,1 %
Sum	245 463	274 525	279 775	285 860	100,0 %	6 085	2,2 %

Hovedpostene for virkemidler er ytterligere spesifisert under kapitlene 4 til 14.

Sametingets virkemidler omfatter direkte tilskudd til organisasjoner og institusjoner, ulike søkerbaserte tilskuddsordninger og tilskudd regulert gjennom avtaler og prosjekter i egen regi.

Statens økonomireglement pålegger Sametinget å sørge for en målrettet og effektiv tilskuddsforvaltning. I det ligger også et krav om å ha kontroll- og dokumentasjonsordninger, slik at bruken av midlene er betryggende dokumentert.

3.2.4 Direkte tilskudd

Nærmere spesifisering for den enkelte ordning for direkte tilskudd i Sametingets budsjett, framkommer i regelverkene for Sametingets direkte tilskuddsordninger. Sametingsrådet fastsetter disse regelverkene.

Sametingsrådet har fullmakt til å omdisponere direkte tilskudd som ikke er tildelt eller som er trukket tilbake, innenfor samme fagkapittel. Sametingsrådet skal i budsjettåret informere Sametingets plenum om eventuelle omdisponeringer.

3.2.5 Søkerbaserte tilskudd

Nærmere spesifisering for den enkelte ordning for søkerbaserte tilskudd i Sametingets budsjett, framkommer i regelverkene for Sametingets søkerbaserte tilskuddsordninger. Sametingsrådet fastsetter disse regelverkene.

Sametingsrådet har fullmakt til å omdisponere inntil 20 % av avsatte midler i budsjettet. Fullmakten gjelder ikke virkemidler til plenumsledelsens disposisjon, samefolkets fond og driftsutgifter. Sametingsrådet skal i budsjettåret informere Sametingets plenum om eventuelle omdisponeringer.

Sametingsrådet har fullmakt til å gjøre endringer i søknadsfristene.

Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker er klageorgan for vedtak fattet av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For vedtak fattet av plenumsledelsen er Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker klageorgan.

3.2.6 Lover og avtaler – økonomiske rammebetingelser

3.2.6.1 EØS-regelverket

EØS-avtalen er en avtale inngått mellom Norge, Island og Liechtenstein på den ene siden og EU-landene og Det europeiske fellesskapet på den andre siden. Gjennom EØS-avtalen blir Norge knyttet til det indre markedet i EU. Formålet med EØS-avtalen er å styrke handel og økonomiske bånd mellom partene med like konkurransevilkår og gjennomføring av like regler. EØS-loven gjennomfører i norsk rett de sentrale bestemmelsene i EØS-avtalen, blant annet reglene om statsstøtte. Reglene for statsstøtte er de samme i Norge som i EU.

Ved å slutte seg til EØS-avtalen har Norge godtatt visse begrensninger når det gjelder å utforme nasjonal politikk, slik som på området for statsstøtte og distriktspolitikk. EØS-avtalen gir ikke noe generelt unntak fra reglene om statsstøtte til fremme av samiske eller andre urfolks interesser.

Siden statsstøtte kan føre til markedsforstyrrelse som kan påvirke samhandelen i EØS-området, er statsstøtte som hovedregel forbudt, men det er gitt en rekke unntak som åpner opp for støtte som fremmer samfunnsmessige og politiske mål. Sametingets tilskuddsordninger er utformet slik at de er i tråd med EØS-reglene.

3.2.6.2 Hovedavtale med samiske kunstnerorganisasjoner

Sametinget har i 2004 inngått en hovedavtale med samiske kunstnerorganisasjoner, representert ved Samisk kunstnerråd. Formålet er å utvikle et godt og mangfoldig samisk kulturliv og å legge forholdene til rette for skaping og formidling av samisk litteratur, musikk, dans, teater, film, bildende kunst og kunsthåndverk. Kunstneravtalen omfatter omforente tiltak innenfor kunstområdet, som gjennomføres innenfor de økonomiske rammene som partene er blitt enige om. Det fremforhandles en årlig avtale med de samiske kunstnerorganisasjonene.

3.2.6.3 Hovedavtale i duodji

Sametinget har i 2005 inngått en hovedavtale for duodjinæringen med duodjiorganisasjonene, Landsorganisasjonen Sámiid Duodji og Duojáriid ealáhussearvi. Formålet med avtalen er å tilrettelegge for utvikling av en sterkere næringsrettet duodji, med økt lønnsomhet og økt omsetning av egenproduserte varer. En slik utvikling betinger at det blir lagt vekt på kompetanseheving, produktutvikling, markedsføring og salg. Sametinget fremforhandler en årlig næringsavtale for duodji, med tiltak som tar sikte på en utvikling av næringen i samsvar med de politiske mål og retningslinjer som er til enhver tid vedtatt i Sametinget.

3.3 Lovmessige og strukturelle rammebetingelser

3.3.1 Likestilling

Likestilling og likeverd ligger til grunn for Sametingets virksomhet. Sametinget arbeider for et likestilt samisk samfunn med like rettigheter, plikter og muligheter for kvinner og menn. For å oppnå reell likestilling, vil det i noen tilfeller være nødvendig å iverksette ulike tiltak for kvinner og menn. Likestilling berører alle samfunnsområder og skal være en integrert del av Sametingets arbeid. Tiltak som gjelder likestilling framkommer derfor under de ulike fagkapitlene i budsjettet. Sametinget vil i løpet av 2014 legge fram en ny handlingsplan for likestilling.

3.3.2 Selvbestemmelsesrett

Samene har etter folkeretten rett til selvbestemmelse. Sametinget har, på vegne av samene, myndighet til å bestemme vår politiske stilling og fremmet vår økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling. Vår selvbestemmelsesrett kommer til uttrykk gjennom myndighetenes plikt til å konsultere i alle saker som kan berøre samene. Det er etter avtale mellom regjeringen og Sametinget fastsatt prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget. Selvbestemmelsen kommer og til uttrykk gjennom selvstyre, i form av lovfestet myndighetsutøvelse i saker som angår våre indre og lokale anliggende.

3.3.3 Samarbeid

3.3.3.1 Samarbeidsavtaler med kommuner og fylkeskommuner

Sametinget er avhengig av samarbeid med andre parter for å oppnå resultater i vårt arbeid. Gjennom samarbeidsavtalene med fylkeskommunene avtales det ansvaret regionale myndigheter har når det gjelder samisk språk, miljø, næring og samfunnsutvikling.

Tospråklighetstilskuddet til kommuner og fylkeskommuner som hører til forvaltningsområdet for samisk språk, er den største virkemiddelposten i Sametingets budsjett. Det er derfor svært viktig at mottakerne oppnår målet Sametinget har satt for disse midlene. Sametinget har i 2013 underskrevet samarbeidsavtaler med alle kommuner og fylkeskommuner som er i forvaltningsområdet for samisk språk. Målet med samarbeidsavtalene er at kommunene og fylkeskommunene skal legge forholdene til rette for at samene skal kunne bevare og utvikle sitt språk i forvaltningsområdet. En intensjon med avtalene å oppnå et varig, fast samarbeid mellom Sametinget og samtlige kommuner og fylkeskommuner i forvaltningsområdet for samisk språk

Sametinget har i 2013 underskrevet en samarbeidsavtale med Tromsø kommune. Samarbeidsavtalen har som intensjon å ivareta samisk språk og kultur for den samiske befolkningen i Tromsø. Videre legger samarbeidsavtalen forholdene til rette for en mer åpne og tillitsfull dialog mellom Tromsø kommune og Sametinget om forhold som gjelder samer.

3.3.3.2 Samisk parlamentarisk råd

Samisk parlamentarisk råd er et parlamentarisk samarbeidsorgan mellom sametingene i Finland, Norge og Sverige. Samene fra Russland er permanente deltakere i samarbeidet. Rådets oppgave er å arbeide med spørsmål som berører samene på tvers av landegrensene. Målet med samarbeidet er å samordne den samiske stemmen internasjonalt, spesielt når det gjelder internasjonal urfolkspolitikk.

Samisk parlamentarisk råd forvalter prinsipielle standpunkter og interesser som fremmes og forsvares på den internasjonale arena.

3.3.3.3 Internasjonalt samarbeid

Samhørighet og solidaritet med andre urfolk har bidratt til at samene har vært aktive pådrivere i internasjonale organer, spesielt i FN, for å utvikle og følge opp konvensjoner, erklæringer og andre instrumenter som styrker menneskerettighetene for urfolk. Sametinget samarbeider med andre urfolk for å fremme og beskytte urfolks rettigheter og interesser internasjonalt. Sametinget er aktiv i forberedelsene til FNs verdenskonferanse for urfolk 2014 (WCIP 2014), og også andre steder i FN-systemet der urfolksperspektivet er sentralt. Samt på arenaer der nordområdepolitikk drøftes som i Arktisk råd og Barentssamarbeidet.

4 Språk

Hovedmål:

- Flere språkbrukere og økt bruk av språket.

Sametinget ønsker å nå hovedmålet for samisk språk ved å fokusere på følgende områder: Ansvar for samisk språk, rammebetingelser for samisk språk, språkbrukere og bruk av samisk språk.

Samisk språk er en av de viktigste bærebjelkene i de samiske samfunnene. Sametinget skal ha det overordnede ansvaret for hvordan det samiske språkarbeidet skal organiseres og finansieres. Det er en av våre hovedoppgaver å arbeide for at samisk språk holdes levende og styrkes i fremtiden. Alle samer skal sikres tilgang til samiske språkarenaer, samiske tjenestetilbud og muligheter for å bruke eget språk.

Samers rett til å lære, bruke og utvikle sitt morsmål er en grunnleggende rettighet, som fortsatt ikke er realisert for svært mange samer. Det er derfor behov for en revidering av samelovens språkregler og en gjennomgang av ansvars- og myndighetsforhold når det gjelder samisk språk. Det er også behov for å etablere et eget organ som ivaretar samiske språkrettigheter. Sametinget vil innen utløpet av 2014 få nedsatt et utvalg som skal starte dette arbeidet.

4.1 Virkemidler til samisk språk

4.1.1 Økonomiske virkemidler

Tabell 4.1.1 Samletabell språk

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	Ansvar og rammebetingelser for samisk språk	0	0	0	1 000	1 000	-
	Språkbrukere	4 632	5 900	5 900	8 000	2 100	35,6 %
	Bruken av samisk språk	60 854	68 715	70 665	71 965	1 300	1,8 %
Sum		65 486	74 615	76 565	80 965	4 400	5,7 %

4.1.2 Administrative ressurser – avdeling for språk

Lønn, reise og kompetanseheving for avdeling for språk inngår i kapittel 16 Driftsutgifter administrativt nivå.

Avdeling for språk har to seksjoner:

- Seksjon for språk.
- Seksjon for terminologi og stedsnavn.

Begge seksjonene er politisk sekretariat for sametingsrådet og har ansvaret for å iverksette strategiene innenfor fagområdet språk. Seksjonene har også forvaltningsansvar innenfor sine respektive fagområder.

Seksjon for språk har forvaltningsansvar innenfor disse områdene:

- Forvaltningen av tospråklighetstilskuddet til kommuner og fylkeskommuner i henhold til samelovens språkregler, samarbeidsavtaler og regelverk for tospråklighetstilskudd.
- Forvaltningen av direktetilskudd til samiske språksentre.
- Forvaltningen av søkerbaserte tilskudd til språkprosjekter, herunder forvaltningen av Samefolkets fond.
- Forvaltning av stipend til elever som har samisk i fagkretsen ved videregående skoler.
- Oppfølging av sametingsmelding om samisk språk.
- Oppfølging av tiltakene i Regjeringens handlingsplan for samiske språk.
- Oppfølging av samelovens språkregler.
- Gjennomføring av samisk språkkampanje.

Seksjon for språk disponerte 8 årsverk pr. 1.10.2013.

Seksjon for terminologi og stedsnavn har forvaltningsansvar innenfor disse områdene:

- Drift av den samiske stedsnavnstjenesten i henhold til lov om stadnamn.
- Gi tilrådninger på samiske navn på offentlige institusjoner.
- Gi tilrådninger i bruk av samiske stedsnavn og bruk av samiske termer.
- Oppfølging av tiltak innen samisk språkteknologi.
- Revidering av Čállinrávagirji.
- Samisk språksamarbeid på nordisk nivå.
- Intern språkpolitikk.
- Interne språktjenester i Sametinget.

Seksjon for terminologi og stedsnavn disponerte 8 årsverk pr. 1.10.2013.

4.2 Ansvar og rammebetingelser for samisk språk

Tabell 4.2 Samletabell - ansvar og rammebetingelser for samisk språk

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
		2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
	Samisk offentlig utredning	0	0	0	1 000	1000	-
Sum		0	0	0	1 000	1 000	-

4.2.1 Sametinget har ansvaret for utviklingen av samisk språk

For at vi skal utøve retten til selvbestemmelse over vårt språk, må Sametinget ha avgjørende innflytelse over utformingen av de lovmessige, økonomiske og organisatoriske rammebetingelsene for samisk språk. Samtidig må Sametinget utøve selvstyre i form av myndighet til å fatte selvstendige beslutninger i samiske språkspørsmål.

Samelovens språkregler ble vedtatt i 1990. Siden da har det skjedd en utvikling i offentlig organisering, folkerettens forpliktelser og språkbrukernes demografi. Dette tilsier behov for en bred og grundig gjennomgang av språkreglene, noe som bør omfatte forslag til forbedring av lovverket,

ansvars-, tilsyns- og kontrollfunksjoner, ressursituasjonen og kompetansesituasjonen. Det er også behov for å utrede en eventuell etablering av et ombudsorgan for samisk språk. Det nedsettes derfor et utvalg for utredning og fremming av forslag til tiltak knyttet til dette.

Mål:

- Sametinget styrkes i sitt ansvar for vern og utvikling av samisk språk.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Sametinget nedsetter et utvalg som skal utrede situasjonen og fremme tiltak for styrking av samisk språk når det gjelder lov, organisering, ressurser og kompetanse. Utvalget skal også vurdere etablering av samisk språkkombud.
 - Utarbeide utvalgets mandat.
 - Invitere sentrale myndigheter til å komme med forslag til mandatet og representanter til utvalget.
 - Utnevne representanter til utvalget.
 - Finansiere driften av utvalget.
- Utredningen, høringsinnspill og departementets egen gjennomgang av samelovens språkregler etablerer grunnlag for gjennomføring av nye tiltak.

4.2.2 Oversikt over situasjonen for samisk språk

God språkpolitikk må ta utgangspunkt i de ulike situasjonene språket står ovenfor, og dette vil vi ikke kunne gjøre uten god bakgrunnskunnskap og kartlegginger. For språktiltak er det viktig å ha ordninger som kontinuerlig gir et bilde av bruk av samisk språk i ulike områder. Sametinget er gjennom sameloven forpliktet til å lage rapport hvert fjerde år til kongen om situasjonen for samisk språk.

I en faglig analyse av samfunnssituasjonen for samisk språk i Norge, kan det være nyttig å bruke UNESCOs metode for å analysere språksituasjoner. Organisasjonen har utarbeidet et redskap for å kunne vurdere hvor sterkt eller svakt et språk står. Dette redskapet kan brukes til å differensiere mellom de forskjellige samiske språkene, og også være en hjelp til å vurdere forskjeller i hvor sterkt språkene står i ulike geografiske områder.

I den sammenhengen peker Sámi allaskuvla og Faglig analysegruppe for samisk statistikk seg ut som aktuelle aktører, med den nærheten disse har til de samiske språkmiljøene.

Sametinget vil i år arbeide for at analysegruppa får ressurser til jevnlig kartlegging og analyse av situasjonen for og utviklingen av samisk språk i Norge.

Mål:

- Etablert tiltak som kontinuerlig kartlegger situasjonen for samisk språk i de forskjellige språkområder.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Arbeide for at Faglig analysegruppe for samisk statistikk får ressurser til jevnlig å kartlegge og analysere situasjonen og utviklingen for samisk språk i Norge

- Kommunikasjon med Sámi allaskuvla og analysegruppa om kartlegging av samisk språksituasjon.
- Kommunikasjon med sentrale myndigheter om finansiering av kartleggingen av språksituasjonen.

Skal bidra til:

- Grunnlaget for planlegging av språktiltak tar utgangspunkt i språksituasjonene.

Samisk offentlig utredning (SaOU)

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
			2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
	Samisk offentlig utredning	a)	0	0	0	1 000	1 000	-
Sum			0	0	0	1 000	1 000	-

a) Prosjekt i egen regi

Skal bidra til:

- At myndighet, rammebetingelser og ansvarsfordelingen for samisk språk klareres.

4.3 Språkbrukere

Tabell 4.3 Samletabell - språkbrukere

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
			2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
	Stipend til elever med samisk i fagkretsen i videregående skole		2 405	2 400	2 400	3 000	600	25,0 %
	Talesyntese		185	1 000	1 000	1 000	0	0,0 %
	Samisk orddatabase		0	500	500	0	-500	-100,0 %
	Terminologi- og stedsnavn		170	500	500	0	-500	-100,0 %
	Sámi giellagáldu		1 872	1 500	1 500	2 500	1 000	66,7 %
	Digitalisering av ordbøker og ordlister		0	0	0	1 000	1 000	-
	Čállinrávagirji - ny utgave		0	0	0	500	500	-
Sum			4 632	5 900	5 900	8 000	2 100	35,6 %

4.3.1 Kompetanse

Tilgang på språkkompetanse er en stor utfordring på alle samfunnsområder. Dette er særlig synlig innenfor opplæringssektoren, helsesektoren og rettsvesenet. Men gjelder også for flere andre statlige og regionale institusjoner som omfattes av forvaltningsområdet for samisk språk. Flere kommuner og fylkeskommuner har hatt vanskeligheter med å oppfylle sine forpliktelser etter samelovens språkregler. Også innen media og litteratur er tilgangen på samisk språkkompetanse lav. Samisk fagterminologi er mangelfullt utviklet. Det kreves et langsiktig, målrettet og konkret arbeid for å styrke tilgangen på samisk språkkompetanse, slik at samisk språk kan brukes i offentlig forvaltning og i det offentlige rom.

Mål:

- Samisk språkkompetanse innenfor alle samfunnsområder.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Arbeide for økt rekruttering av samisktalende personell.
 - Forvalte stipend til elever som har samisk som fag i videregående skole.

Det er behov for samisktalende fagpersoner på alle samfunnsområder. Derfor er det viktig at ungdom, som er våre framtidige fagarbeidere, har sterk samiskspråklig kompetanse. For å motivere ungdom til å velge samisk som fag i videregående skole, bevilger Sametinget stipend til elever som har samisk i fagkretsen.

Stipend til elever med samisk i fagkretsen i videregående skole

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
21100	Stipend til elever med samisk i fagkretsen i videregående skole	2 405	2 400	2 400	3 000	600	25,0 %
Sum		2 405	2 400	2 400	3 000	600	25,0 %

a) Tidligere var denne ordningen under grunnopplæring i kunnskapskapittelet

De siste årene har antallet elever i videregående skole som har samisk i fagkretsen økt. Dette viser at stipendet motiverer elever til å velge samisk. Sametinget er fornøyd med denne utviklingen og øker derfor rammen for stipendet, slik at summen til hver enkelt elev ikke minker.

Prioriteringer 2014:

- Stipend til heltidselever i videregående skole som har samisk språk i fagkretsen.

Stipendmottakere og målgruppe for stipendordningen:

- Heltidselever i videregående skole som har samisk språk i fagkretsen.

Skal bidra til:

- Flere elever i videregående skole velger samisk som førstespråk.
- Flere elever i videregående skole velger opplæring i samisk språk.

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for stipend til elever med samisk i fagkretsen i videregående skole.

4.3.2 Språkfaglig utvikling

Språkteknologiske løsninger er nyttige og gode hjelpemidler både ved språkbruk og språklæring. Gode språkteknologiske redskaper er viktige i styrkingen og utviklingen av samisk språk. Barn og

unge bruker ny teknologi meget aktivt, og utbredelsen av digitale redskaper og programvarer er omfattende. Dette påvirker barnas språkbruk, og det er derfor viktig at språkteknologiske løsninger finnes også på samisk.

En helhetlig språkpolitikk medfører også et godt samarbeid over landegrensene. Felles termutvikling og normering er viktig for sikring av et godt grunnlag for samisk språk.

Delmål 1:

- Gode språkteknologiske løsninger for samisk språk.

Strategi med tilhørende tiltak:

- Bidra til at ny teknologi og digitale redskaper er tilpasset og utviklet for samisk.
 - Utvikle og finansiere talesyntese på nordsamisk.
 - Utvikle og finansiere ny samisk orddatabase.

Talesyntese

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
			2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
12100	Talesyntese	a) b)	185	1 000	1 000	1 000	0	0,0 %
Sum			185	1 000	1 000	1 000	0	0,0 %

a) Prosjekt i egen regi

b) For 2013 brukes kr 1 000 000 av avsetning samefolkets fond

Prosjektet med å utvikle samisk talesyntese ble igangsatt i 2012 og skal avsluttes i 2014. Talesyntese er et dataprogram som simulerer menneskelig tale. Samisk talesyntese vil blant annet være et tilleggshjelpemiddel til korrekturprogram for samisk språk og vil også være skrivestøtteverktøy for dyslektikere og andre med større eller mindre skrive- og talevansker. I første omgang blir det utarbeidet talesyntese på nordsamisk, men planen er at det også skal utvikles på sør- og lulesamisk.

Skal bidra til:

- Å gjøre det enklere for folk å bruke samisk i undervisningen og i automatiseringen av språktjenester.

Delmål 2:

- Fungerende nordisk samarbeidsorgan som jobber med termutvikling og normering.

Strategi med tilhørende tiltak:

- Styrke termutviklingen i samisk.
 - Finansiere prosjektet Sámi Giellagáldu (Samisk språkkilde).
 - Bidra til fast finansiering av Sámi Giellagáldu.

Sámi Giellagáldu

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
			2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
12000	Sámi Giellagáldu	a) b)	1 872	1 500	1 500	2 500	1 000	66,7 %
Sum			1 872	1 500	1 500	2 500	1 000	66,7 %

a) Under RR 2013 ligger regnskapstallene regjeringens handlingsplan for samisk språk på kr 1 397 000

b) Prosjekt i egen regi

I 2013 ble Sámi Giellagáldu etablert som et felles prosjekt i regi av Samisk parlamentarisk råd. Hovedoppgaven i prosjektperioden er felles termutvikling og -normering. For Sametinget er nordisk samarbeid viktig i sikringen av en felles plattform for samisk språk, slik at termene kan brukes på tvers av landegrensene. Målet er at termutvikling, kvalitetssikring og normering skjer gjennom nordisk samarbeid, der det er både faglig og språklig kompetanse.

Drift av det nordisk samiske språksamarbeidet vil blant annet bestå i språkrøkt, språkutvikling, terminologiarbeid, normering, navnetjenester, stedsnavn og informasjon i forbindelse med språkfaglige spørsmål.

Prosjektperioden i denne omgang er fram til 30.06.2014, men Sametinget ser det som viktig at den forlenges. Målet er å oppnå en fast drift.

Skal bidra til:

- Bevaring og styrking av felles grunnlag for samisk språk på tvers av landegrensene.

Delmål 3:

- Digitaliserte samiske ordbøker.

Strategi med tilhørende tiltak:

- Utgivelse av innsamlede samiske ord, termer og stedsnavn.
 - Lansere ny orddatabase
 - Digitalisere og trykke Anders Kintel: "Julevsáme-dárro báhkogirjje/Norsk-lulesamisk ordbok".
 - Påbegynne arbeidet med å digitalisere sørsamisk ordbok.

Digitalisering av ordbøker og ordlister

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
			2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
	Digitalisering av ordbøker og ordlister	a) b)	0	0	0	1 000	1 000	-
Sum			0	0	0	1 000	1 000	-

a) Prosjekt i egen regi

b) For 2014 brukes kr 1000 000 av avsetning samefolkets fond

Det pågår et arbeid med en ny orddatabase, som vil bli en ressurs både for samer og andre brukergrupper. Orddatabasen vil inneholde ord- og termsøkeverktøy for nordsamisk, lulesamisk,

sørsamisk, enaresamisk og østsamisk. I tillegg vil den også omfatte finsk, norsk, svensk, engelsk, tysk og latin.

Skal bidra til:

- Å gjøre eksisterende terminologi lett tilgjengelig for allmennheten.

Sametinget har tidligere støttet flere prosjekter for innsamling av termer, ord og stedsnavn. Det er viktig å digitalisere og offentliggjøre innsamlet materiale, slik at dette kommer allmennheten til gode.

Skal bidra til:

- Samisk terminologi, ord og stedsnavn er tilgjengelig for allmennheten.

Delmål 4:

- Utgivelse av revidert utgave av Čállinrávagirji (råd for skriftlig språk).

Strategier med tilhørende tiltak:

- I samarbeid med språkarbeidere, forlag og lærebokforfatter revidere Čállinrávagirji.
 - Lede arbeidsgruppa.
 - Fungere som sekretær for arbeidsgruppa.

Čállinrávagirji - ny utgave

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	Čállinrávagirji - ny utgave	0	0	0	500	500	-
Sum		0	0	0	500	500	-

a) Prosjekt i egen regi

Boka Čállinrávagirji (råd for skriftlig språk) er et hjelpemiddel for de som skriver på samisk, spesielt for de som skriver lærebøker. Den inneholder blant annet råd for rettskriving i nordsamisk. Boka ble først utgitt i 2003 og skal nå gjennomgå og revideres.

Skal bidra til:

- Folk skal finne råd om rettskriving i nordsamisk.

4.4 Bruken av samiske språk

Tabell 4.4 Samletabell - bruken av samisk språk

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	Bevisstgjøring om samisk språk	0	1 400	1 400	1 400	0	0,0 %
	Forvaltningsområdet for samisk språk	52 082	59 705	61 655	62 955	1 300	2,1 %
	Språkprosjekter	8 772	7 610	7 610	7 610	0	0,0 %
Sum		60 854	68 715	70 665	71 965	1 300	1,8 %

4.4.1 Bevisstgjøring om samisk språk

Tabell 4.4.1 Samletabell - bevisstgjøring om samisk språk

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
		2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
	Samisk språkkampanje	0	1 400	1 400	1 400	0	0,0 %
Sum		0	1 400	1 400	1 400	0	0,0 %

At det er mange samiske språkbrukere, er viktig for at språket lever og utvikler seg. Holdninger, synlighet, bruksmuligheter og utviklingsarbeid er sentrale elementer for å få flere samiske språkbrukere. Sametinget igangsatte samisk språkkampanje i 2013. Kampanjen skal motivere til å velge samisk som hjemmespråk, motivere til økt bruk av samisk, vekke interesse for samisk og utfordre flere til å lære seg samisk. Språkkampanjen vil også være med på å synliggjøre samisk språk i det offentlige rom og være med det bidra til å endre holdninger til samisk språk.

Mål:

- Samisk språk benyttes aktivt på alle samfunnsområder.

Delmål:

- Positive holdninger til samisk språk.

Strategi med tilhørende tiltak:

- Sammen med institusjoner og organisasjoner øke bevisstheten om at det er viktig av å bruke samisk både muntlig og skriftlig.
 - Finansiere samisk språkkampanje.
 - Gjennomføre samisk språkkampanje.
 - Arbeide for økt samisk innhold på riksdekkende TV.

Samisk språkkampanje

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
		2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
	Samisk språkkampanje	0	1 400	1 400	1 400	0	0,0 %
Sum		0	1 400	1 400	1 400	0	0,0 %

a) Prosjekt i egen regi

Skal bidra til:

- Økt antall språkbrukere.
- Motivere flere til å lære seg samisk og bruke det daglig.

4.4.2 Forvaltningsområdet for samisk språk

Tabell 4.4.2 Samletabell - forvaltningsområdet for samisk språk

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	Tospråklighetstilskudd	45 208	48 429	48 429	48 429	0	0,0 %
	Skrive- og lesehjelp for eldre	450	450	450	450	0	0,0 %
	Samisk språksentre	6 424	10 826	12 776	14 076	1 300	10,2 %
Sum		52 082	59 705	61 655	62 955	1 300	2,1 %

Kommunene og fylkeskommunene i forvaltningsområdet for samisk språk er viktige samarbeidspartnere i arbeidet for å styrke samisk språk lokalt. Sametinget har inngått samarbeidsavtaler med alle kommuner og fylkeskommuner som er innlemmet i forvaltningsområdet angående bruken av tospråklighetsmidler. Samarbeidsavtalene ble underskrevet i februar 2012. Avtalene tar utgangspunkt i de pliktene kommuner og fylkeskommuner har etter samelovens språkregler.

Kommunene er viktige i språkutviklingsarbeidet, og Sametinget har derfor utfordret dem til å jobbe mer med språkutvikling. I språkundøring fra 2012, som ble utført av Nordlandsforskning og Norut Alta-Åltá, kommer det fram at når kommunene er aktive i språkutviklingsarbeidet, har språket bedre mulighet for å utvikles.

Mål:

- Den samiske befolkningen har en reell mulighet til å bruke samisk i møte med offentlige institusjoner.

Delmål:

- Kommuner og fylkeskommuner som aktivt bruker samisk og jobber med språkutvikling.

Strategi med tilhørende tiltak:

- Finansiere arbeidet som kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk gjør for utvikling av samisk språk.
 - Følge opp samarbeidsavtalene med kommunene og fylkeskommunene.
 - Forvalte tospråklighetstilskuddet til kommunene og fylkeskommunene.

Tospråklighetstilskudd til kommuner

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
10000	Kautokeino kommune	a)	7 554	7 554	7 554	6 459	-1 095	-14,5 %
10001	Karasjok kommune	a)	7 320	7 320	7 320	6 113	-1 207	-16,5 %
10002	Tana kommune	a)	5 082	5 082	5 082	3 785	-1 297	-25,5 %
10003	Porsanger kommune	a)	5 313	5 313	5 313	3 534	-1 779	-33,5 %
10004	Nesseby kommune	a)	3 021	3 021	3 021	2 509	-512	-16,9 %
10005	Kåfjord kommune	a)	3 476	3 476	3 476	2 559	-917	-26,4 %
10006	Tysfjord kommune	a)	3 021	3 021	3 021	2 422	-599	-19,8 %
10007	Snåsa kommune	a)	2 721	3 021	3 021	1 798	-1 223	-40,5 %
10008	Lavangen kommune	a)	2 600	3 021	3 021	1 717	-1 304	-43,2 %
10009	Røyrvik kommune	a)	0	2 500	2 500	1 601	-899	-36,0 %
10010	Utviklingstilskudd	b)	0	0	0	10 832	10 832	-
Sum			40 108	43 329	43 329	43 329	0	0,0 %

a) Direkte tilskudd. Utgjør basisdelen og betjeningsdelen av tospråklighetstilskuddet, i henhold til samarbeidsavtale.

b) Utviklingsdelen av tospråklighetstilskuddet. Fordeles av sametingsrådet i henhold til samarbeidsavtale og aktivitet.

Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
10050	Finnmark fylkeskommune	a)	1 400	1 400	1 400	956	-444	-31,7 %
10051	Troms fylkeskommune	a)	1 200	1 200	1 200	956	-244	-20,3 %
10052	Nordland fylkeskommune	a)	1 300	1 300	1 300	956	-344	-26,5 %
10053	Nord-Trøndelag fylkeskommune	a)	1 200	1 200	1 200	956	-244	-20,3 %
10054	Utviklingstilskudd	b)	0	0	0	1 276	1 276	-
Sum			5 100	5 100	5 100	5 100	0	0,0 %

a) Direkte tilskudd. Utgjør basisdelen og betjeningsdelen av tospråklighetstilskuddet, i henhold til samarbeidsavtale.

b) Utviklingsdelen av tospråklighetstilskuddet. Fordeles av sametingsrådet i henhold til samarbeidsavtale og aktivitet.

De siste årene er det kommet flere nye kommuner til forvaltningsområdet for samisk språk. Det viser at mange kommuner med en samisk befolkning ønsker å ta et ansvar for å styrke og fremme samisk språk. Når vi ser bort fra økningen som følge av at nye kommuner har blitt innlemmet, har ikke tospråklighetstilskuddet blitt økt siden 2008. For at kommunene og fylkeskommunene i forvaltningsområdet skal ha mulighet til å styrke og utvikle språkarbeidet, økes budsjetttrammen med 5 millioner kroner.

Tilskuddsmottakere for tilskuddsordningen:

- Kommuner og fylkeskommuner innenfor forvaltningsområdet for samisk språk, jf. forskrift til sameloven (lov av 12. juni nr. 56) om forvaltningsområdet for samisk språk.

Målgruppe for tilskuddsordningen:

- Befolkningen i forvaltningsområdet for samisk språk.

Skal bidra til:

- At befolkningen i forvaltningsområdet skal kunne bevare og utvikle sitt språk.

- At befolkningen i forvaltningsområdet skal bli betjent på samisk når de henvender seg til offentlige etater.
- Forvaltningsområdet arbeider aktivt med å synliggjøre og øke bruken av samisk språk i det offentlige rom.

Beregningsgrunnlaget for tospråklighetstilskuddet til kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk er tredelt. Det består av én basisdel, én betjeningsdel samt én utviklingsdel. Basisdelen deles likt mellom alle kommunene. Antall elever med samisk som første- og andrespråk og antall innmeldte i Sametingets valgmannstall i hver kommune legges til grunn ved beregning av betjeningsdelen. For budsjettet legges siste oppdaterte offentlige tall til grunn.

For fylkeskommunene i forvaltningsområdet for samisk språk er beregningsgrunnlaget todelt og består av én basis- og betjeningsdel samt én utviklingsdel. Basis- og betjeningsdelen deles likt mellom alle fylkeskommunene.

For 2014 tildeles utviklingsdelen til kommunene og fylkeskommunene på bakgrunn av samarbeidsavtalene, aktivitetsplanene og rapporterte resultater for 2013.

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for tospråklighetstilskudd til kommuner og fylkeskommuner.

Skrive- og lesehjelp for eldre

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
60500	Kautokeino kommune	a)	450	450	450	450	0	0,0 %
Sum			450	450	450	450	0	0,0 %

a) Direkte tilskudd

Tilskuddsmottaker for tilskuddsordningen:

- Kautokeino kommune.

Målgruppe for tilskuddsordningen:

- Samiskspråklige eldre.

Skal bidra til:

- At samiskspråklige eldre får hjelp til å kommunisere muntlig og skriftlig med private eller offentlige norskspråklige institusjoner.
- Pilotprosjektet Skrive- og lesehjelp for samiskspråklige eldre i Kautokeino kommune evalueres i løpet av 2014.

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket til skrive- og lesehjelp for eldre.

4.4.3 Samiske språksentre

De samiske språksentrene spiller en viktig rolle i utviklingen av samisk språk. De er særlig viktige for nærmiljøet og skaper stor aktivitet i sine områder. Språksentrene er viktige og effektive samarbeidspartnere for Sametinget for å gjennomføre språkpolitikken. Utfordringene for språksentrene er mangel på forutsigbare rammebetingelser. Evalueringen av språksentrene, utført av Norut Alta-Áltá i 2012, bekrefter behovet for økte økonomiske og menneskelige ressurser. For å imøtekomme denne utfordringen, har vi i budsjettet lagt inn en egen aktivitetsstøtteordning for språksentrene. Grunnbevilgningen til språksentrene er også styrket.

I 2014 er det 20 år siden det første språksenteret ble etablert. I den forbindelse vil Sametinget sammen med språksentrene, vurdere hvilken rolle de skal ha i den videre utviklingen av samisk språk.

Mål:

- Samiske språksentre som jobber aktivt med språkutvikling i sine virkeområder.

Strategi med tilhørende tiltak:

- Arbeide for at språksentrene har sikre, faste og forutsigbare finansieringsordninger.
 - Styrke rammevilkårene for samiske språksentre gjennom dialog med lokale og sentrale myndigheter.
 - God dialog med språksentrene.
 - Administrere direkte tilskudd og driftsstøtte til samiske språksentre.

Skal bidra til:

- Samisk høres og synes i språksentrenes virkeområde.

Tilskudd til samiske språksentre

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
10100	Porsanger - Sámi giella- ja kulturguovddáš	a)	584	602	752	852	100	13,3 %
10101	Kåfjord – Sámi giellaguovddáš	a)	584	602	752	852	100	13,3 %
10102	Tysfjord – Árran julevsáme guovdásj	a)	584	602	752	852	100	13,3 %
10103	Evenes – Várdobáiki sámi guovddáš	a)	584	602	752	852	100	13,3 %
10104	Nesseby – Isak Saba guovddáš	a)	584	602	752	852	100	13,3 %
10105	Tana – Samisk nærings- og utredningssenter AS	a)	584	602	752	852	100	13,3 %
10106	Tromsø – Gáisi Giellaguovddáš	a)	584	602	752	852	100	13,3 %
10107	Røros – Aajege - Saemien gieles- jih maahtoejarnge	a)	584	602	752	852	100	13,3 %
10108	Alta – Álttá Sámi Giellaguovddáš	a)	584	602	752	852	100	13,3 %
10109	Lavangen - Ástávuona giellagoahtie	a)	584	602	752	852	100	13,3 %
10110	Snåsa - Gielem nastedh	a)	584	602	752	852	100	13,3 %
10111	Røyrvik - Gielearenie	a)	0	602	752	852	100	13,3 %
10112	Storfjord - Storfjord språksenter	a)	0	602	752	852	100	13,3 %
10113	Aktivitetstilskudd		0	3 000	3 000	3 000	0	0,0 %
Sum			6 424	10 826	12 776	14 076	1 300	10,2 %

a) Direkte tilskudd

Tilskuddsmottakere for tilskuddsordningen:

- Samiske språksentre som fremkommer i tabellen ovenfor.

Beregningsgrunnlaget for språksentrene er todelt: basisdel og aktivitetsdel. Aktivitetsdelen til språksentrene utbetales på grunnlag av budsjettbehovet og aktivitetsplanene til språksentrene. Aktivitetsdelen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for tilskudd til samiske språksentre.

4.4.4 Språkprosjekter

Tilskudd til språkprosjekter

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
11000-11020	Språkprosjekter	a) b)	8 772	7 610	7 610	7 610	0	0,0 %
Sum			8 772	7 610	7 610	7 610	0	0,0 %

a) Søkerbasert tilskudd

b) For 2014 brukes kr 1 700 000 av avsetning samefolkets fond

For å styrke og øke bruken av samisk språk, har Sametinget søkerbaserte midler til språkprosjekter. Målgruppen for tilskuddsordningen er den samiske befolkningen. Norut Alta-Áltá har i 2013 evaluert ordningen. Der kommer det fram at tilskuddsordningen for språkprosjekter fungerer godt for utvikling av samisk språk.

Mål:

- Levende samiskspråklige aktiviteter i nærmiljøene.

Prioriteringer:

- Språkkurs for voksne.
- Språkarenaer som styrker overføring av muntlig språk mellom generasjoner.
- Språkarenaer for de som holder på å lære seg samisk.
- Språkleir for barn og unge.
- Språklæringsaktiviteter som er spesielt myntet på menn.
- Terminologiprojekter.
- Stedsnavnsprosjekter.
- Spillapplikasjoner, ord-/termapplikasjoner og stedsnavnapplikasjoner på samisk.

Målgruppe for tilskuddsordningen:

- Alle.

Tilskuddsmottakere for tilskuddsordningen:

- Offentlige og private organisasjoner/institusjoner/bedrifter

Skal bidra til:

- Styrke og øke bruken av samisk språk.
- At flere lærer seg samisk.
- Flere arenaer hvor samisk brukes.

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for tilskudd til språkprosjekter.

5 Kultur

Hovedmål:

- Et levende og mangfoldig samisk kunst- og kulturliv av god kvalitet som er tilgjengelig for alle.

Sametingets hovedoppgave i kulturpolitikken er å legge til rette for samisk kunst- og kulturaktivitet og utviklingen av denne. Sametinget skal være den viktigste premissgiveren for utviklingen av samisk kunst og kultur. Nasjonale, regionale og lokale myndigheter har også ansvar for at samisk kunst og kultur har de samme utviklingsmulighetene som øvrig kunst- og kulturliv i Norge.

I kulturpolitikken vil Sametinget arbeide for gode rammevilkår for samiske kunstnere og for sterke samiske kulturinstitusjoner. Arbeidet med samisk idrett og samiske media er også satsninger innenfor kulturfeltet.

Sametingets ansvar når det gjelder utvikling av samisk kunst, er å sørge for at kunstnerne har gode og forutsigbare rammevilkår for sin virksomhet. Kunstneravtalen mellom Sametinget og Samisk kunstnerråd er etablert for å arbeide sammen med kunstnerne om prioriteringer for å styrke samisk kunst. Utviklingen av kulturnæringer handler i stor grad om rammebetingelsene for samiske kunstnere. Kulturnæring er noe som i stor grad berører både Sametingets satsing på næring og på kultur og blir derfor omtalt begge steder.

Sametinget vil være en pådriver for å gi samiske idretts- og ungdomsorganisasjoner muligheter til å arbeide med fellessamisk idrett og idrettsfaglige spørsmål. Et sterkt samisk idrettsliv er en viktig identitetsfaktor for ungdom og et sterkt uttrykk for samholdet om felles verdier og normer. Det er viktig å ha arenaer der samer fra alle områder i Sápmi kan møtes til idrettsaktiviteter og konkurranser.

Samiske kultur- og kulturformidlingsinstitusjoner er viktige arenaer når samisk kultur ivaretas, utvikles og presenteres for allmennheten på ulike måter. Institusjonene er et av grunnlagene i samfunnsorganiseringen, og det er viktig at ressursene utnyttes effektivt og at arbeidet som utføres er av høy kvalitet. Sametinget vil også arbeide for at prioriterte byggeprosjekter blir realisert.

5.1 Virkemidler til kultur

5.1.1 Økonomiske virkemidler

Tabell 5.1.1 Samletabell - kultur

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	Gode rammevilkår for samiske kunstnere	23 259	20 356	20 406	21 408	1 002	4,9 %
	Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelser av samisk kultur	62 879	67 260	69 060	74 968	5 908	8,6 %
	Samisk idrett	2 497	1 440	1 440	2 427	987	68,5 %
	Samiske medietilbud	3 137	3 546	3 546	3 765	219	6,2 %
Sum		91 772	92 602	94 452	102 568	8 116	8,6 %

Innenfor kultur er det tre sett med virkemidler; a) direkte tilskudd til institusjoner og organisasjoner b) søkerbaserte ordninger og c) prosjekt i egen regi. Direkte tilskudd utgjør om lag 75 % av kulturbudsjettet. På den ene siden er det positivt at de samiske institusjonene har stabile rammevilkår, på den annen side er 25 % til søkerbaserte ordninger for å fremme og utvikle samiske kunstnere i minste laget.

5.1.2 Administrative ressurser - seksjon for kultur

Lønn, reise og kompetanseheving for seksjon for kultur inngår i kapittel 16 Driftsutgifter administrativt nivå.

Seksjon for kultur er en del av avdeling for næring, kultur og helse (EKD). Avdelingen har tre seksjoner:

- Seksjon for næring.
- Seksjon for kultur.
- Seksjon for helse.

Seksjon for kultur er politisk sekretariat for sametingsrådet og har ansvaret for å iverksette strategiene innenfor fagområdet kultur. Dette går fram av de administrative oppgavene i kapitlene nedenfor.

Seksjonen har også forvaltningsansvar innenfor disse områdene:

- Forvaltning av direkte tilskudd til samiske kulturhus, festivaler, idrett, teater, museer, publikasjoner og medier.
- Forvaltning av søkerbaserte tilskudd til kulturprosjekter, herunder tilskudd til samiske forlag og arenaer for kunst- og kulturformidling.
- Forvaltning av kunstneravtalen.

I tillegg har seksjonen ansvaret for:

- Oppfølging av Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU).
- Oppfølging av Sametingets melding om samiske museer.

Seksjon for kultur disponerte 8 årsverk pr. 1.10.2013.

5.2 Et tydeligere ansvar for samisk kultur

Sametinget verken kan eller vil ha ansvaret for samisk kunst og kultur alene. Nasjonale, regionale og lokale myndigheter har også ansvar for at samisk kunst og kultur har de samme utviklingsmulighetene som øvrig kunst- og kulturliv i Norge.

En stor utfordring for Sametinget i kulturpolitikken er vårt manglende handlingsrom når det gjelder å utvikle samisk kunst og kultur. Dette begrenses blant annet av manglende budsjettprosedyrer mellom Sametinget og regjeringen. Samisk kultur inkluderes ikke naturlig i ulike planer, satsninger og organ innen kulturfeltet initiert av nasjonale myndigheter og gis ikke gode nok vilkår for vern og utvikling gjennom deres kulturpolitikk. For å kunne ha en aktiv og utviklende kulturpolitikk, er det behov for en større avklaring av og bevissthet rundt Sametingets og andre offentlige aktørers ansvar og rolle når det gjelder samisk kunst og kultur. Sametingets samhandling med andre offentlige myndigheter i kulturpolitikken er her sentralt.

Mål:

- Sametinget er den viktigste premissgiveren for utviklingen av samisk kunst og kultur

Delmål 1:

- Reelle forhandlinger med regjeringen om bevilgningene til samisk kunst og kultur

Strategier med tilhørende tiltak:

- Regjeringens og Sametingets ansvar for samisk kultur tydeliggjøres gjennom budsjettforhandlinger mellom partene.
 - Videreutvikle dialogen med Kulturdepartementet om prioriteringer knyttet til Sametingets budsjett for kultur.
 - Gjennomføre to samordningsmøter i 2014, hvorav ett med politisk ledelse.

Skal bidra til:

- Styrket forståelse i regjeringen for Sametingets behov og prioriteringer innenfor kulturfeltet.

Delmål 2:

- Samisk kultur har en naturlig og viktig plass i regjeringens generelle og overordnede kulturpolitikk.

Strategi med tilhørende tiltak:

- Økt bruk av konsultasjonsavtalen i dialogen med regjeringen på kulturfeltet.
 - Avklare hensiktsmessig bruk av konsultasjonsavtalen på kulturfeltet med Kulturdepartementet.
 - Arbeide aktivt for å kunne bidra i ulike strategiske og politiske prosesser hva angår kulturpolitikk i regjeringen.

Skal bidra til:

- At samisk kultur er en selvsagt del av den nasjonale, regionale og lokale kunst- og kulturformidlingen.

Delmål 3:

- Regionale og lokale myndigheter bidrar til felles utvikling av samisk kunst, kulturliv og samiske kulturinstitusjoner.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Synliggjøre regionale myndigheters ansvar for samisk kunst og kultur gjennom samarbeidsavtalene.
 - Arbeide for gode strategier og tiltak for kultur i samarbeidsavtalene med fylkeskommunene og byer.
 - Bidra med finansiering av samiske kulturtiltak i samarbeid med fylkeskommunene.
- Arbeide for godt samarbeid med regionale og lokale myndigheter om utviklingen av samisk kunst og kultur.
 - Gjennomføre møter med fylker og kommuner med mål om større ansvarliggjøring når det gjelder bidrag til samisk kunst og kulturinstitusjoner.

Skal bidra til:

- Konkrete kunst- og kulturprosjekter er fremmet i inngåtte samarbeidsavtaler med fylkeskommuner.

5.3 Gode rammevilkår for samiske kunstnere

Tabell 5.3 Samletabell - rammevilkår for samiske kunstnere

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
		2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
	Samisk kunstneravtale	6 295	6 520	6 520	6 870	350	5,4 %
	Samiske kultur- og ungdomsorganisasjoner	400	400	400	400	0	0,0 %
	Musikk og litteratur	10 762	8 723	8 723	9 038	315	3,6 %
	Forfatterskap	0	0	0	500	500	-
	Kulturtiltak	5 802	4 713	4 763	4 600	-163	-3,4 %
Sum		23 259	20 356	20 406	21 408	1 002	4,9 %

Sametinget har som mål å sørge for at kunstnere har gode og forutsigbare rammevilkår for sin virksomhet. Et av de viktigste virkemidlene for dette er kunstneravtalen. En evaluering av kunstneravtalen, utført av Norut Alta-Áltá i 2012, viste at avtalen har vært viktig for å sikre noen faste rammer og ordninger for samisk kunst, men at avtalen også kan virke konserverende og at det er behov for skape større rom for dynamikk.

Sametingets ansvar når det gjelder utvikling av samisk kunst, er å sørge for at kunstnerne har gode og forutsigbare rammevilkår for sin virksomhet. Sametingets viktigste verktøy i denne sammenheng er

våre økonomiske virkemidler, men også påvirkningsmuligheten vi har gjennom dialog, kontakt og samarbeid med andre offentlige myndigheter.

Kunstneravtalen mellom Sametinget og Samisk kunstnerråd er etablert for å arbeide sammen med kunstnerne om prioriteringer for å styrke samisk kunst. Sametinget arbeider for å styrke kunstneravtalen som redskap for satsning på samisk kunst.

Mål:

- Et mangfold av samiske kunst- og kulturuttrykk av god kvalitet skapes, utøves, formidles og oppleves.

Delmål 1:

- De samiske kunstnerne har gode og forutsigbare rammevilkår for sin virksomhet.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Gjennom kunstneravtalen og et tett samarbeid med kunstnerorganisasjonene utvikle et godt og mangfoldig samisk kulturliv og legge til rette for skaping og formidling av samisk kunst og kultur.
 - Følge opp kunstneravtalen som er inngått for 2014. Avtalen har en økonomisk ramme på kr. 6,87 mill. som er økning på kr. 350 000 fra 2013. For 2014 er Sametinget og Sámi Dáiddaráđđi / Samisk kunstnerråd(SDR) enige om å prioritere stipend til kunstnere(spesielt arbeidsstipend), fagkonsulenter og støtte til Sámi Filmbargiid Searvi, som ny organisasjon under SDR.
- Ansvarliggjøre kunstnerorganisasjonene i arbeidet med utvikling av samisk kunst og kultur.
 - Utvikle samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Samisk kunstnerråd (kunstneravtalen).
 - Gjennom kunstneravtalen gi Samisk kunstnerråd muligheter for å ta et større ansvar for utviklingen av samisk kunst og kultur.
- Prosjekter og stipender som fremmer unge samiske kunstners muligheter for å etablere seg som kunstnere.
 - Gjennom kunstneravtalen bidra til å utvikle stipendordningen for unge samiske kunstnere.
- Utvikle kunstneravtalen som et viktig instrument for utvikling av samisk kunst og kultur.
 - Gjennomføre forhandlinger med kunstnerorganisasjonene med sikte på å få en kunstneravtale som alle parter er tilfreds med og som fremmer samisk kunst og kultur. Selve kunstneravtalens innhold og prioriteringer er tilgjengelig under kunstneravtalen.

Skal bidra til:

- At samiske kunstnere opplever at rammebetingelser som lønnsomhet og faglig utvikling er bedret over tid.
- At samiske kunstnere og Samisk kunstnerråd (SDR) opplever at forhandlingene og kunstneravtalen har større dynamikk og rom for utvikling.

Samisk kunstneravtale

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
			2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
19000	Kunsthond	a)	700	700	700	700	0	0,0 %
19010	Stipend til samiske kunstnere	a)	2 450	2 450	2 450	2 600	150	6,1 %
19020	Driftsstøtte til kunstnerorg. og Samisk kunstnerråd	a)	2 150	2 150	2 150	2 350	200	9,3 %
19030	Innkjøpsordning av billedkunst og dáiddaduodji	b)	370	370	370	370	0	0,0 %
19040	Fagkonsulenter (Faglig veiledning)	a)	275	500	500	800	300	60,0 %
19050	Visningsvederlag	a)	50	50	50	50	0	0,0 %
19060	Ordning for samisk skjønnlitteratur, samisk musikk og joik og andre forhold	a)	300	300	300	0	-300	-100,0 %
Sum			6 295	6 520	6 520	6 870	350	5,4 %

a) Disse virkemidlene forvaltes av Samisk kunstnerråd

b) Disse virkemidlene forvaltes av RidduDuottarMuseat

Delmål 2:

- Sterke og aktive samiske kunstnerorganisasjoner.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Skape arenaer for samarbeid mellom samiske kunstnere og andre kunstnere regionalt og nasjonalt.
 - Sametinget arrangerer annet hvert år en kunstnerkonferanse for å fremme samarbeidet mellom kunstnerne og Sametinget og mellom kunstnerne. Dette skjer igjen i 2014, med mal fra kunstnerkonferansen som ble arrangert i 2012.
- Legge til rette for utvikling av samiske kultur- og kunstnerorganisasjoner.
 - Bidra med finansiering av kulturorganisasjoner over tilskuddsposten samiske kultur- og ungdomsorganisasjoner.
- Politikktutforming i nær dialog med kunst- og kulturlivet.
 - Aktiv dialog med samiske kunstnerorganisasjoner om politikk- og strategiutvikling.
 - Gjennomføre årlig dialogmøte med samiske kunstnerorganisasjoner.

Skal bidra til:

- Sterke samiske kunstnerorganisasjoner med høy oppslutning blant kunstnere.

Tilskudd til samiske kultur- og ungdomsorganisasjoner

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
			2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
56100	Samiske kultur- og ungdomsorganisasjoner	a) b)	400	400	400	400	0	0,0 %
Sum			400	400	400	400	0	0,0 %

a) Søkerbasert tilskudd

b) Tidligere var denne ordningen under et eget kapittel som het samiske organisasjoner

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for tilskudd til samiske kultur- og ungdomsorganisasjoner.

Delmål 3:

- Samisk musikk av god kvalitet som er lett tilgjengelig for et stort publikum.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Fremme kvalitativt god samisk musikk.
 - Bidra med finansiering av gode musikkutgivelser.
- Fremme samiske musikere.
 - Bidra med finansiering til turneer, konserter m.m.

Skal bidra til:

- Flere lyttere av samisk musikk.
- Flere anerkjente samiske musikere.
- Flere utgivelser av kvalitativt god samisk musikk.

Delmål 4:

- Fremme kvalitativt god litteratur som er tilgjengelig på samisk.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Utvikle ordninger for oversetting av god litteratur til samisk.
 - Bidra med finansiering.
- Støtte opp om samiske forfattere.
 - Finansiere prosjekter som fremmer forfatterskap.
 - Stimulere til flere skjønnlitterære bokutgivelser ved å etablere et prosjekt i egen regi, med mål om å rekruttere forfattere som skriver på samisk. Prosjektet skal bidra til at yngre forfattere får en reell mulighet til manusutvikling gjennom veiledning, kompetanseutvikling og nettverkssamlinger. Prosjektperioden er på to år, med jevnlig nettverksmøter, skriveworkshops og veiledning fra erfarne fagfolk. Det stilles produksjonskrav under prosjektperioden.

Skal bidra til:

- Flere lesere av samisk litteratur.
- Samisk litteratur skal være lett tilgjengelig.
- Fremme gode samiske forfattere.
- Å fremme unge samiske forfattere.

Tilskudd musikk og litteratur

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
			2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
17010	Musikk og litteratur	a) b)	10 762	8 723	8 723	9 038	315	3,6 %
Sum			10 762	8 723	8 723	9 038	315	3,6 %

a) Søkerbasert tilskudd

b) For 2014 brukes kr 1 450 000 av avsetning samefolkets fond til litteratur

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for tilskudd til musikk og litteratur.

Forfatterskap

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
			2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
	Forfatterskap	a)	0	0	0	500	500	-
Sum			0	0	0	500	500	-

a) Prosjekt i egen regi. Midlene dekkes av samefolkets fond.

Delmål 5:

- Et godt og variert kunst- og kulturuttrykk som bidrar til et samisk mangfold.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Fremme et mangfold av samiske kunst- og kulturuttrykk som synliggjøres i samfunnet.
 - Fremme kunstneriske og kulturelle tiltak og aktiviteter der barn og unge deltar/ Prosjekter for og med barn og unge som bidrar til involvering og økt forståelse av samisk kultur.
 - Bidra til finansiering av kulturarrangement som fremmer samisk kunst og kultur, der hovedfokuset er på samisk kultur.
 - Bidra til finansiering av arenaer, tiltak og aktiviteter som fremmer og formidler samisk kunst og kultur til et større marked.
 - Finansierte prosjekter/tiltak som styrker samtidens samiske kunst- og kulturuttrykk.
 - Finansierte prosjekter/tiltak som bidrar til å bevare, utøve og formidle tradisjonelle kunst- og kulturuttrykk.
 - Bidra til dokumentar- og filmproduksjon om samisk forhold.
 - Bidra til samiske billedkunst- og duodjiutstillinger i Norge, inkl. kataloger og plakater.

- Bidra med artisthonorar og reisestøtte til samiske artister og kunstutøvere i samfinansiering med arrangøren.
- Arenaer, nettverk og samarbeidsprosjekter som bidrar til økt internasjonal promotering og eksport av samisk kunst og samiske kunstnere til et internasjonalt marked.
 - Bidra med finansiering av gode relevante prosjekter som fremmer samisk kunst og kultur internasjonalt.
- Sametinget ser at det er viktig å opprettholde drift av Kautokeino lokalradio som en samisk lokalradio. Sametinget vil bidra med prosjektstøtte i 2014, slik at lokalradioen får tid til å omstille seg og finne annen inntekt i fremtiden. Bakgrunnen til forslaget er at staten har fjernet krav om sendinger på samisk for blant annet P4. Videre vil Sametinget ta opp krav om samisk sending for alle i forbindelse med konsesjonstildeling.

Skal bidra til:

- At et mangfold av samiske kunstneriske og kulturelle uttrykk kan skapes, formidles og oppleves.
- Mangfold av samiske kulturelle aktiviteter.

Tilskudd til kulturtiltak

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
			2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
17100	Kulturtiltak	a) b)	5 802	4 713	4 763	4 600	-163	-3,4 %
Sum			5 802	4 713	4 763	4 600	-163	-3,4 %

a) Søkerbasert tilskudd

b) Tilskudd til internasjonale tiltak er prioritert under denne ordningen

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for tilskudd til kulturtiltak.

5.4 Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur

Tabell 5.4 Samletabell - samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	Samiske festivaler	3 125	3 872	3 872	4 585	713	18,4 %
	Samiske teater	19 273	20 070	20 070	21 428	1 358	6,8 %
	Samiske museer	24 429	26 234	26 234	27 752	1 518	5,8 %
	Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner	11 384	11 834	13 634	14 914	1 280	9,4 %
	Arenaer for kunst- og kulturformidling	1 379	2 200	2 200	3 139	939	42,7 %
	Samiske forlag	2 750	2 750	2 750	2 750	0	0,0 %
	Program for institusjonsutvikling	539	300	300	400	100	33,3 %
Sum		62 879	67 260	69 060	74 968	5 908	8,6 %

Samiske institusjonen er viktige aktører og samarbeidsparter i utvikling av samisk kunst- og kulturliv. Kulturinstitusjonene er også viktige arenaer for samiske kunstutøvere og de gir samiske kunstnere og artister mulighet til å utøve og utvikle sine uttrykk. Dette er også viktige steder for utvikling av samisk identitet, samisk samfunnsdebatt og forståelse for samiske spørsmål. Samisk språk og kultur er grunnleggende i institusjonenes arbeid.

Sametinget er opptatt av å utvikle dialogen med de samiske institusjonene og å legge til rette for at institusjonene skal få muligheter til å utvikle seg til sterke faglige institusjoner.

Mål:

- De samiske kulturinstitusjonene er viktige aktører i utviklingen av samisk kunst og kultur.

Delmål 1:

- Faglig sterke samiske kulturinstitusjoner.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Gi samiske festivaler utviklingsmuligheter som synliggjør, formidler og utvikler samiske kunstnere og samisk kultur.
 - Bidra med direkte tilskudd til festivaler som spesielt fremmer samisk musikk.
 - Márkomeannu gis muligheter til å opprettholde utviklingsarbeid.
 - Påskefestivalen i Karasjok gis en mindre økning for å styrke administrativ kapasitet.
- Gi de etablerte samiske teatrene muligheter til å utvikle seg kunstnerisk og faglig, slik at de fungerer som arenaer for kulturopplevelse og -formidling, og til bruk og synliggjøring av samisk språk.

- Bidra med direkte tilskudd til samiske teatre som produserer scenekunst på høyt nivå og turnerer med scenekunst.
- Sikre de samiske museene rammebetingelser for videreutvikling.
 - Sikre en god dialog med de samiske museene.
 - Sørge for god dialog med og bidra til forståelse i Kulturdepartementet for de samiske museenes behov.
 - Igangsette et arbeid med sikte på at de samiske museene får større ansvar og rolle innenfor kulturminneområdet.
 - Bidra aktivt i prosesser med Statsbygg og Tana og Varanger museumssida for en ferdigstilling av Østsamisk Museum og dermed bidra positivt til kulturutvikling i østsamiske samfunn.
- Bidra til at de samiske institusjonene blir gode arenaer for utvikling av samisk kunst og kultur
 - Ha en tett oppfølging av og dialog med institusjonene
 - Gi institusjonene rom for utvikling og nytenking

Skal bidra til:

- Å styrke og utvikle samiske institusjoner på sentrale samfunnsområder for det samiske samfunnet.
- At de samiske institusjonene og arenaene bidrar til meningsutveksling, sikrer tradisjonskunnskap og økt kompetanse.
- At de samiske museene oppfattes som faglig sterke institusjoner, med felles identitet og tyngde, innenfor forvaltning, forskning, formidling og fornying.
- Festivaler som synliggjør, formidler og utvikler samisk kultur.
- At de etablerte samiske teatrene kan utvikle seg kunstnerisk, produsere scenekunst på høyt nivå og kan turnere med scenekunst som gir kulturopplevelser og synliggjør samisk språk.

Tilskudd til festivaler

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
15100	Riddu Ridđu	a)	1 011	1 042	1 042	1 073	31	3,0 %
15101	Musikkfestivalen i Kautokeino	a)	1 148	1 184	1 184	1 220	36	3,0 %
15102	Markomeannu	a)	503	719	719	720	1	0,1 %
15103	Påskefestivalen i Karasjok	a)	463	477	477	741	264	55,3 %
15104	Sørsamisk kulturfestival	a)	0	80	80	450	370	462,5 %
15105	Julevsáme vahkko – Lulesamisk uke	a)	0	200	200	206	6	3,0 %
15106	Samisk uke i Tromsø	a)	0	170	170	175	5	2,9 %
Sum			3 125	3 872	3 872	4 585	713	18,4 %

a) Direkte tilskudd

Tilskuddsmottaker for tilskuddsordningen:

- Samiske festivaler som fremkommer i tabellen ovenfor.

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for tilskudd til festivaler.

Tilskudd til teater

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
			2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
15300	Beaivváš Sámi -Našunálateáhter a)		17 583	18 128	18 128	19 128	1 000	5,5 %
15301	Áarjelhsaemien Teatere AS a)		1 690	1 942	1 942	2 000	58	3,0 %
15302	Tana barneteater a)		0	0	0	300	300	-
Sum			19 273	20 070	20 070	21 428	1 358	6,8 %

a) Direkte tilskudd

Tilskuddsmottaker for tilskuddsordningen:

- Samiske teatre som fremkommer i tabellen ovenfor.

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for tilskudd til teater.

Tilskudd til museer

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
			2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
15500	Árran Julevsame lulesamisk senter a)		4 547	4 995	4 995	5 145	150	3,0 %
15501	Saemien Sijte a)		2 516	3 000	3 000	3 390	390	13,0 %
15503	RidduDuottarMuseat a)		8 231	8 830	8 830	9 095	265	3,0 %
15504	Tana og Varanger museumssiida a)		6 503	6 698	6 698	7 328	630	9,4 %
15505	Várdobáiki a)		1 376	1 417	1 417	1 460	43	3,0 %
15506	Senter for nordlige folk AS a)		1 256	1 294	1 294	1 334	40	3,1 %
Sum			24 429	26 234	26 234	27 752	1 518	5,8 %

a) Direkte tilskudd

Tilskuddsmottaker for tilskuddsordningen:

- Samiske museer som fremkommer i tabellen ovenfor.

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for tilskudd til museer.

Delmål 2:

- De samiske institusjonene er viktige ressurser for samiske kunstnere og kulturutøvere.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Arbeide for gode rammevilkår for samiske institusjoner, slik at de kan bidra til utvikling og formidling av samisk kunst- og kulturliv.
 - Gjennom budsjettprosesser og forhandlinger bidra til at samiske institusjoner gis utviklingsmuligheter.
- Bidra til at de samiske institusjonene har et godt samarbeid med hverandre.
 - Bidra til at det skapes arenaer for nettverksbygging og samarbeidstiltak som kan bidra til å utvikle de samiske institusjonene.
- Bidra til et godt samarbeid mellom samiske kunstnere og samiske kulturinstitusjoner.
 - Bidra til å skape arenaer for dialog og samarbeid mellom kunstnere og kulturinstitusjoner.
- Skape større forpliktelse til felles utvikling av samisk kunst, kulturliv og samiske kulturinstitusjoner gjennom samarbeidsavtalene med fylkeskommunene.
 - Bidra til at samiske kulturinstitusjoner har en naturlig plass i samarbeidsavtalene og tilhørende handlingsplaner.
 - Gjennom Sametingets midler til regionalutvikling bidra til finansiering av konkrete samarbeidsprosjekter som fremmer samisk kunst og kultur.
- Bidra til positiv kulturutvikling i det lule- og sørsamiske samfunnet.
 - Ha en god dialog med samiske kulturinstitusjoner i de nevnte områdene for å gi de muligheter for utvikling.

Skal bidra til:

- At samarbeidstiltak/-prosjekter mellom institusjonene og mellom institusjoner og kunstnere øker.
- Målbevisste, fungerende og utviklende samiske arenaer for kulturutøvelse.

Tilskudd til kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
15000	Árran lulesamisk senter, Tysfjord a)		1 890	1 949	1 949	2 007	58	3,0 %
15001	Samisk senter for samtidskunst, Karasjok a)		2 726	2 811	3 311	3 811	500	15,1 %
15002	Senter for nordlige folk AS, Kárfjord a)		1 238	1 426	1 426	1 469	43	3,0 %
15003	Sjøsamisk kompetansesenter, Billefjord a)		895	562	562	579	17	3,0 %
15004	Sijti Jarngge, Hattfjelldal a)		1 355	1 397	1 397	1 439	42	3,0 %
15005	Várđobáiki, Evenes/Skånland a)		1 015	1 046	1 046	1 077	31	3,0 %
15006	Pitesamisk hus a)		478	600	750	773	23	3,1 %
15007	Samisk hus i Oslo a)		262	470	470	550	80	17,0 %
15008	Lásságámmi a)		262	270	270	280	10	3,7 %
15009	Villmarkscampen i Tollådal - pitesamisk a)		54	56	56	60	4	7,1 %
15010	Internasjonalt samisk filmsenter a)		609	628	1 078	1 110	32	3,0 %
15011	Saemien Sijte a)		600	619	619	638	19	3,1 %
15012	Altta Sami Siida a)		0	0	350	410	60	17,1 %
15013	Sjeltie - Samisk kulturpark, Majavatn a)		0	0	150	155	5	3,3 %
15015	Vilgesvárre a)		0	0	200	206	6	3,0 %
15016	Tana og Varanger museumssiida a)		0	0	0	200	200	-
15017	Sjøsamisk tun, Porsanger a)		0	0	0	150	150	-
Sum			11 384	11 834	13 634	14 914	1 280	9,4 %

a) Direkte tilskudd

Tilskuddsmottaker for tilskuddsordningen:

- Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner som fremkommer i tabellen ovenfor.

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for tilskudd til kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner.

Delmål 3:

- De samiske institusjonene er viktige formidlere av samisk kunst og kultur.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Stimulere til utvikling og nyskaping av samiske institusjoner og arenaer for kunst- og kulturformidling
 - Bidra med finansiering av aktiviteter som bidrar til utvikling av samiske institusjoner.
 - Styrke arbeidet som gjøres i Samisk museums- og Samisk museumsnettverk.
 - Videreføre tilbakeføringsprosessen som er skissert i Sametingets utredning, Bååstede – tilbakeføring av samisk kulturarv.

- Utfordre de samiske forlagene til nyskaping som bidrar til økt interesse for og produksjon av samisk musikk og litteratur.
 - Følge opp de samiske forlagene med finansiering, tydelige forventninger og jevnlig kontaktmøter.
- Arbeide videre med samisk institusjonsutvikling.
 - Igangsette et program for samisk institusjonsutvikling.
 - Tilby styrking av kompetanse innen ledelse, økonomi, kvalitetssystemer og prosjektstyringsmetoder til de samiske institusjonene.

Skal bidra til:

- At samisk kunst og kultur fremmes i enda større grad gjennom de samiske kulturinstitusjonene.
- At arenaene fremmer fornyelse og fungerer som arenaer for formidling og utvikling av samisk språk og kultur.
- At Sametinget gjennom å være en faglig premissgiver er med på å styrke rammevilkårene for de samiske forlagene.
- Styrke samiske kvinner, barn og unge i Russland.
- At samisk møteplass etableres i Vesterålen.

Tilskudd til arenaer for kunst- og kulturformidling

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
17300	Arenaer for kunst- og kulturformidling a)		1 379	2 200	2 200	3 139	939	42,7 %
Sum			1 379	2 200	2 200	3 139	939	42,7 %

a) Søkerbasert tilskudd

Av bevilgningen til arenaer for kunst og kulturformidling øremerkes kr 1 000 000 til tilbakeføringsprosjektet Bååstede.

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for tilskudd til arenaer for kunst- og kulturutøvelse.

Tilskudd til samiske forlag

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
17040	Samiske forlag a)		2750	2 750	2 750	2 750	0	0,0 %
Sum			2 750	2 750	2 750	2 750	0	0,0 %

a) Søkerbasert tilskudd

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for tilskudd til arenaer for tilskudd til samiske forlag.

Program for institusjonsutvikling

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
60200	Program for institusjonsutvikling a)	539	300	300	400	100	33,3 %
Sum		539	300	300	400	100	33,3 %

a) Tidligere het dette tiltaket oppfølging av institusjonsmeldingen.

5.5 Samisk idrett

Tabell 5.5 Samletabell - samisk idrett

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
15203	Samisk idrett	2 497	1 440	1 440	2 427	987	68,5 %
Sum		2 497	1 440	1 440	2 427	987	68,5 %

Et sterkt samisk idrettsliv er en viktig identitetsfaktor for barn og ungdom og bidrar til et sterkt samhold. Det er viktig å ha arenaer der samer fra alle områder i Sápmi kan møtes til idrettsaktiviteter og konkurranser. Sametinget vil være en pådriver for å gi samiske idretts- og ungdomsorganisasjoner muligheter til å arbeide med fellessamisk idrett og idrettsfaglige spørsmål. Reinkappkjøring er en unik sportsgren, som også bidrar til å ivareta sterke historiske tradisjoner blant urfolk i Arktis.

Mål:

- Et mangfold av idrettsaktiviteter.

Delmål 1:

- Et bredt og godt idrettstilbud for den samiske befolkningen.

Strategier:

- Arbeide for å sikre bredden innen samisk idrett.
 - Bidra med finansiering av samiske idrettsorganisasjoner og -foreninger.
- Bidra til at organiseringen av samiske fotballaktiviteter både på bredde- og toppnivå blir ivaretatt på en god måte.
- Gjennom deltakelse på internasjonale idrettsarrangementer utvikle dialog, nettverk og forståelse mellom samisk ungdom og annen urfolksungdom.
 - Bidra til finansiering av samisk deltakelse på Arctic Winter Games 2014 i Alaska.

Skal bidra til:

- At de samiske idrettsorganisasjonene kan utvikle et idrettstilbud både på bredde- og toppnivå.

- Arenaer for fysisk aktivitet som bidrar til samhörighet mellom samiske barn og unge, og som er identitetsskapende.

Tilskudd til samisk idrett

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
15200	Sámi Válašállan Lihttu - Norga a) (SVL-N) b)	1033	1065	1065	1100	35	0,032863 85
15201	Sámi spábbačiekčanlihttu (SSL)-Samisk fotballforbund	251	0	0	0	0	-
15202	Sámi Válašállan Lihttu (SVL-N)- Arctic Winter Games b)	1000	155	155	1100	945	6,096774 194
15203	Sámi Heargevuoddjin- lihttu/Saami Reendeer-Race Federation b)	213	220	220	227	7	3,2 %
Sum		2 497	1 440	1 440	2 427	987	68,5 %

a) Sametinget mottok kr 700 000 i spillemidler 2013. Disse ble fordelt med kr 650 000 til SVL-N og kr 50 000 til SHL.

b) Direkte tilskudd

Tilskuddsmottaker for tilskuddsordningen:

- Idrettsorganisasjoner og forbund som fremkommer i tabellen ovenfor.

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for tilskudd til samisk idrett.

5.6 Samiske medier

Tabell 5.6 Samletabell - samisk medietilbud

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	Samisk medietilbud	3 137	3 546	3 546	3 765	219	6,2 %
Sum		3 137	3 546	3 546	3 765	219	6,2 %

Det er viktig i det samiske samfunnet med et mangfold av publikasjoner og medier som tar for seg saker som er aktuelle og bidrar til meningsutveksling og utvikling av samisk kunst og kultur. Likeledes er det viktig med et mangfold av medier som bruker de samiske språkene aktivt.

Mål:

- Et mangfold av samiske medier som synliggjør samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Delmål:

- Bygge opp og utvikle samiske medier som bidrar til samfunnsengasjement.

Strategier:

- Gjennom dialog med lokale, regionale og sentrale myndigheter og andre aktører styrke rammevilkårene for samisk medieutvikling.
- Gjennom aktiv virkemiddelbruk bidra til å opprettholde og videreutvikle samiske medier.
- Bidra til en styrking av det samiske medietilbudet for alle samiske språkgrupper.
 - Bidra til finansiering av et mangfold av samiske medier og publikasjoner.
 - Legge til rette for at Daerpies Dierie/Sørsamisk kirkeblad kan videreutvikle sin virksomhet, og styrke den sørsamiske profilen til bladet.

Skal bidra til:

- Arenaer der samisk språk, kultur og samfunnsliv har en uavhengig stemme, og som er identitetsskapende.
- Et mangfold av samiske publikasjoner som skriftlig arena for alle tre samiske skriftspråk.
- Synliggjøring av samisk språk.

Tilskudd til samisk medietilbud

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
			2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
17001	Nuorttanaste	a)	984	1 015	1 015	1 045	30	3,0 %
17002	Ungdomsblad Š	a)	1 349	1 391	1 391	1 433	42	3,0 %
17003	Sámis	a)	298	328	328	338	10	3,0 %
17004	Daerpies Dierie/sørsamisk kirkeblad	a)	106	109	109	218	109	100,0 %
17005	Bårjás	a)	100	103	103	113	10	9,7 %
15600	Julev Film AS (NuorajTV)	a)	300	600	600	618	18	3,0 %
Sum			3 137	3 546	3 546	3 765	219	6,2 %

a) Direkte tilskudd

Tilskuddsmottaker for tilskuddsordningen:

- Samiske publikasjoner og medier som fremkommer i tabellen ovenfor.

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for samisk medietilbud.

6 Bibliotek

Hovedmål:

- Et godt samisk bibliotektilbud.

Bibliotekene er viktige arenaer for demokrati, formidling av kultur og kunnskap. Mange steder er biblioteket det kulturelle senteret og fungerer som en møteplass. Bibliotekene og spesielt de samiske bokbussene er også viktige kilder til samisk språk, kultur og historie.

Sametingets bibliotek skal være et bibliotek som skal styrke og utvikle bibliotektilbudet til det samiske folket. Biblioteket skal være et kompetansesenter for samisk litteratur og samisk bibliotektilbud, og et forvaltningsbibliotek for Sametingets politikere og ansatte.

Sametinget gir i dag direkte tilskudd til åtte samiske bokbusser. Målet med tilskuddsordningen er å gi gode og lett tilgjengelige samiske bibliotektilbud til hele den samiske befolkningen og andre.

Tilbakemeldinger fra folke- og fylkesbibliotekene er at de ønsker at Sametingets bibliotek skal ha en større rolle når det gjelder informasjon om samisk litteratur og utvikling av samisk bibliotekvirksomhet.

Sametinget ønsker å nå hovedmålet ved å fokusere på følgende områder i 2014:

- Formidlingsvirksomhet.
- Bibliotekutvikling.

6.1 Virkemidler til bibliotek

6.1.1 Økonomiske virkemidler

Tabell 6.1.1 Samletabell - bibliotek

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
		2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
	Formidlingsvirksomhet/bokbusser	7 184	8 455	8 455	8 711	256	3,0 %
Sum		7 184	8 455	8 455	8 711	256	3,0 %

6.1.2 Administrative ressurser - seksjon for bibliotek

Sametingets bibliotek er en del av Sametingets administrasjon. Biblioteket er en seksjon i avdeling for kommunikasjon (GUL). Avdelingen har to seksjoner:

- Seksjon for kommunikasjon.
- Seksjon for bibliotek.

Lønn, reise og kompetanseheving for seksjon for bibliotek inngår i kapittel 16 Driftsutgifter administrativt nivå.

Seksjon for bibliotek disponerte 4 årsverk pr. 1.10.2013.

6.2 Formidlingsvirksomhet

Tabell 6.2 Samletabell - formidlingsvirksomhet

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
		2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
	Samiske bokbussar	7 184	8 455	8 455	8 711	256	3,0 %
Sum		7 184	8 455	8 455	8 711	256	3,0 %

Utlånet går ned i bibliotekene i de samiske områdene. Gjennom aktiv formidling og i samarbeid med bibliotekene og bokbussene skal Sametingets bibliotek arbeide for å øke kunnskapen om samisk litteratur, slik at også utlånet øker. Sametingets mål med de samiske bokbussene er gode og lett tilgjengelige samiske bibliotektenester til hele den samiske befolkningen og andre. Bokbussene skal ha et godt og variert utvalg av samisk litteratur på samisk og om samiske forhold på andre språk.

Delmål:

- Samisk litteratur, læremidler og kultur er kjent og tilgjengelig for brukere

Strategier med tilhørende tiltak:

- Bidra ytterligere til drift og opprettelse av bokbussar i samiske områder.
 - Direkte tilskudd til de samiske bokbussene.
 - Ha kontaktmøter med bokbussene.
- Aktivt informere for å øke kunnskapen om samisk litteratur og kultur hos andre bibliotek.
 - Ha faste kontaktmøter med bibliotek i samiske områder.
 - Samarbeide med Nasjonalbiblioteket for å synliggjøre samisk litteratur og kultur i nasjonale satsninger.
 - Ha årlige kontaktmøter med Nasjonalbiblioteket og andre for å sørge for at det samiske perspektivet blir tatt med i de ulike innsatsområdene innen nasjonal bibliotekutvikling.
 - Kjøpe inn samisk litteratur og materiale, katalogisere samlingen, bistå andre bibliotek i arbeidet med å registrere samisk språklig litteratur.
 - Låne ut depoter/større samlinger av samisk materiale til samiske språksentre, bibliotek, bokbussar og andre.
- Digitalisere eldre samiskspråklig litteratur.

Tilskudd til samiske bokbusser

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	Karasjok	a)	591	609	609	627	18	3,0 %
	Porsanger	a)	591	609	609	627	18	3,0 %
	Kautokeino	a)	266	274	274	283	9	3,3 %
	Tana/Nesseby	a)	1629	1 679	1 679	1 730	51	3,0 %
	Kåfjord	a)	753	776	776	800	24	3,1 %
	Lulesamisk	a)	1403	1 446	1 446	1 490	44	3,0 %
	Sørsamisk	a)	1642	1 693	1 693	1 744	51	3,0 %
	Sør-Troms	a)	309	569	569	586	17	3,0 %
	Sør-Trøndelag	a)	0	800	800	824	24	3,0 %
Sum			7 184	8 455	8 455	8 711	256	3,0 %

a) Direkte tilskudd

Tilskuddsmottaker for tilskuddsordningen:

- Kommuner og fylkeskommuner som eier og driver de samiske bokbussene, jf. tabell 6.2.2.

Målgruppe for tilskuddsordningen:

- Befolkningen i virkeområdet for bokbussene.

Skal bidra til:

- Gode og lett tilgjengelige bibliotekstjenester til hele den samiske befolkningen og andre.

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for tilskudd til samiske bokbusser.

6.3 Bibliotekutvikling

Sametingets bibliotek har et spesielt ansvar for å øke kompetansen om samisk litteratur og kultur ved bibliotekene. Tilbakemeldinger fra bibliotekene og bokbussene er at de ønsker at Sametingets bibliotek er mer aktiv når det gjelder formidling, faglig veiledning og til å utvikle samisk bibliotekstjeneste. Et viktig virkemiddel når det gjelder utvikling av samisk bibliotekstjeneste er tilskudd for å fremme samisk litteratur og kultur i bibliotekene. Sametingets bibliotek skal sørge for at det samiske perspektivet blir tatt med i de ulike innsatsområdene innen nasjonal bibliotekutvikling.

Delmål:

- Sametingets bibliotek skal være et kompetansesenter for samisk litteratur og samisk bibliotekstjeneste.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Øke kompetansen om samisk litteratur og kultur i bibliotekene, og styrke bibliotekenes rolle som en arena for samfunnsdebatt.
 - Arrangere årlig konferanse om samiske litteratur og kultur.
- Få bibliotek til å fremme og formidle samisk litteratur, kultur og debatt.
 - Bidra med finansiering til ulike tiltak for å fremme og synliggjøre samisk litteratur og kultur i bibliotekene, se kap. 5.3.
 - Ha årlige kontaktmøter med Nasjonalbiblioteket og andre for å sørge for at det samiske perspektivet blir tatt med i de ulike innsatsområdene innen nasjonal bibliotekutvikling.
 - Evaluere tilskuddsordningen for de samiske bokbussene for å se om ordningen fungerer i forhold til de målsettingene, de kriteriene som er satt for de samiske bokbussene og foreslå en fremtidig organisering og utvikling.

7 Kunnskap

Hovedmål:

- Den samiske befolkningen har kunnskap, kompetanse og ferdigheter som kreves for å verne om og utvikle samiske samfunn, og for å delta aktivt i det samiske, nasjonale og internasjonale samfunnet.

Kunnskap er en viktig forutsetning for en samisk samfunnsutvikling på våre egne premisser. Opplæringsystemet skal ta utgangspunkt i samiske barn, den samiske elevens og det samiske samfunnets behov. Samiske tradisjoner, språk, kultur og grunnleggende verdier må gjenspeiles gjennom hele utdanningssystemet fra barnehage til universitet. Satsning på barnehage, grunnopplæring, høyere utdanning og forskning er derfor avgjørende for at det samiske samfunnet skal utvikles i tråd med våre egne verdier, visjoner, prioriteringer og premisser.

Samiske barns rett til å få undervisning i samiske emner, i og på samisk, skal være en grunnpilar i den samiske skole. Det er også en grunnleggende rettighet at samiske barn har rett til å få undervisning i eget språk og i egen historie og kultur. Sametinget skal se til at norske skolemyndigheter sørger for at alle elever i norsk skole skal få undervisning om samiske forhold.

Sametinget er opptatt av at tradisjonell kunnskap er en sentral del av tilbudet i barnehager, skoler og i høgere utdanningsinstitusjoner. Tradisjonskunnskapen vil dermed også være et viktig bidrag for verdiskaping og nye arbeidsplasser i samiske områder. I dagens samfunn er det av stor betydning å dokumentere, videreføre og bevare samisk tradisjonskunnskap for kommende generasjoner.

Sametinget vil styrke barnehagenes rolle i å sikre gode oppvekstvilkår gjennom et kvalitetsmessig godt samisk barnehagetilbud. Barnehagenes kvalitet, innhold og verdigrunnlag er sentrale i videreutviklingen av en helhetlig samisk utdanningspolitikk. Barnehagene har betydning for barns utvikling med tanke på språk- og kulturlæring og identitetsutvikling. Målet for barnehagepolitikken er å skape gode oppvekstvilkår gjennom samisk barnehagetilbud. Sametinget vil bidra til at det samiske barnehagetilbudet er av høy kvalitet og at det er tilstrekkelig mange barnehageplasser.

Den samiske eleven skal ha et godt kvalitativt utdanningstilbud. Det innebærer at den samiske skolen og lærebedriften skal legge til rette for at elevene/lærlingene får en god opplæring med basis i samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Som et ledd i samers selvbestemmelse er det avgjørende at det samiske folk har innflytelse over hvilken type forskning som skal prioriteres og etterspørres. Det samme gjelder for hvilke typer utdanningstilbud som bør utvikles, og hvordan eksisterende utdanningstilbud kan utvikles med hensyn til formidling og utvikling av kunnskaper i og om samisk språk og kultur. Utfordringen for Sametinget er å være i forkant når det gjelder tiltak som planlegges av regionale og statlige myndigheter. Det vil være avgjørende å komme i dialog med statlige myndigheter tidlig, slik at Sametinget skal kunne påvirke utviklingen innenfor dette feltet.

Samisk tradisjonskunnskap bør danne en naturlig del av kunnskapsgrunnlaget i samisk forskning og vitenskap. Dette kunnskapsgrunnlaget skal sammen med annen forskning danne fundamentet i

forvaltningen av naturressursene i samiske områder. Sametinget har som mål at det skal sikres kapasitets- og kompetansebygging i de samiske samfunnene.

7.1 Virkemidler til kunnskap

7.1.1 Økonomiske virkemidler

Tabell 7.1.1 Samletabell - kunnskap

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	Barnehage	8 800	9 905	9 905	11 405	1 500	15,1 %
	Grunnopplæring	21 398	25 125	26 125	24 248	-1 877	-7,2 %
	Høyere utdanning og forskning	5 931	5 650	5 650	4 000	-1 650	-29,2 %
Sum		36 129	40 680	41 680	39 653	-2 027	-4,9 %

7.1.2 Administrative ressurser – Avdeling for oppvekst og opplæring

Lønn, reise og kompetanseheving for avdeling for oppvekst og utdanning inngår i kapittel 16 Driftsutgifter administrativt nivå.

Avdelingen har tre seksjoner:

- Seksjon for barnehage.
- Seksjon for grunnopplæring.
- Seksjon for høyere utdanning og forskning.

Avdelingen er politisk sekretariat for sametingsrådet og har ansvaret for å iverksette strategiene innenfor fagområdene for barnehage, grunnopplæring og høyere utdanning og forskning. Arbeidsoppgaver knyttet til fortløpende politisk og administrativ aktivitet utføres daglig, i tillegg til seksjonenes oppgaver på sine fagområder. Seksjonenes arbeidsoppgaver framkommer nærmere under innsatsområdene.

Avdelingen er også ansvarlig for driften av Sametingets læremiddelsenter.

Seksjon for barnehage disponerte 4 årsverk per 1.10.2013, seksjon for grunnopplæring 9 årsverk og seksjon for høyere utdanning og forskning 4 årsverk.

7.2 Barnehage

Tabell 7.2 Samletabell - barnehage

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	Samarbeid og sammenheng mellom hjem, barnehage og skole	8 800	9 905	9 905	11 405	1 500	15,1 %
Sum		8 800	9 905	9 905	11 405	1 500	15,1 %

Hovedmålet for barnehagepolitikken i Sametinget er å skape gode oppvekstvilkår gjennom samisk barnehagetilbud. Sametinget vil bidra til at samisk barnehagetilbud er av høy kvalitet og at det er tilstrekkelig mange barnehageplasser. Et samisk barnehagetilbud må bygge på det grunnleggende prinsipp at barnehagen skal være en integrert del av det samiske samfunn. Samenes etniske identitet knyttet til sosiale og kulturelle egenart danner viktige verdier. Det blir viktig å videreutvikle den samiske kulturarven ved å formidle og synliggjøre samisk språk, kultur, levemåter og verdier.

Sametinget skal arbeide for å oppnå hovedmålet innen samisk barnehagetilbud ved å satse på følgende innsatsområder:

- Innholdet i barnehagen.
- Språkstimulering i barnehagen.
- Språkbudmodeller.
- Rekruttering av samiskspråklige ansatte.
- Pedagogisk materiell og leker.
- Samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole.

7.2.1 Innholdet i barnehagen

Et gjennomgående område i barnehagens innhold er kulturformidlingen. Kultur handler om arv og tradisjoner, men samtidig om å vedlikeholde, skape og fornye. Samisk kultur skal gjennomsyre et samisk barnehagetilbud, og tilpasses alle barn. Sametinget mener at barnehagene skal ha et samisk preg med synlige objekter og markører. Visualisering av den samiske kulturen, men også språket, forteller om barnehagens vektlegging av samisk innhold. Et synlig samisk preg er viktig for å gi barna en følelse av tilhørighet og aksept, og det kan være med og styrke den samiske identiteten.

Det store mangfoldet i det samiske samfunnet gjør at de ulike barnehagene må legge til grunn den lokale kulturen for sin barnehage. Dette krever at de ansatte må ha lokal og tradisjonell kunnskap. Barna må samtidig få utvikle respekt og fellesskapsfølelse for hele det samiske mangfoldet, og for et flerkulturelt samfunn generelt.

Mål:

- Barnehagen har et samisk innhold som fremmer utvikling, læring og danning i samarbeid og forståelse med barnas hjem.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Sikre barnehageeiere kunnskaper om samisk språk og kultur.
 - Være i dialog, samarbeid og oppfølging med barnehageeiere om samisk barnehagetilbud.
 - Utarbeide en informasjonsfolder til barnehageeiere om samisk barnehagetilbud.
- Bidra til at studenter får innføring i samisk språk og kultur.
 - Implementering av ny barnehagelærerutdanning. Dette gjøres gjennom deltakelse i følgegruppen som skal følge utdanningen fra 2013-2017.
- Bidra til at barnehagene har faglig kompetanse i samisk språk og kultur og at dette vektlegges i barnehagen.
 - Informasjon og pedagogisk veiledning gjennom å være i dialog og samarbeid med barnehageansatte om samisk barnehagetilbud.
 - Kvalitetsutvikling, kompetanseheving og erfaringsutveksling gjennom å arrangere seminarer og konferanser for barnehageansatte.
 - Redaktøransvar og utgivelse av tidsskriftet for barnehageansatte "Stullan".
 - Deltakelse i en ressursgruppe for prosjektet "Kvalitet i barnehagen" i regi av Utdanningsdirektoratet i perioden 2013-2017.
 - Gi innspill til endring av Lov om barnehagen og revidering av ny rammeplan for barnehagen, herunder lovfestet rett til et samisk barnehagetilbud uavhengig av hvor i landet man bor.
 - Forvalte tilskudd til barnehager.

7.2.2 Språkstimulering i barnehagen

Sametinget vil fremme en politikk som vil medvirke til at det i fremtiden blir flere samiske språkbrukere. De samiske språkene er avhengig av at barna kan tilegne seg språket i hjemmet og gjennom barnehage og skole. Sametinget vil derfor aktivt jobbe for å styrke og legge til rette for at alle barn får den språkopplæringen de har krav på.

Mål:

- Barn får styrket sin språkstimulering på nord-, lule- og sørsamisk.

Strategier medtilhørende tiltak:

- Bidra til formell kompetanse i samisk språk hos ansatte.
 - Språkmotiveringsseminar for barnehageansatte i samarbeid med fylkesmannen og senter for samisk i opplæringen.
- Legge til rette for tidlig språkstimulering gjennom barnehagetilbud.
 - Forvalte tilskudd til språkopplæring i barnehager.

7.2.3 Språkbadmodeller

Sametinget ønsker å satse på språkbadmodeller i barnehager med samisktilbud. Erfaringer viser at flere samiske barnehager og avdelinger har både norsk og samisk som dagligspråk, og målene for språkinnlæringen varierer fra distrikt til distrikt. Dermed vil barnehagene ha behov for utviklingsmodeller knyttet til den enkeltes språksituasjon og til lokale forhold. Utfordringen er å ha en felles plattform for de ansatte i språkinnlæringen. Ved å satse på språkbadmodeller, vil dette skape en positiv vekst og kunnskapsutvikling i språkinnlæringen.

Mål:

- Barnehagene har tatt i bruk de språkbadmodeller og språkstimuleringsformer som er utprøvd og som en har forskningsbaserte kunnskaper om, slik at man vet at de er egnet for formålet.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Bidra til at det finnes egnede språkopplæringsmodeller som man kan møte fremtidige utfordringer med.
 - Informasjon og kunnskaper om språkbad til barnehageansatte.
 - Samarbeide med aktuelle aktører for å sette i gang språkbad i barnehager.
- Bidra til å sikre systemer for at barnehageeiere kan ta i bruk de språkbadmodellene som er utprøvd og som gir positiv utvikling for språket.
 - Forvalte tilskudd til prosjekter og utviklingsarbeid i barnehagen

7.2.4 Rekruttering av samiskspråklige ansatte

Sametinget vil med sin politikk bidra til at mangelen på samiskspråklige ansatte reduseres. Vi vil gå inn for å gjøre det lettere å rekruttere og beholde både samiskspråklige barnehagelærere og assistenter. Sámi allaskuvla og andre høgskoler og universitet har en mer sentral rolle i å rekruttere til høyere utdanning. Sametingets rolle er blant annet å bidra til rekruttering gjennom stipendordninger. Det blir også viktig å satse på samarbeid med høgskolene og universitetene slik at Sametingets stipendordninger harmonerer med deres studietilbud.

Sametinget ser utfordringen i å rekruttere samiskspråklige ansatte med allsidig kompetanse. Det behøves ansatte med kulturforståelse, kulturkompetanse og som har kunnskaper i tradisjonelt samisk arbeid. Sametinget ser at man står ovenfor et generasjonsskifte innenfor barnehagesektoren. De unge som i dag søker arbeid i barnehagen er ikke i like grad som tidligere rustet med den kulturelle kompetanse som generasjoner før hadde. Blant annet er noe av kompetansen i duodji, mattradisjoner og fortellertradisjoner ikke like sterke som tidligere.

Mål:

- Barnehagene har tilstrekkelig med samiskspråklige ansatte.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Sikre rekruttering av samiskspråklige barnehagelærere/pedagoger og andre ansatte.
 - Samarbeid med statlige, regionale og lokale myndigheter.
 - Samarbeid og kommunikasjon med sentrale myndigheter gjennom prosjektet GLØD.
- Bidra til økt andel av menn i barnehagene.
 - Samarbeid med statlige, regionale og lokale myndigheter.
 - Deltakelse i likestillingsteamet for barnehagene i Finnmark.
- Sikre gode arbeidsforhold for samiskspråklige personale slik at de blir værende i barnehagen.
 - Samarbeid med statlige, regionale og lokale myndigheter.

7.2.5 Pedagogisk materiell, leker og læringsressurser

Det er viktig at barnehagene har tilstrekkelig med pedagogisk materiell, leker og læringsressurser. Dette for å bidra til at barna tilegner seg, utvikler og bevarer samisk språk og kultur. Sametinget vil

arbeide for at det utvikles tilstrekkelig pedagogisk materiell, leker og læringsressurser tilpasset bruk i barnehager med samisktilbud. Barnehagene må ha materiell som styrker barns læring både i formelle og uformelle lærings situasjoner.

Gjennom arbeidet ved Sametingets læremiddelsentral, vil vi prioritere å skaffe en oversikt over pedagogisk materiell, leker og læringsressurser til barnehager. En slik oversikt er viktig for å kunne effektivisere utvikling og produksjon av nødvendig materiell.

Mål:

- Barnehagene har tilstrekkelig med pedagogisk materiell og leker som dekker deres behov.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Arbeide for økte tilskudd til utvikling av pedagogisk materiell og leker.
 - Samarbeid med statlige, regionale og lokale myndigheter.
- Utvikle pedagogisk materiell og leker.
 - Sametingets læremiddelsentral i samarbeid med Ovtta.
 - Forvalte tilskudd til barnehagene.

7.2.6 Samarbeid og sammenheng mellom hjem, barnehage og skole

Sametinget vil gjennom sin politikk legge til rette for at alle barn skal oppleve et helhetlig og individuelt tilrettelagt opplæringsløp fra barnehage til skole. At barn opplever en sammenheng mellom barnehage og skole vil skape motivasjon for videre læring. Sametinget ser en viktig utfordring i å skape kontinuitet i utdanningsløpet for barn og foreldre for å videreutvikle samisk språk og kultur.

Mål:

- Barn har sammenheng og progresjon i læringsinnholdet fra barnehage til skole som sikrer kontinuitet i arbeidet med samiske språk og kultur.

Strategi med tilhørende tiltak:

- Sikre samarbeid mellom barnehage- og skoleeiere som har ansatte med nødvendig faglig kompetanse.
 - Samarbeid med statlige, regionale og lokale myndigheter.
 - Samarbeid med barnehage- og skoleeiere gjennom informasjon og veiledning.
 - Foreta en kartlegging av barnehagene for å få kunnskaper om i hvilken grad de jobber med overgangen fra barnehage til skole.

Tilskudd til samisk barnehagetilbud

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
			2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
21200	Samisk barnehagetilbud	a)	8 800	9 905	9 905	11 405	1 500	15,1 %
Sum			8 800	9 905	9 905	11 405	1 500	15,1 %

A) Samiske barnehager

Prioriteringer 2014:

- Barnehager som har vedtektsfestet at barnehagedriften bygger på samisk språk og kultur.

Tilskuddsmottaker for tilskuddsordningen:

- Samiske barnehager.

Målgruppe for samisk barnehagetilbud:

- Barn i samiske barnehager.

Skal bidra til:

- At samiske barn har et barnehagetilbud som bygger på samisk språk og kultur, hvor samiske barn tilegner, bevarer og utvikler sitt samiske språk og sin samiske kultur.

B) Tilskudd til barnehager med samisk avdeling

Prioriteringer 2014:

- Barnehager med samisk avdeling.

Tilskuddsmottaker for tilskuddsordningen:

- Norske barnehager med samisk avdeling.

Målgruppe for tilskuddsordningen:

- Barn i samisk avdeling.

Skal bidra til:

- At samiske barn har et barnehagetilbud som bygger på samisk språk og kultur.
- At samiske barn tilegner, bevarer og utvikler sitt samiske språk og sin samiske kultur i barnehagen.

C) Tilskudd til barnehager med tilbud om samisk språkopplæring.

Tilskuddsmottaker for tilskuddsordningen:

- Barnehager med samiske barn.

Målgruppe for tilskuddsordningen:

- Samiske barn i barnehager.

Skal bidra til:

- At samiske barn som får samisk språkopplæring, tilegner og utvikler sitt samiske språk i barnehagen.

D) Tilskudd til prosjekter og utviklingsarbeid i barnehagen.

Prioriteringer i 2014:

- Språkbudprosjekter.
- Lokale utviklingsprosjekter.

Tilskuddsmottaker for tilskuddsordningen:

- Barnehager som gir et samisktilbud.

Målgruppe for tilskuddsordningen:

- Barn i barnehager med samisktilbud.

Skal bidra til:

- Styrke og utvikle barns samiske språk.

E) Tilskudd til pedagogisk materiell, leker og læringsressurser

Prioriteringer i 2014:

- Utvikling av "snakkepakker" på samisk. En snakkepakke kan inneholde ulike leker og materiell som er knyttet opp mot samisk kultur og tradisjoner. Gjennom lek og aktiviteter vil innholdet i pakken bidra til å stimulere barn til å bruke det samiske språket i ulike situasjoner i barnehagehverdagen.

Tilskuddsmottaker for tilskuddsordningen:

- Barnehager i samarbeid med forlag og fagmiljøer.

Målgruppe for tilskuddsordningen:

- Barn i barnehager

Skal bidra til:

- Mer pedagogisk materiell og flere samiske leker tilpasset bruk i barnehager med samisktilbud.
-

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for tilskudd til samisk barnehagetilbud.

7.3 Grunnopplæring

Tabell 7.3 Samletabell - grunnopplæring

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	Den samiske skolens innhold og verdigrunnlag	21 398	25 125	26 125	24 248	-1 877	-7,2 %
Sum		21 398	25 125	26 125	24 248	-1 877	-7,2 %

Sametingets opplærings- og utdanningspolitikk må bygge på en grunnforutsetning om at den samiske skolens kvalitative innhold og skolens verdigrunnlag er sentrale i videreutviklingen av en helhetlig samisk opplærings- og utdanningspolitikk. Det er viktig at den nasjonale opplærings- og utdanningspolitikken inneholder målsetninger og strategier for å sikre at de urfolksrettslige minstestandarder overholdes.

Sametinget har ansvaret for utvikling av samiske læringsressurser. Mangelen på samiske læremidler er en skolepolitisk utfordring og det er fortsatt stort behov for satsing på læringsressursutvikling.

Sametinget ser viktigheten av nordisk samarbeid på opplæringsfeltet. Samisk parlamentarisk råd har etablert et samarbeid over grensene når det gjelder styrking og utvikling av samisk språk. Sametinget har som mål å innlede et lignende samarbeid om opplæringen basert på erfaringene som gjøres i forhold til språksamarbeidet.

Sametinget skal arbeide for å oppnå hovedmålet innen opplæring og utdanning ved å satse på følgende innsatsområder:

- Den samiske skolens innhold og verdigrunnlag.
- Den samiske elevens rettigheter og læringsmiljø.
- De lovmessige og strukturelle rammer for opplæring.
- Sametingets rolle og myndighet.

7.3.1 Den samiske skolens innhold og verdigrunnlag

Tabell 7.3.1 Samletabell - den samiske skolens innhold og verdigrunnlag

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	Samisk læremiddelportal – Ovttas- Aktan- Aktesne	3 802	2 000	3 000	1 000	-2 000	-66,7 %
	Utvikling av Læringsressurser	13 378	17 625	17 625	17 625	0	0,0 %
	Oversetting og tilpasning av læreverk	3 718	4 000	4 000	3 323	-677	-16,9 %
	Sørsamisk læremiddel- og terminologiutvikling	0	1 000	1 000	1 000	0	0,0 %
	Tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen	500	500	500	1 000	500	100,0 %
	Samisk lærenettverk	0	0	0	300	300	-
Sum		21 398	25 125	26 125	24 248	-1 877	-7,2 %

Mål:

- Samiske barn og unge får en kvalitetsmessig god opplæring som styrker samisk identitet og har basis i samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Det er fremdeles et stort udekket behov for samiske læringsressurser i grunnopplæringen. Sametinget prioriterer heldekkende læringsressurser på samisk, både trykte og digitale ressurser. I 2012/2013 ble læreplanene i samisk, norsk, norsk for elever med samisk som førstespråk, samfunnsfag, samfunnsfag – samisk, naturfag, naturfag – samisk, matematikk og engelsk revidert. Det er derfor nå et større behov enn tidligere for revidering av læringsressurser som er utviklet etter at Kunnskapsløftet - samisk ble innført.

I 2013 gjennomførte Sametinget en kartlegging av spesialpedagogisk tilbud og behov for samiske barn og unge. Kartleggingen danner grunnlaget for hvilke læringsressurser det er behov for, og for hvilke læringsressurser vi må prioritere i 2014.

Delmål 1:

- Samiske elever har tilgang til samiske læringsressurser, som er i tråd med gjeldende læreplanverk, i alle fag i grunnopplæringen.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Bidra med tilskudd til utvikling av ordinære læringsressurser for grunnopplæring – søkerbasert.
- Bidra med tilskudd til utvikling av læringsressurser for barn og unge med særskilte behov - søkerbasert.
- Bidra til utvikling og tilskudd til digitale læringsressurser.
- Arbeide for å sikre finansiering for utvikling, oversetting og tilpassing av det digitale læringsuniverset Salaby til samiske språk.
- Bidra med informasjon og veiledning om læringsressurser.
- Utarbeide særskilt tilrettelagte læringsressurser innen områdene syns-, hørsel-, matematikk- og lese-/ skrivevansker og språk, kommunikasjon og sammensatte lærevansker og læringsressurser basert på innrapporterte behov.
- Drifte læremiddelsentralen, og videreutvikle samarbeidet med nettstedet Ovttas/ Aktan/ Aktesne
- Utarbeide strategisk plan for læremiddelutvikling.
- Bidra til opprettholdelse og videreutvikling av nettstedet Ovttas/Aktan/ Aktesne som gir informasjon om læremidler og utvikler delingsarena for læremidler.
- Særskilt tilrettelagte læringsressurser innen områdene syns-, hørsels-, matematikk- og lese-/skrive-vansker og språk, kommunikasjon og sammensatte lærevansker.

Samisk læremiddelportal - Ovttas- Aktan- Aktesne

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
22000	Sámi allaskuvla	a)	3 802	2 000	3 000	1 000	-2 000	-66,7 %
Sum			3 802	2 000	3 000	1 000	-2 000	-66,7 %

a) Direkte tilskudd

Tilskuddsmottaker for tilskuddsordningen:

- Senter for samisk i opplæringen.

Målgruppe for tilskuddsordningen:

- Samiske elever og lærere.

Tilskudd til utvikling av læringsressurser

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
			2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
21000	Utvikling av læringsressurser	a)	13 378	17 625	17 625	17 625	0	0,0 %
Sum			13 378	17 625	17 625	17 625	0	0,0 %

a) Søkerbasert tilskudd

Utarbeiding av læringsressurser på nordsamisk, prioriteringer 2014:

- Samisk som andrespråk – samisk 2 /samisk 3 barnetrinnet for nivåene 1b-3b: Heldekkende læreverk som omfatter sju grunnbøker, arbeidsoppgaver og nettressurser for elever og nettbasert lærerveiledning.
- Samisk som andrespråk - samisk 3 på ungdomstrinnet/samisk 4 på Vg3 for nivå 3: En elevbok og en arbeidsbok: (For nivåene 1-2 er Boađe 1 utviklet og Boađe 2 under utvikling av Davvi Girji)
- Naturfag for 5.-7. årstrinn: Nyutvikling eller oversetting og tilpassing av læremidler.

Utarbeiding av læringsressurser på lulesamisk, prioriteringer 2014:

- Samisk som andrespråk – samisk 2 /samisk 3 barnetrinnet for nivåene 1b-3b: Heldekkende læreverk som omfatter sju grunnbøker, arbeidsoppgaver og nettressurser for elever og nettbasert lærerveiledning
- Samisk som andrespråk -samisk 3 på ungdomstrinnet/samisk 4 på Vg3 for nivå 3: En elevbok og en arbeidsbok. (For nivåene 1-2 er det igangsatt oversetting av de nordsamiske læremidlene, Boađe 1 og Boađe 2, utviklet av Davvi Girji).
- Samfunnsfag 5.-7. årstrinn, hovedområde historie: Nyutvikling eller oversetting og tilpassing av læremidler.
- Samisk som førstespråk: læremidler for 10. årstrinn, nyutvikling eller oversetting og tilpassing.

Utarbeiding av læringsressurser i sørsamisk, prioriteringer 2014:

- Samisk som andrespråk - samisk 2/samisk 3 for nivåene 4-6: Heldekkende læreverk som omfatter en grunnbok for hvert nivå, arbeidsoppgaver og nettressurser for elever og nettbasert lærerveiledning.
- Samfunnsfag for 5.-7. årstrinn hovedområde historie: Nyutvikling eller oversetting og tilpassing av læremidler.

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for utvikling av læringsressurser.

Øversetting og tilpassing av læreverkk i matematikk fra norsk til samisk

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
		2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
21030	Øversetting og tilpassing av læreverkk a)	3 718	4 000	4 000	3 323	-677	-16,9 %
Sum		3 718	4 000	4 000	3 323	-677	-16,9 %

a) Prosjekt i egen regi

Prioriteringer 2014:

- Øversette matematikkverket for 5. - 7. årstrinn på lulesamisk.
- Øversette matematikkverket for 5. - 7. årstrinn på sørsamisk.

Arbeidet med nytt matematikkverk på samisk for grunnskolen ble igangsatt i 2010 etter en anbudsrunde. Et eksisterende verk på norsk skulle bli øversatt til nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk. To forlag, ČálliidLágádus og Aschehoug fikk oppdraget for henholdsvis barnetrinnet til alle tre språk og ungdomstrinnet til nordsamisk. Bøkene på nordsamisk for hele grunnskolen er ferdigstilt. Øversetting av matematikkbøkene for 1.- 4. årstrinn til lulesamisk og sørsamisk er under arbeid.

Det avsettes midler i 2014 til øversetting av læreverket for 5.-7.årstrinn til lulesamisk og sørsamisk. Midlene skal også dekke terminologiarbeid.

Avsetning i 2014:

- Øversette matematikkverket for 5. - 7. årstrinn på lule- og sørsamisk.

Skal bidra til:

- Tilgang til læremidler på samisk i matematikk.

Delmål 2:

- Sørsamisk terminologi- og læremiddelutviklingsarbeid ivaretas og videreutvikles.

I 2013 inngikk Sametinget en avtale med Engerdal kommune og Sámi allaskuvla. Denne avtalen skal gjensidig forplikte partene til å bidra til at det sørsamiske kompetansemiljøet som ble etablert og utviklet gjennom Elgå-prosjektet, i avtalen omtalt som Elgå-prosjektet i Engerdal kommune, skal ivaretas og sikres rammevilkår for fremtidig drift og utvikling.

Strategi med tilhørende tiltak:

- Bidra til at det sørsamiske kompetansemiljøet som ble etablert og utviklet gjennom Elgå-prosjektet ivaretas og sikres rammevilkår slik at kompetansemiljøet kan bidra til sørsamisk terminologitvikling og til at det utvikles sørsamiske læremidler av god kvalitet.
 - Bidra med finansiering til fremtidig drift og utvikling av det tidligere Elgå-prosjektet.

Tilskudd til sørsamisk terminologi- og læremiddelutviklingsarbeid

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
		2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
	Sámi allaskuvla a)	0	1 000	1 000	1 000	0	0,0 %
Sum		0	1 000	1 000	1 000	0	0,0 %

a) Direkte tilskudd

Tilskuddsmottaker for tilskuddsordningen:

- Sámi allaskuvla.

Målgruppe for tilskuddsordningen:

- Samiske elever i det sørsamiske området.

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for tilskudd til sørsamisk terminologi- og læremiddelutviklingsarbeid.

Delmål 3:

- Elever får praktisere samisk språk og erfare tradisjonell samisk kunnskap i opplæringen.

Tradisjonell kunnskap er av stor verdi i seg selv, og overføring av tradisjonell kunnskap mellom generasjonene er et viktig ledd i styrking og bevaring av kulturell identitet. Gjennom opplæringen lærer elevene å nyttiggjøre seg av naturressursene innenfor naturens tålegrense, slik det tradisjonelt har blitt gjort i urfolksamfunn. Dette vil være med på å videreføre tradisjonell kunnskap.

Strategi med tilhørende tiltak:

- Bidra til at prosjekter i grunnskolen som fremmer utvikling av samisk språk, identitet og overføring av tradisjonell kunnskap igangsettes i grunnskolen.
 - Bidra med midler til opplæringsprosjekter for tradisjonell samisk nyttiggjøring av naturressurser og andre prosjekter med overføring av tradisjonell kunnskap og styrking av samisk språk som mål.

Tilskudd til tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
		2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
21130	Tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen a)b)	500	500	500	1 000	500	100,0 %
Sum		500	500	500	1 000	500	100,0 %

a) Søkerbasert tilskudd

b) For 2014 brukes kr 1 000 000 av avsetning samefolkets fond til tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen

Tilskuddsmottaker:

- Skoleeiere.

Målgruppe:

- Den samiske skolen og elever med opplæring i samisk.

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for tilskudd til tradisjonell kunnskap.

Delmål 4:

- Lærere har god kompetanse om samisk kultur og samisk opplæring.

Sámi allaskuvla har på oppdrag fra Sametinget utredet opprettelse av samisk lærernetverk. På bakgrunn av rapporten fra høgskolen (2008) ble det i september 2013 etablert et eget samisk lærernetverk. Nettverket er tenkt som redskap for kunnskapsutvikling i den samiske skolen, og skal omfatte målgruppen lærere, skoleledere og skoleeiere ved samiske skoler i samiske områder. Nettverket skal oppmuntre målgruppa til å drive med utviklingsarbeid og dele og videreutvikle kunnskap og erfaringer. Det skal også være et lærende nettverk med den forståelsen at det skal initiere drøftinger, erfaringsutveksling og føre til refleksjoner om samiskundervisning, annen undervisning og læremidler. Nettverket koordineres av Senter for samisk i opplæringen.

Strategi med tilhørende tiltak:

- Bidra til kunnskapsutvikling og kompetansebygging blant lærere, skoleledere og skoleeiere ved skoler med samisk opplæringstilbud.
 - Bidra med midler til opprettholdelse av samisk lærernetverk.

Samisk lærenettverk

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	Samisk lærenettverk	a)	0	0	0	300	300	-
Sum			0	0	0	300	300	-

a) Prosjekt i egen regi

7.3.2 Den samiske elevens rettigheter og læringsmiljø

Mål:

- Elever skal få et godt kvalitativt opplæringstilbud i og på samisk, og et godt og trygt læringsmiljø

Samiske elever i grunn- og videregående opplæring har etter opplæringsloven ulike rettigheter når det gjelder samiskopplæring. Alle grunnskoleelever i samiske distrikt har i følge opplæringslovens § 6-2

rett til opplæring i og på samisk. Utenfor samisk distrikt har elever i grunnskolen rett til opplæring i og på samisk dersom minst ti elever i en kommune ønsker slik opplæring og så lenge det er seks elever igjen i gruppa. I følge § 6-3 har samer i videregående opplæring rett til opplæring i samisk. De har ikke lovfestet rett til opplæring på samisk.

Sametinget er opptatt av at elever skal ha et trygt og godt fysisk og psykososialt læringsmiljø som stimulerer til god læringsutvikling, og et miljø som er fri for mobbing og diskriminering.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Bidra til informasjon og veiledning om rettigheter til samisk opplæring, om læreplaner, om fag- og timefordeling, organisering av opplæring, om læremidler mm.
 - Gi informasjon og veiledning i aktuelle fora og for aktuelle aktører.
- Bidra til å sikre gode økonomiske rammevilkår for samisk opplæring.
- Bidra med utviklingsarbeid som sikrer et godt og trygt læringsmiljø.
 - Delta i partnerskapet Manifest mot mobbing/ MMM.
 - Oppfølging av Benjaminprisen.
 - Oppfølging av Dronning Sonjas skolepris.
- Støtte opp om samarbeidet skole-hjem, skole-lokalsamfunn.
 - Samarbeid med foreldreutvalget for grunnskolen/FUG.
 - Formalisert samarbeid og samarbeidsavtaler med aktuelle kommuner.
- Foreta oppnevninger til ulike råd, organer og juryer, og oppfølging av disse.
 - Oppfølging av fag-, referanse- og styringsgrupper der Sametinget er representert.
- Bidra til å styrke finansieringen og organiseringen av hospiteringsordninger for grunnskoleelever som har samiskopplæring.

7.3.3 De lovmessige og strukturelle rammene for opplæring

Mål:

- Lovbestemmelser og forskrifter ivaretar samiske barn og unges rettigheter og behov når det gjelder opplæring

Sametinget ser behov for revidering av opplæringslovens kapittel 6 Samisk opplæring og andre kapitler og paragrafer som berører samiske elever og aktuelle deler av privatskoleloven.

Sametinget har ansvar for læreplaner i samisk i grunnopplæringen (grunnskolen og videregående skole), særskilte samiske fag i videregående skole, og for det samiske innholdet i nasjonale læreplaner, dette er nedfelt i opplæringsloven § 6-4

Strategier med tilhørende tiltak:

- Påse at samiske elevers rettigheter og behov ivaretas ved lov- og forskriftendringer.
 - Initiere arbeidet med revidering av Opplæringsloven kapittel 6 og privatskoleloven.
 - Gi høringsuttalelser, ha dialog og konsultasjoner med departementet.
- Videreføre arbeidet med revisjon av samiske læreplaner.
 - Utarbeide veiledende kjennetegn på måloppnåelse i læreplaner i samisk.

- Iverksette arbeidet med revidering av særskilte samiske fag i videregående opplæring (reindrift og duodji og design).
- Samarbeide med Utdanningsdirektoratet om revideringer av læreplaner og fastsette samisk innhold i nasjonale læreplaner.
- Bidra til å sikre lulesamisk utdanningstilbud ved Universitetet i Nordland.
- Bidra til å sikre sørsamisk utdanningstilbud ved Høgskolen i Nord-Trøndelag.

7.3.4 Sametingets rolle og myndighet

Mål:

- Sametinget er premissleverandør i opplærings- og utdanningspolitikken.

Sametinget har i dag flere ulike roller og forholder seg til alle forvaltningsnivåene innen opplæringssektoren. Det er viktig å være premissleverandør og styrke Sametingets rolle i opplærings- og utdanningspolitikken. Sametinget opptrer både som tilskuddsforvalter, fag- og forvaltningsorgan med lovpålagte forvaltningsoppgaver, politikktviklingsorgan, høringsinstans og konsultasjonspartner.

Sametinget skal arbeide for å styrke sitt samarbeid med andre urfolk når det gjelder opplæringssspørsmål. Intensjonen med et slikt arbeid er å dele erfaringer og kompetanseutveksling urfolk seg i mellom.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Tydeliggjøre Sametingets rolle og myndighet innen opplæringspolitikken.
 - Formalisert samarbeid med Kunnskapsdepartementet, Utdanningsdirektoratet og andre om å sikre og utvikle god samisk opplæring.
- Oppfølging av nordisk og internasjonal samarbeid på opplæringsfeltet.
 - Inngå en rammeavtale om sirkumpolart samarbeid om utdanning (Circumpolar Cooperation on Education Memorandum of Understanding) mellom de ulike sirkumpolare regionene.

7.4 Høyere utdanning og forskning

Tabell 7.4 Samletabell - høyere utdanning og forskning

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
		2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
	Rekruttering høyere utdanning og forskning	2 895	2 850	2 850	2 850	0	0,0 %
	Samisk forskning	3 036	2 800	2 800	1 150	-1 650	-58,9 %
Sum		5 931	5 650	5 650	4 000	0	0,0 %

Kunnskap er makt, det er derfor viktig at samene som urfolk og minoritet, og i særdeleshet Sametinget som folkevalgt organ, har stort fokus på utvikling av kunnskaps- og forskningspolitikk i tiden fremover.

For å utvikle en overordnet og helhetlig politikk for samisk høyere utdanning og forskning vil Sametinget legge fram en sametingsmelding om samisk høyere utdanning og forskning i løpet av 2014. Meldingen skal bygge på Butenschønvalgets rapport (2012), "Langs lange spor – om samisk forskning og høyere utdanning".

Sametinget vil arbeide for å oppnå hovedmålet innen høyere utdanning og forskning ved å satse på følgende innsatsområder:

- Rekruttering til høyere utdanning og forskning.
- Samisk høyere utdanning.
- Samisk perspektiv i høyere utdanning.
- Samisk forskning.
- Samisk perspektiv i forskning.

7.4.1 Rekruttering til høyere utdanning og forskning

Det samiske samfunnet har behov for fagfolk med kunnskaper i samisk språk og kultur på de fleste samfunnsområder. Samtidig er det stor konkurranse om studentene med kunnskaper i samisk språk. Det er naturlig at også samisktalende studenter velger studier over hele spekteret av utdanningstilbud. Dette er en av årsakene til at søkertallene er lave til tilbud der kunnskaper i samiske språk er et kriterium for inntak. Det er derfor av stor betydning at det tilbys opplæring i samiske språk på flere nivå i høyere utdanning, slik at flere blant annet kan kvalifisere seg til samisk høyere utdanning.

Mål:

- Flere fagfolk med samisk språk- og kulturkompetanse

Strategier med tilhørende tiltak:

- Oppmuntre studenter til å ta samisk høyere utdanning, og oppmuntre studenter med samisk språkkompetanse til å ta høyere utdanning.
 - Observatør i SAK7 (samarbeidsorgan for samisk lærerutdanningsregion) arbeidsgruppe for rekruttering.
 - Invitere kommuner og fylkeskommuner i samisk språkforvaltningsområdet til et seminar om rekruttering av samiskspråklig personale gjennom høyere utdanning.
 - Forvalte stipend for høyere utdanning.
- Bidra til rekruttering av samiskspråklige på ulike nivåer innen høyere utdanning og forskning
 - Dialog med Kunnskapsdepartementet om opprettelse av master- og doktorgradsstipender i samiske språk.
 - Dialog med Kunnskapsdepartementet om rammer for rekruttering til samisk høyere utdanning.
 - Følge opp SAK 7 sin evalueringskonferanse om rekruttering overfor Kunnskapsdepartementet.

Stipend for høyere utdanning

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
			2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
21110	Stipend for høyere utdanning	a)	2 895	2 850	2 850	2 850	0	0,0 %
Sum			2 895	2 850	2 850	2 850	0	0,0 %

a) For 2014 brukes kr 500 000 av avsetning samefolkets fond

Prioriteringer for 2014:

- Høyere utdanning i sør-, lule- eller nordsamisk språk.
- Samisk barnehagelærerutdanning.
- Annen barnehagelærerutdanning for studenter med avlagt eksamen i samisk som 1. eller 2. språk fra videregående opplæring, eller tilsvarende nivå.
- Samisk lærerutdanning.
- Annen lærerutdanning for studenter med avlagt eksamen i samisk som 1. eller 2. språk fra videregående opplæring, eller tilsvarende nivå.
- Bachelor i sykepleie for studenter med avlagt eksamen i samisk som 1. eller 2. språk fra videregående opplæring, eller tilsvarende nivå.
- Politihøyskolestudenter med avlagt eksamen i samisk som 1. eller 2. språk fra videregående opplæring, eller tilsvarende nivå.
- De som tar kirkelig utdanning innen diakon, prest, kateket og kantor med avlagt eksamen i samisk som 1. eller 2. språk fra videregående opplæring, eller tilsvarende nivå.
- Bachelor i reindrift.

Målgruppe for stipendordningen:

- Studenter ved høgskoler og universitet i Norge. For studenter folkeregistrert i Norge kan i tillegg ytes stipend til studier i samiske språk ved høgskoler og universitet i Finland og Sverige.

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for stipend for høyere utdanning.

7.4.2 Samisk høyere utdanning

Samisk høyere utdanning er alle kurs og studieprogrammer som er relaterte til samisk språk, kultur, næringer, samfunnsforhold eller lignende og som gir studiepoeng innenfor høyere utdanning. Samisk høyere utdanning er også all studiepoenggivende utdanning i samiske språk og/eller kurs med samisk som undervisningsspråk. (Definisjon: Butenschønutvalget)

Mål:

- Økt kompetanse i samiske språk og om samiske samfunnsforhold.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Bidra til at institusjoner som tilbyr samisk høyere utdanning, gir tilbud som det samiske samfunnet etterspør.
 - Observatør i styringsgruppa og arbeidsgrupper i SAK 7.
 - Dialog med Høgskolen i Nord-Trøndelag, Universitetet i Nordland, UiT Norges Arktiske universitet og Sámi allaskuvla om samisk høyere utdanning.
- Bidra til at Sametingets oppnevnte representanter i råd og utvalg som angår samisk høyere utdanning, har arenaer for innspill og samordning.
 - Formalisert dialog med oppnevnte representanter.
- Kontakt og dialog internasjonalt for utvikling nasjonalt av samisk høyere utdanning.
 - Opprette kontakt med Winhec, World Indigenous Nations Higher Education Consortium.

7.4.3 Samisk perspektiv i høyere utdanning på nasjonalt nivå

Mål:

- Forskrifter og andre styringsdokumenter for høyere utdanning på nasjonalt nivå ivaretar det samiske perspektivet.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Bidra til at forskrifter og styringsdokumenter ivaretar det samiske perspektivet.
 - Konsultere med aktuelle departement om forskrifter for høyere utdanning.
- Bidra til at forskrifter med samisk perspektiv implementeres.
 - Oppfølging av Sametingets representanter i ulike følgegrupper for implementering av nye forskrifter.
 - Observatør i Nasjonalt råd for lærerutdanning (NRLU).
 - Initiativ ovenfor Universitet- og høgskolerådet (UHR) for bredere representasjon innenfor flere fagområder og i UHRs representantskap og styre.

7.4.4 Samisk forskning

Tabell 7.4.4 Samletabell samisk forskning

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	Kompetansesenter for samisk						
22300	naturbruk	500	500	500	500	0	0,0 %
	Systematisk kartlegging av						
20100	tradisjonell kunnskap	650	650	650	650	0	0,0 %
	Kvalifiserings- og						
21000	rekrutteringsprogram	800	800	800	0	-800	-100,0 %
21300	Tradisjonell kunnskap	1 086	850	850	0	-850	-100,0 %
Sum		3 036	2 800	2 800	1 150	-1 650	-58,9 %

Samisk forskning er all forskning / FoU-virksomhet som enten er forskning på samiske forhold og/eller forskning for samiske formål, eller forskning som er gjennomført ved samiske institusjoner. (Definisjon: Butenschønvalget).

Mål:

- Relevant forskning forefinnes som grunnlag for valg og politiske beslutninger i utviklingen av det samiske samfunnet.

Strategi med tilhørende tiltak:

- Kontakt og dialog internasjonalt for utvikling nasjonalt av samisk perspektiv i høyere utdanning.
 - Opprette kontakt med Arctic University.
- Arbeide for et formalisert samarbeid mellom Sametinget og Forskningsrådet.
 - Observatør i styret i Forskningsrådets samiske programstyre.
 - Starte prosess for en utvidet representasjon av medlemmer oppnevnt av Sametinget i Forskningsrådets organer.
- Innenfor nordområdepolitikken arbeide for at rammene for samisk forskning styrkes for å kunne bidra med relevant kunnskap før beslutninger om industrietableringer tas.
 - Opprette dialog med statlige myndigheter om kunnskapsdimensjonen i nordområdepolitikken.
- Bidra til at samisk tradisjonell kunnskap får en naturlig posisjon i forskningen.
 - Bidra til finansiering av prosjektet Systematisk kartlegging av tradisjonell kunnskap.

Kompetansesenter for samisk naturbruk

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
		2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
22300	Sámi allaskuvla a)	500	500	500	500	0	0,0 %
Sum		500	500	500	500	0	0,0 %

a) Direkte tilskudd

Tilskuddsmottaker for tilskuddsordningen:

- Sámi allaskuvla.

Målgruppe for tilskuddsordningen:

- Brukere av naturressurser i samiske områder.

Skal bidra til:

- At samisk tradisjonell kunnskap videreføres til kommende generasjoner gjennom opplæring i barnehage, grunnopplæring og høyere utdanning.
- At samisk tradisjonell kunnskap skal være tilgjengelig som kunnskapsgrunnlag for forskning.
- Etableringen av et senter for samisk tradisjonell kunnskap - Árbodiehtoguovddáš.
- Oppfølging av naturmangfoldlovens § 8 og ivaretagelse og utvikling av folkerettslige standarder for ivaretagelse av urfolks tradisjonskunnskap i forvaltning og samfunnsliv.

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for kompetansesenter for samisk naturbruk.

Systematisk kartlegging av tradisjonell kunnskap

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
		2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
20100	Sámi allaskuvla	a)b)	650	650	650	650	0 0,0 %
Sum			650	650	650	650	0 0,0 %

a) Direkte tilskudd

b) For 2014 brukes kr 650 000 av avsetning samefolkets fond til systematisk kartlegging av tradisjonell kunnskap

Tilskuddsmottaker for tilskuddsordningen:

- Sámi allaskuvla.

Skal bidra til:

- Utvikling av et metodisk grunnlag for systematisk kartlegging av tradisjonell kunnskap.

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for systematisk kartlegging av tradisjonell kunnskap.

7.4.5 Samisk perspektiv i forskning

Mål:

- Relevant forskning ivaretar det samiske perspektivet.

Strategi med tilhørende tiltak:

- Bidra til at forskning ivaretar det samiske perspektivet - også i et nordområdeperspektiv.
 - Oppfølging av Sametingets representanter i aktuelle fora (Norges Forskningsråds divisjonsstyrer og regionale forskningsfond).
 - Faste dialogmøter med Forskningsrådets regionale representanter i Nord-Norge og Trøndelag.
 - Opprette dialog med aktuelle institusjoner innenfor nordområdefeltet.

8 Helse og sosial

Hovedmål:

- Likeverdige helse- og sosialtjenester til det samiske folk, som tar utgangspunkt i samisk språk og kultur. Tjenestene skal være tilpasset det samiske folks rettigheter og behov.

Sametingets helse- og sosialpolitikk bygger på en likeverdig helse- og sosialtjeneste til det samiske folk, på lik linje med befolkningen for øvrig. Grunnlaget for å sikre målsettingen om en likeverdig tjeneste, er kunnskap om og kompetanse i flerkulturell forståelse og samisk språk og kultur på alle nivåer.

8.1 Virkemidler til helse og sosial

8.1.1 Økonomiske virkemidler

Tabell 8.1.1 Samletabell - helse og sosial

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	En likeverdig helse- og sosialtjeneste	3 507	3 981	3 631	3 531	-100	-2,8 %
Sum		3 507	3 981	3 631	3 531	-100	-2,8 %

8.1.2 Administrative ressurser – seksjon for helse og sosial

Lønn, reise og kompetanseheving for seksjon for helse og sosial inngår i kapittel 16 Driftsutgifter administrativt nivå.

Seksjon for helse og sosial er en del av avdeling for næring, kultur og helse (EKD). Avdelingen har tre seksjoner:

- Seksjon for næring.
- Seksjon for kultur.
- Seksjon for helse og sosial.

Seksjon for helse og sosial er politisk sekretariat for sametingsrådet og har ansvaret for å iverksette strategiene innenfor fagområdet helse og sosial. Dette går fram av de administrative oppgavene i kapitlene ovenfor.

Seksjonen har forvaltningsansvar innenfor dette området:

- Forvaltning av tilskudd til helse og sosialprosjekter.

Seksjon for helse og sosial disponerte 4 årsverk pr. 1.10.2013.

8.2 En likeverdig helse- og sosialtjeneste

Tabell 8.2 Samletabell - en likeverdig helse- og sosialtjeneste

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	Oppfølging av samhandlingsreformen	0	600	600	0	-600	-100,0 %
	Brukerrettede tilbud for eldre samer	515	531	531	547	16	3,0 %
	Samisk legeförening	0	150	150	150	0	0,0 %
	Helse- og sosialprosjekter	2 992	2 700	2 350	2 834	484	20,6 %
Sum		3 507	3 981	3 631	3 531	-100	-2,8 %

Hovedmål:

- Likeverdige helse- og sosialtjeneste tilpasset det samiske folks rettigheter og behov.

Sametingets helse- og sosialpolitikk bygger på en likeverdig helse- og sosialtjeneste til det samiske folk på lik linje med befolkningen for øvrig. Grunnlaget for å sikre målsettingen om en likeverdig tjeneste, er kunnskap om og kompetanse i flerkulturell forståelse og samisk språk og kultur på alle nivå.

Delmål 1:

- Samiske pasienters rettigheter og behov til en likeverdig helse og sosialtjeneste blir ivaretatt.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Gjennom dialog og samarbeid med overordnede myndigheter og relevante aktører sikre Sametingets innflytelse på utforming og gjennomføring av helse- og sosialtjenester til det samiske folk.
- Sikre at samiske pasienters rettigheter og behov ivaretas i oppfølging av samhandlingsreformen.
 - Være i tidlig dialog med sentrale myndigheter når overordnede satsinger igangsettes.
 - Gjennom formelle virkemidler bidra til at samiske pasienters rettigheter og behov etterspørres, synliggjøres og ivaretas i overordnede satsinger og føringer.
 - Etterspørre dokumentert kunnskap om samiske samfunns utviklingstrekk og behov innenfor helse- og sosialfeltet.

Skal bidra til:

- Helse- og omsorgstjenester tilpasset det samiske folks rettigheter og behov.

Delmål 2:

- Helse- og sosialfaglig personell på alle nivå har samisk språk- og kulturkompetanse.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Stimulere til økt samisk språk- og kulturkompetanse blant helse- og sosialfaglig personell på alle nivå.
 - Gjennom aktiv bruk av virkemidler stimulere til prosjekter som har til hensikt å øke samisk språk- og kulturkompetanse i helse- og sosialsektoren.
- Bidra til rekruttering, utdanning og stabilisering av samisktalende helse- og sosialfaglig personell.
 - Å bidra til nødvendig rekruttering til helse- og sosialsektoren gjennom stipend til høyere utdanning

Skal bidra til:

- Flere samisktalende helse- og sosialfaglig personell.

Delmål 3:

- Økt kunnskap om samiske pasienters behov innen helse- og sosialtjenester på alle nivå.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Arbeide for at kunnskap om samisk språk, kultur og samfunnsforhold implementeres i fagutdanning på videregående og høyere utdanning.
 - Følge opp stortingsmelding om velferdsutdanninger.
 - Bidra til prosjekter som fremmer kunnskap om samisk språk og kultur i eksisterende helse- og sosialtilbud.
 - Finansiere prosjekter som har som mål å utvikle konkrete tiltak for permanent tilrettelegging.
 - Bidra til at kommunene i det lulesamiske området etablerer et distriktsmedisinsk senter med samisk innhold
- Bidra til at institusjoner som forsker på helse og sosiale forhold i det samiske samfunnet styrkes og videreutvikles.
 - Gjennom kontakt med sentrale myndigheter etterspørre folkehelsedata om det samiske samfunnet.
 - Være premissleverandør for relevant forskning som frembringer forskningsresultater om det samiske samfunnets tilstand på helse-, sosial- og barnevernsfeltet.
 - Samarbeide med samisk helseforskning og andre samiske fagutviklingsinstitusjoner innen helse og sosial når det gjelder kunnskapsutvikling.
 - Finansiere metodeutviklings- og tilpassingsprosjekter med fokus på styrking og utvikling av helse- og sosialtjenester som tar utgangspunkt i samisk språk og kultur.

Skal bidra til: Samisk språklig og kulturelt tilrettelagte helse- og sosialtjenester til samiske pasienter og brukere.

Delmål 4:

- Samiske pasienter mottar et spesialisthelsetjenestetilbud som tilrettelegges etter samisk språk og kultur.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Gjennom dialog og samarbeid med myndigheter og relevante aktører sikre Sametingets innflytelse på utforming og gjennomføring av spesialisthelsetjenester til det samiske folk.
 - Sikre Sametingets innflytelse på oppdragsdokumenter til regionale helseforetak.
 - Ta initiativ til faste samarbeidsmøter med helseforetak.
 - Følge opp organisering og etablering av tjenestetilbudet til samiske pasienter innen spesialisthelsetjenesten.
 - Bidra til finansiering av metodeutviklings- og tilpassingsprosjekter med fokus på styrking og utvikling av spesialisthelsetjenester som tar utgangspunkt i samisk språk og kultur.
 - Finansierte prosjekter som utvikler gode redskaper for å måle og sikre kvalitet på spesialisthelsetjenestene til den samiske befolkning.
- Gjennom dialog og samarbeid med myndigheter og relevante aktører sikre Sametingets innflytelse på utforming og gjennomføring av spesialisthelsetjenester til det samiske folk.
 - Følge opp videreføring av Helse Nord's tolkeprosjekt innenfor Helse Finnmark.
 - Arbeide for at det utvikles måleindikatorer for språk og kommunikasjon innenfor kvalitetssikring og pasientsikkerhet.
 - Bidra til rekruttering av samisktalende helsepersonell gjennom stipend til høyere utdanning.

Skal bidra til:

- Språklig og kulturelt tilrettelagt tjenestetilbud til samiske pasienter

Delmål 5:

- Samiske brukere får språklig og kulturelt tilpasset helse og omsorgstjeneste i kommunene.

Strategier med tilhørende tiltak

- Gjennom dialog og samarbeid med kommuner og relevante aktører sikre en språklig og kulturell tilrettelagt kommunehelsetjenester til det samiske folk.
 - Gjennom samarbeidsavtalene bidra til at samiske pasienters behov for tilrettelagte helse- og sosialtjenester ivaretas.
 - I samarbeid med aktuelle språksentre sette større søkelys på tilpassede helse- og omsorgstjenester til samiske pasienter og brukere.
 - Gjennom aktiv virkemiddelbruk bidra til finansiering av metodeutviklings- og tilpassingsprosjekter som har som mål å bedre tjenestetilbudet til samiske pasienter.
 - Bidra til å finansiere prosjekter som har som mål å utvikle konkrete tiltak for permanent tilrettelegging.
- Øke kunnskapen om samisk språk og kultur blant kommunehelsetjenestens ansatte.
 - Gjennom kontakt med forskningsmiljøer og utviklingssentre for omsorg påvirke og stimulere til økt forskning på tjenestetilbudet til samiske brukere i kommunene.
 - Gjennom stipend til høyere utdanning bidra til nødvendig rekruttering av samiske fagfolk.
 - Bidra til finansiering av prosjekter som har som mål å øke kunnskap om samisk språk og kultur i kommunehelsetjenesten.

Skal bidra til:

- Samiske brukere i kommunene får en helse og omsorgstjeneste basert på samisk språk, verdier og tradisjoner.

Delmål 6:

- Øke samiske brukere og pasienters medvirkning og brukerstyring.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Bidra til at samiske pasienter og brukere får større medvirkning og innflytelse i planlegging og utførelse av tjenestetilbudet innenfor helse og sosial.
 - Samarbeid med brukerorganisasjoner som Sametinget har samarbeidsavtaler med.
 - Bidra til finansiering av prosjekter innenfor helse og sosialfeltet som tar sikte på å øke samiske brukeres medvirkning og brukerstyring i helse og sosialtjenesten.
- Videreføre og videreutvikle forebyggende og frivillige tiltak for eldre samer som et supplement til offentlige helse- og sosialtjenester.
 - Bidra med finansiering til prosjekter som har som mål å etablere møteplasser som legger vekt på samisk språk og kultur for samiske eldre.
 - Direkte tilskudd til Várdobáiki for å gi veiledning og rådgivning for andre som ønsker å fremme frivillige tiltak for samiske eldre.

Skal bidra til:

- Styrking av samiske brukere og pasienters rett til medvirkning.

Brukerrettede tilbud for eldre samer

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
25000	Várdobáiki BA	a)	515	531	531	547	16	3,0 %
Sum			515	531	531	547	16	3,0 %

a) Direkte tilskudd

Tilskuddsmottaker for tilskuddsordningen:

- Várdobáiki samisk senter.

Målgruppe for tilskuddsordningen:

- Samiske eldre og samiske språk- og kultursentre som ønsker å videreføre og videreutvikle etablerte forebyggende og frivillige tiltak for eldre samer som et supplement til offentlige tjenester.

Skal bidra til:

- Videreføre og videreutvikle etablerte forebyggende og frivillige tiltak for eldre samer som et supplement til offentlige helse- og sosialtjenester.
- Tilbud om veiledning og rådgivning og modeller for andre som ønsker å fremme frivillige tiltak for samiske eldre.

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for brukerrettede tilbud for eldre samer.

Samisk legeforening

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
55100	Samisk legeforening	a)	0	150	150	150	0	0,0 %
Sum			0	150	150	150	0	0,0 %

a) Direkte tilskudd

Tilskuddsmottaker for tilskuddsordningen:

- Samisk legeforening.

Skal bidra til:

- Å bedre helsetjenesten til samiske pasienter, både ved særskilt tilrettelegging av helsetilbud, ved informasjonsvirksomhet, helseopplysning og rekruttering av samiskspråklig helsepersonell.

Tilskudd til helse- og sosialprosjekter

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
26000	Helse- og sosialprosjekter	a)	2 992	2 700	2 350	2 834	484	20,6 %
Sum			2 992	2 700	2 350	2 834	484	20,6 %

a) Søkerbasert tilskudd

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for tilskudd til helse- og sosialprosjekter.

8.3 En likeverdig barneverntjeneste

Samiske barn har rettigheter regulert i norsk lov og i internasjonale konvensjoner som stadfester samiske barns rett til å bruke sin kultur, språk og religion. Kunnskap om samisk språk og kultur er en viktig forutsetning for at barnevernstjenesten skal kunne gi de samiske barna og deres familier det tilbud de har krav på.

Samiske barn har rett til et fullverdig helse- og sosialtilbud som tar utgangspunkt i deres språk og kultur, og at det tas tilbørlig hensyn til deres etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn ved utvikling av hjelpetiltak. Dette er barns selvstendige rett, som også gjelder for samiske barn under barnevernets omsorg, jf. Barnekonvensjonen, artiklene 2, 20 og 30.

Mål:

- Samiske barns rettigheter og behov sikres i møte med barnevernet.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Ivareta og synliggjøre samiske barns rettigheter og behov i overordnede beslutnings- og styringsverktøy.
 - Konsultasjoner om forskrifter, lover og styringsdokument med sentrale myndigheter og Bufetat.
 - I samarbeid med fylkesmannen bidra til at barnekonvensjonens artikler om urfolks barn ivaretas.
 - Påse at samiske barns rettigheter og behov ivaretas i konseptet, Statens barnehus.
- Økt kunnskap om samiske barns rettigheter og behov innenfor barnevernstjenesten.
 - Oppfølging av stortingsmelding om velferdsutdanninger i samarbeid med høyere utdanning.
 - Samarbeid med Norsk Fosterhjemsforening angående samiske fosterbarn.
 - Bidra med finansiering til prosjekter som har som mål å tilpasse og utvikle en barnevernstjeneste som ivaretar samiske barns språk og kultur.
- Etterspørre dokumentert kunnskap om samiske barns og unges helse og levekår.
 - Bidra i Barne- og likestillingsdepartementets prosjekt om samiske funksjonshemmedes helse og levekår.
 - Etterspørre/initiere til dokumentert kunnskap om helse og levekår for samiske barn som har vært eller er under barnevernets omsorg.

Skal bidra til:

- Samiske barns språk og kultur ivaretas når de er under offentlig omsorg.

8.4 En likeverdig nødmeldetjeneste

Mål:

- Den samiske befolknings behov ivaretas i nødmeldetjenesten.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Være en pådriver for å ivareta samiske interesser i nødmeldingsarbeidet.
 - Aktivt etterspørre hvordan samiske brukere ivaretas i nødmeldingsarbeidet.
 - Samarbeide med aktuelle nødsentraler og kommuner om ivaretagelse av samiske brukeres rettigheter og behov i nødmeldingsarbeidet.
 - Fortsette konsultasjoner om nødmelding og varsling med sentrale myndigheter.

Skal bidra til:

- Et nødmeldings- og varslingssystem som kan motta og betjene meldinger på samisk, og som også ivaretar det samiske samfunnets behov.

8.5 Samisk human biologisk materiale

Mål:

- Den samiske befolkningens rettigheter ivaretas innenfor forvaltning og bruk av human biologisk materiale.

Strategi med tilhørende tiltak:

- Følge opp Kirkeneserklæringen vedrørende rettigheter og forvaltning av samisk human biologisk materiale.
- I samarbeid med samiske fagfolk utvikle retningslinjer for forvaltning og bruk av samisk human biologisk materiale.

Skal bidra til

- Ivaretagelse av samiske folks rettigheter innenfor forvaltning og bruk av human biologisk materiale.

9 Arealer og miljø

Hovedmål

- Bærekraftig forvaltning av natur og ressursgrunnlaget for slik å sikre og utvikle samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.

Levedyktige samiske lokalsamfunn er en hovedbetingelse for styrking og utvikling av samisk kultur, næringer og samfunnsutvikling. Å bidra til å sikre en balansert bosettingsutvikling, er en sentral utfordring også for areal- og ressursforvaltningen.

Ressursområder, naturmangfoldet, kulturminner og kulturlandskap er viktige deler av det materielle kulturgrunnlaget for samisk kultur. Forvaltning av arealer, naturressurser, naturmangfoldet og hvordan vi forholder oss til klimaendringene er derfor viktig for å ta vare på og sikre utvikling av samisk kultur og samfunnsliv.

Urfolkene er de som først rammes av konsekvensene av klimaendringene. Miljøpolitikken er derfor avgjørende for at vår kultur og våre samfunn skal kunne videreføres for fremtiden.

Bærekraftig utvikling handler både om bruk og bevaring.

Sametinget ønsker å nå hovedmålet ved å fokusere på følgende områder:

- Arealer.
- Naturressurser.
- Naturmangfold.
- Klima.

Stiftelsen Protect skal være det selvsagte valget blant samiske rettighetshavere for på profesjonell basis verne sine arealinteresser, land- og ressursrettigheter, samt utviklingsmuligheter. Stiftelsen Protect skal bidra til at samiske rettighetshavere kan gi sitt frie og på forhånd informerte samtykke i utbyggingssaker. Stiftelsen skal ha en sentral, normgivende rolle for myndigheter og næringsaktører i deres arbeid eller virksomhet i samiske områder.

9.1 Oversikt over virkemidler areal og miljø

9.1.1 Økonomiske virkemidler

Tabell 9.1.1 Samletabell - arealer og miljø

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	Rammebetingelser	1 000	1 500	2 000	2 000	0	0,0 %
Sum		1 000	1 500	2 000	2 000	0	0,0 %

9.1.2 Administrative ressurser - Seksjon for areal og miljø

Lønn, reise og kompetanseheving for seksjon for areal og miljø inngår i kapittel 16 Driftsutgifter administrativt nivå.

Seksjonen er en del av avdeling for kulturminner, areal og miljø (KAB). Avdelingen har to seksjoner:

- Seksjon areal og miljø.
- Seksjon for kulturminner.

Seksjon for areal og miljø er politisk sekretariat for sametingsrådet og har ansvaret for å iverksette strategiene innenfor fagområdet areal og miljø. Seksjonen har også forvaltningsansvar innenfor fagområdet.

Seksjon for areal og miljø har forvaltningsansvar innenfor disse områdene:

- Forvaltning av saker i henhold til plan- og bygningsloven.

Seksjon for areal og miljø disponerer 5 årsverk pr. 1.10.2013.

9.2 Rammebetingelser

Tabell 9.2 Samletabell - rammebetingelser

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
		2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
	Stiftelsen Protect	1 000	1 500	2 000	2 000	0	0,0 %
Sum		1 000	1 500	2 000	2 000	0	0,0 %

Mål:

- Sametinget skal være en viktig premissleverandør i forvaltning av arealer og ressurser i samiske områder.

Staten er folkerettslig forpliktet til å sikre det materielle grunnlaget for samisk kultur og for å sikre samisk deltakelse i bruk, forvaltning og bevaring av naturressurser i samiske områder.

Sametinget har ansvar for at forvaltning av arealer og ressurser følger lovverket, der plan- og bygningsloven, naturmangfoldloven og Finnmarksloven er sentrale. I tillegg gjelder diverse samarbeidsavtaler samt Sametingets egne politiske vedtatte dokumenter. Areal- og miljømeldinga fra 2009 er et viktig dokument her.

Kunnskap om de samiske områdene og samfunnene er avgjørende for god forvaltning av arealer og ressurser. Tradisjonell samisk kunnskap gir innsikt og forståelse på linje med akademisk kunnskap. Areal- og ressursforvaltningen skjer i samarbeid med mange parter. Statlige og regionale myndigheter har viktige roller, det samme har de samiske samfunnene der areal- og ressursforvaltningen skjer.

Delmål 1:

- Naturgrunnlaget for samiske næringer, kultur og samfunnsliv sikres i all planlegging.

Strategi med tilhørende tiltak:

- Sametingets areal- og miljøpolitikk signaliseres klart.
 - Revidere melding om areal og miljø.
- Utarbeide strategi for igangsetting av ny og lokal rovviltforvaltning.

Skal bidra til:

- Sametingets areal- og miljøpolitikk er klart kommunisert og blir i økende grad tatt hensyn til.

Delmål 2:

- Samiske rettigheter ivaretas i bevaring og bruk av arealer i samiske områder.
- Styrket ivaretagelse av arealinteresser, og land- og ressursrettigheter blant samiske rettighetshavere.
- Selskaper med virksomhet i samiske områder skal ha økt oppmerksomhet om urfolksrettigheter i sine CSR (CorporateSocialResponsibility).

Strategi med tilhørende tiltak:

- Dialog og samarbeid med sentrale, regionale og lokale myndigheter og berørte parter, særlig samiske rettighetshavere, for å sikre samisk areal- og miljøvern.
 - Delta i aktuelle samarbeidsfora.
 - Bidra med økonomisk støtte til stiftelsen Protect.

Tilskudd til stiftelsen Protect

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %	
	Stiftelsen Protect	a)	1 000	1 500	2 000	2 000	0	0,0 %
Sum			1 000	1 500	2 000	2 000	0	0,0 %

a) Direkte tilskudd

Tilskuddsmottaker for tilskuddsordningen:

- Stiftelsen Protect Sápmi.

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for stiftelsen Protect.

Delmål 3:

- Samisk tradisjonell kunnskap, lokale kunnskaper og forståelser inngår på lik linje med forskningsbasert kunnskap i beslutningsgrunnlaget for forvaltning av arealer.

Strategier:

- Arbeide for at tradisjonell kunnskap blir anerkjent som likeverdig med forskningsbasert kunnskap for beslutninger i arealplaner.
- Arbeide for at beslutningsprosesser i økt grad legger til rette for aktiv lokal involvering.

Skal bidra til:

- Økt vekt på tradisjonell samisk kunnskap, lokale kunnskaper og forståelser i prosessen og vedtak i henhold til plan- og bygningsloven.
- Bedre tilrettelegging for samisk lokal deltakelse og reell medvirkning i planprosesser.

9.3 Forvaltning av arealer

Mål:

- Naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv sikres.

Delmål 1:

- Lokal samisk deltakelse og reell medvirkning er sikret i all areal- og ressursforvaltning.
- Arealforvaltningen bidrar til å sikre samisk næringsutøvelse forutsigbarhet og utviklingsmuligheter.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Følge opp forvaltnings spørsmål i henhold til plan- og bygningsloven, finnmarksloven og annet relevant lovverk.
 - Gi høringsuttalelser i relevante saker.
 - Delta på konsultasjoner.
 - Delta i ulike samarbeidsfora.

Skal bidra til:

- Sametingets høringsuttalelser er faglig solide og blir i økende grad tatt hensyn til.
- Økt andel kommuner som har vedtatt kommuneplaner og kommunedelplaner etter ny plan- og bygningslov.

9.4 Naturressurser

Mål:

- Ressurs- og energiutvinning skal styrke samisk kultur, samfunnsliv og samiske næringer.

Delmål:

- Undersøkelse og uttak av naturressurser i samiske områder skjer på en måte som ivaretar samiske rettighetshavere og lokalsamfunn sine interesser og rettigheter, og er i samsvar med internasjonal folkerett.

- Tradisjonskunnskap, lokale kunnskaper og forståelser er anerkjent på lik linje med forskningsbasert kunnskap i forvaltning av naturressurser.
- Det fokuseres på kvinners kunnskap og tradisjoner når det gjelder bruk av utmarksressurser.
- Samisk deltakelse er integrert i forvaltning og styring av naturressursene.

Strategier:

- Følge opp forvaltnings spørsmål i konsesjonssaker etter vassdragsreguleringsloven, energiloven og vannressursloven.
- Arbeide for at tradisjonell kunnskap blir anerkjent som likeverdig med forskningsbasert kunnskap for beslutninger om bruk av naturressurser.
- Bidra til at lokale samiske interesser deltar aktivt i beslutningsprosesser om bruk av naturressurser.

Skal bidra til:

- Økt hensyn til samiske rettighetshavere og lokalsamfunn sine interesser og rettigheter.
- Økt vekt på tradisjonell samisk kunnskap, lokale kunnskaper og forståelser ved utvinning av naturressurser.
- Økt fokus på kvinners kunnskap og tradisjoner når det gjelder bruk av utmarksressurser.
- Samisk deltakelse er i økende grad integrert i forvaltning og styring av naturressursene.

9.5 Naturmangfold

Mål:

- Hensynet til naturgrunnlaget for samisk kultur, samfunns- og næringsliv vektlegges i all forvaltning av naturmangfoldet.

Delmål:

- Ivaretagelse av naturmangfoldet skjer på en måte som ivaretar samiske rettighetshavere og lokalsamfunn sine interesser og rettigheter, og i samsvar med internasjonal folkerett.
- Samisk tradisjonell kunnskap, lokale kunnskaper og forståelser brukes på lik linje med forskningsbasert kunnskap ved beslutninger om bruk og vern av naturmangfoldet.
- Det fokuseres på kvinners kunnskap og tradisjoner når det gjelder bruk og vern av naturmangfoldet.
- Samisk lokal deltakelse og medvirkning er sikret i bruk, forvaltning og bevaring av naturmangfoldet.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Følge opp samiske interesser i forhold til konvensjonen om biologisk mangfold og naturmangfoldloven.
- Følge opp verneprosessene i samiske områder.
- Arbeide for at nye nasjonalparksentre etableres i tilknytning til eksisterende samiske institusjoner.
- Bidra til at kompetanse om samisk kultur og naturbruk vektlegges sterkere i forvaltning av verneområder.
 - Oppfølging av de samiske representantene i verneområdestyrene og i arbeidsutvalgene for verne- og forvaltningsområder.

- Arbeide for at tradisjonell kunnskap blir anerkjent som likeverdig med forskningsbasert kunnskap for beslutninger om bruk og vern av naturmangfoldet.
- Bidra til at beslutningsprosesser i økt grad legger til rette for aktiv lokal involvering.

Skal bidra til:

- Økt grad av hensyn til samiske rettighetshavere og lokalsamfunn sine interesser og rettigheter og internasjonal folkerett ved ivaretagelse av naturmangfoldet.
- Tradisjonell samisk kunnskap tillegges økt betydning ved beslutninger om bruk og vern av naturmangfoldet.
- Økt fokus på kvinners kunnskap og tradisjoner når det gjelder bruk og vern av naturmangfoldet.
- Økt grad av samisk lokal deltakelse og medvirkning i bruk, forvaltning og bevaring av naturmangfoldet.

9.6 Klima

I Miljø- og arealmeldinga er globale miljøutfordringer en av fem hovedutfordringer. Det fokuseres både på klima og miljøgifter. Sametingets arbeid når det gjelder miljøgifter hører inn under kapittelet, Helse- og sosial, derfor fokuseres det her på klima.

Mål:

- Samiske næringer og samisk kultur er robuste i forhold til klimaendringer.

Delmål:

- Urfolksrettigheter vektlegges når avbøtende tiltak mot klimaendringer planlegges.
- Det er satt i gang positive klimatiltak og tilpasningsstrategier som gjør samiske samfunn mer robuste i forhold til klimaendringer.
- Samisk tradisjonell kunnskap, lokale kunnskaper og forståelser brukes på lik linje med forskningsbasert kunnskap ved beslutninger om klimatiltak og tilpasningsstrategier.
- Forsking på klimaendringenes innvirkning i nordområdene og følgene av lokale miljøpåvirkninger ivaretar det samiske perspektivet og kjønnsperspektivet.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Skape forståelse for urfolksperspektiv og -rettigheter.
 - Arbeide gjennom Arktisk råd for bærekraftig utvikling og mot klimaendringer.
 - Delta på relevante internasjonale arenaer.
- Utvikle positive klimatiltak og tilpasningsstrategier som gjør samiske samfunn mer robuste i forhold til klimaendringer.
 - Følge opp resultatene fra NorACIA og formidle dem i relevante sammenhenger.
 - Følge opp Klimameldingen.
 - Arbeide for at også tradisjonell urfolkskunnskap blir lagt til grunn for dokumentasjon på klimaendringer, brukes som grunnlag for å utvikle positive tilpasningsstrategier og for å fatte beslutninger i klimapolitikken.

Skal bidra til:

- Økt vektlegging av urfolksrettigheter ved planlegging av klimatiltak.
- Økning i igangsatte positive klimatiltak og tilpasningsstrategier.

- Økt vektlegging av samisk tradisjonell kunnskap i beslutninger om klimatiltak og tilpasningsstrategier.
- Økning i klimaforskning som vektlegger det samiske perspektivet og kjønnsperspektivet.
- Økt forståelse for urfolksperspektiv og -rettigheter.

10 Kulturminnevern

Hovedmål:

- Dokumentere, formidle og forvalte kunnskapen om fortida og for framtida, som samiske kulturminner og kulturmiljøer representerer.

Samiske kulturminner er synlige spor etter våre forfedres bruk og tilstedeværelse i landskapet. De formidler kunnskap om livsvilkår, overlevelsesstrategier, ressursbruk, trosforestillinger og tilpassinger til landskapet. Dette landskapet formidler også kunnskap om rike ressurser og langvarig bosetting. Deler av den tradisjonelle kunnskapen er fortsatt i aktiv bruk i samiske samfunn, parallelt med nyere kunnskap og holdninger. Sikring av kulturminner og formidling av kunnskapen de inneholder, er viktig for å sikre og videreføre samisk kultur framover. Kunnskap om landskaps- og ressurstilpassing, som er nedfelt i samiske kulturmiljø, har verdi langt utenfor samiske samfunn. Slik kunnskap er for eksempel aktuell å peke på i debatten om klimaendringer.

Sametinget, som samenes øverste politiske myndighet, har forvaltningsansvar for samiske kulturminner og legger hovedpremissene for dette arbeidet. Det følger også av folkeretten og er i tråd med at Sametinget skal gis økt innflytelse når det gjelder avgjørelsesmyndighet i saker som er av særlig betydning for den samiske befolkningen.

Samisk bygningsvern er en viktig del av det samiske kulturminnevernet. Sametinget ser det som en viktig oppgave å bevare den samiske bygningsarven. Det er stort behov for å få identifisert og registrert samiske bygninger. Vi mangler tilstrekkelig oversikt, noe som betyr at forvaltningen også mangler et viktig verktøy for å kunne drive et hensiktsmessig forvaltningsarbeid. Sametinget har tidligere fastsatt en rekke kriterier for hvordan identifisere samiske bygninger.

I følge kulturminneloven § 4 andre ledd er alle samiske kulturminner eldre enn 100 år automatisk fredete, herunder også samiske bygninger. Miljøverndepartementet har gjennom forskrift delegert myndighet etter kulturminneloven. Sametinget skal forvalte samiske kulturminner etter bestemmelsene i kulturminneloven. Videre skal Sametinget også ivareta samiske kulturminnehensyn i plan- og byggesaker etter plan- og bygningsloven.

10.1 Virkemidler til kulturminnevern

10.1.1 Økonomiske virkemidler

Tabell 10.1.1 Samletabell - kulturminnevern

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	Forvaltning av samiske kulturminner	3 764	2 650	2 650	2 900	250	9,4 %
Sum		3 764	2 650	2 650	2 900	250	9,4 %

10.1.2 Administrative ressurser - seksjon for kulturminnevern

Lønn, reise og kompetanseheving for seksjon for kulturminnevern inngår i kapittel 16 Driftsutgifter administrativt nivå.

Seksjonen er en del av avdeling for kulturminner, areal og miljø (KAB). Avdelingen har to seksjoner:

- Seksjon areal og miljø.
- Seksjon for kulturminner.

Seksjon for kulturminner er politisk sekretariat for sametingsrådet og har ansvaret for å iverksette strategiene innenfor fagområdet kulturminnevern. Seksjonen har også forvaltningsansvar innenfor dette fagområdet.

Seksjon for kulturminner har forvaltningsansvar innenfor disse områdene:

- Forvaltning av samiske kulturminner i henhold til kulturminnelovens bestemmelser.

Seksjon for kulturminner disponerer 13 årsverk pr. 1.10.2013.

10.2 Rammebetingelser for samisk kulturminnevern

Mål:

- Sametinget skal være den viktigste premissleverandør for det samiske kulturminnevernet.

Sametingets rolle innenfor kulturminnevern er ikke formelt avklart. Forvaltningsmyndigheten for samiske kulturminner etter kulturminneloven ble lagt til Sametinget som en prøveordning i 2001. Denne prøveordningen gjelder fortsatt.

Sametinget har som mål at forvaltningsmyndigheten for samiske kulturminner gjøres permanent og blir direkte nedfelt i kulturminneloven. Dette medfører endring av kulturminneloven.

Den flytende fredningsgrensen på 100 år for samiske kulturminner vil med tiden føre til et stort antall automatisk fredete samiske kulturminner. Dette vil legge betydelige føringer på arealbruken i de samiske bosettingsområdene, ikke bare på tettsteder men også i de områdene der en ønsker å videreføre tradisjonelle primærnæringer. Det vil kunne medføre store utfordringer i håndhevelse av kulturminneloven. Sametinget vil derfor ta initiativ til en vurdering av fredningsgrensen for samiske kulturminner i kulturminneloven.

Gode økonomiske rammebetingelser er avgjørende for forvaltningen av samiske kulturminner. For å oppnå dette må Sametinget gis mulighet til reelle forhandlinger med regjeringen om bevilgningene til samisk kulturminnevern.

Økt kunnskap om samiske bosettingsområder og kulturminner betyr økt ansvar for Sametingets kulturminneseksjon. Dette medfører behov for økte administrative og økonomiske ressurser.

Gode rammebetingelser oppnås også gjennom samarbeid med aktuelle partnere innen kulturminnevernet. Sametinget samarbeider i dag nært med aktuelle fylkeskommuner, et samarbeid som gir gevinst for alle parter.

Strategi med tilhørende tiltak:

- Sametingets overordna kulturminnepolitikk formidles gjennom en melding
 - Følge opp redegjørelsen om samisk kulturminnevern med ei melding.
 - Arrangere konferanse om samisk kulturminnevern, som grunnlag for meldingsarbeidet.

Delmål 1:

- Det samiske perspektivet blir ivaretatt i nasjonalt og regionalt kulturminnevern.

Strategi med tilhørende tiltak:

- Bidra til at nasjonale myndigheter tar sitt ansvar for samiske kulturminnevern.
 - Bruke konsultasjonsavtalen aktivt.
 - Gi innspill til nasjonale myndigheters prioriteringer innenfor kulturminnevernet.

Delmål 2:

- En effektiv og smidig forvaltning av samiske kulturminner.

Strategi med tilhørende tiltak:

- Godt og effektivt samarbeid med fylkeskommunene for å verne samiske kulturminner, jf. gjeldende samarbeidsavtaler.
 - Stille til rådighet faglige ressurser i forbindelse med fellesbefaringer med fylkeskommunene.
 - Fornye samarbeidsavtalen med Oppland fylkeskommune.

10.3 Forvaltning

Tabell 10.3 Samletabell - forvaltning av samiske kulturminner

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	Samisk kulturminnevern	1 844	2 400	2 400	2 400	0	0,0 %
	Østsamisk kulturmiljø i Skoltebyen	1 920	250	250	500	250	100,0 %
Sum		3 764	2 650	2 650	2 900	250	9,4 %

Den daglige forvaltningen utgjør hovedparten av kulturminneseksjonens arbeid. Arbeidet består av saksbehandling av offentlige planer og tiltak, befaringer i feltet, samt høringsuttalelser i ulike saker der Sametinget har rett og plikt til å delta med innspill og uttalelser etter kulturminneloven og plan- og bygningsloven. Til forvaltningen hører også tilskuddsbehandling og oppfølging av Sametingets eiendom, Skoltebyen kulturmiljø. Sametinget ønsker en styrking av dette arbeidet.

Mål:

- Samiske kulturminner forvaltes på grunnlag av egen historie og egne verdier.

Delmål 1:

- Funksjonell og forutsigbar forvaltning etter kulturminneloven og plan- og bygningsloven.

Strategi med tilhørende tiltak:

- Gjennom aktiv virkemiddelbruk styrke kunnskapen om samisk tradisjon og historie samt grunnlaget for bevaring og vern av samiske kulturminner.
 - Bidra med økonomiske virkemiddel til registrering og formidling av samiske kulturminner.
 - Bidra med økonomiske virkemiddel til istandsetting av samiske kulturminner.
- Bidra til effektiv saksbehandling av offentlige planer og tiltak
 - Registrere samiske kulturminner og kulturmiljøer i hele Norge.
 - Gi høringsuttalelser til aktuelle kommunale og regionale planer.
 - Foreta befaringer i utbyggingsområder.
- Bidra til at flere samiske kulturminner registreres og istandsettes.
 - Bidra med tilskudd til registrering av automatisk freda samiske kulturminner og kulturmiljø. Områder som er lite undersøkt i forhold til samiske kulturminner prioriteres.
 - Bidra med tilskudd til utarbeidelse av skjøtselsplaner for truede samiske kulturmiljøer.
 - Bidra til skjøtselstiltak innenfor rammene for utarbeidet skjøtselsplan, der slike finnes for samiske kulturmiljøer.

Skal bidra til:

- Tradisjonell kunnskap blir brukt i forvaltningen.
- Bevissthet om samisk historie i samfunnet generelt og det samiske samfunnet spesielt.
- Identitetsskaping og stolthet over egen historie.
- Samiske kulturminner blir tatt vare på og sett på som en ressurs.
- Samiske kulturminner danner grunnlag for næringsutvikling.

Delmål 2:

- Samiske bygninger er identifisert og registrert.

Sametinget arbeider med samisk bygningsvern som en del av den daglige forvaltningen og gjennom et eget prosjekt "Identifisering og registrering av samiske bygninger". Prosjektet er finansiert av Riksantikvaren.

Strategi med tilhørende tiltak:

- Samarbeide med Riksantikvaren om definering og kartlegging av samiske bygninger.
 - Videreføre prosjektet "Identifisering og registrering av samiske bygninger".
 - Oppdatere registreringene av samiske kulturminner i den nasjonale kulturminnedatabasen (*Askeladden*).
 - Bidra med tilskudd til utarbeidelse av antikvariske restaureringsplaner for automatisk freda og verneverdige samiske bygninger.

- Bidra med tilskudd til restaurering av automatisk freda og verneverdige samiske bygninger.

Skal bidra til:

- En oversikt over automatisk freda og verneverdige samiske bygninger er tilgjengelig for forvaltningen og allmennheten.
- Alle bygninger hvor det søkes om tilskudd til (omfattende/betydelige) restaureringstiltak har utarbeidet antikvarisk restaureringsplan på forhånd.
- Kunnskap som kommer fram gjennom prosjekter som støttes over ordningen, tilbakeføres lokalt.
- En økt lokal forankring av de prosjekter som støttes over denne ordningen.
- Økt fokus på samiske kulturminner i næringsøyemed.

Tilskudd til kulturminnevern

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
35000	Samisk kulturminnevern	a)	1 844	2 400	2 400	2 400	0	0,0 %
Sum			1 844	2 400	2 400	2 400	0	0,0 %

a) Søkerbasert tilskudd

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for tilskudd til kulturminnevern

Delmål 3:

- Immateriell kulturarv brukes som en del av forvaltningsgrunlaget.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Immaterielle kulturminner registreres parallelt med øvrige registreringer.
 - Utarbeide strategier for ivaretagelse og innsamling av kunnskap om immaterielle samiske kulturminner.
 - Registrere muntlig tradisjon og immaterielle kulturminner.

Skal bidra til:

- Økt kunnskap om immateriell samisk kultur.
- Forutsigbarhet i planprosesser.

Delmål 4:

- Kulturmiljøet Skoltebyen forvaltes på en bærekraftig måte.

Sametinget står som eier av kulturmiljøet, Skoltebyen, i Neiden og har tatt ansvaret for å styrke og utvikle dette unike miljøet.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Forvaltning og skjøtsel av kulturmiljøet, Skoltebyen skjer i samarbeid med lokale institusjoner og foreninger.
 - Forestå skjøtsel av uteområdet.
 - Sikre området bedre tilgjengelighet med tanke på ulike brukergrupper.
 - Bidra til å få utarbeidet bedre informasjonsmateriell om området.
 - Oppgradere hovedbygningen til tilfredsstillende teknisk stand.

Østsamisk kulturmiljø i Skoltebyen

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
36000	Østsamisk kulturmiljø i Skoltebyen a)	1 920	250	250	500	250	100,0 %
Sum		1 920	250	250	500	250	100,0 %

a) Prosjekt i egen regi

10.4 Synliggjøring

Mål:

- Samiske kulturminner og kulturmiljøer er ressurser i kunnskapsproduksjon og verdiskaping.

Delmål 1:

- Samiske kulturminner brukes for å dokumentere kunnskap om tilpassing til ressurser og landskap.

Strategi med tilhørende tiltak:

- Sametingets prioriteringer innenfor forsknings- og utredningsarbeid skal avklares gjennom et strategidokument som skal ferdigstilles i 2014. Følgende føringer legges til grunn for arbeidet:
 - Prioritere egne prosjekter, eller prosjekter der vi har en ledende rolle, og som har som formål å utvikle samisk kulturminnevern.
 - Prioritere prosjekt om bruk og utvikling av naturvitenskaplig metodikk innenfor samisk kulturminnevern, herunder blant annet 14C-dateringer, dendrokronologi og LIDAR-skanning.

Skal bidra til:

- Styrking av grunnlaget for bevaring og vern av samiske kulturminner og kulturmiljøer, samt forenkle forvaltningsarbeidet.

Delmål 2:

- Sametinget er en hovedaktør i formidlingen av den samiske kulturarven.

Formidling av samiske kulturminner og kulturmiljøer skjer gjennom muntlig og skriftlig framstilling av registreringsmateriale, gjennom istandsetting og tilrettelegging og gjennom bruk av kulturminnene.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Dokumentere og synliggjøre samiske kulturminner og kulturmiljø.
 - Videreføre påbegynte formidlingsarbeid.
 - Delta med formidling om samisk historie og forhistorie gjennom artikler og foredrag i relevante fora.
- Gjennom aktiv virkemiddelbruk styrke kunnskapen om samisk tradisjon og historie samt grunnlaget for bevaring og vern av samiske kulturminner.
 - Bidra med finansiering av prosjekter innenfor Riksantikvarens Verdiskapingsprogram, som omhandler krigsminner i Tysfjord kommune som ledd i reiselivssatsing.
 - Bidra med tilskudd til dokumentasjon av tradisjoner om tidligere samisk bruk og bosetning utenfor dagens reinbeitedistrikter.
- Ceavccageađgi/Mortensnes med tilknyttede områder inn på verdensarvlista.
 - Dokumentere kunnskap om Ceavccegeađgi/Mortensnes og tilhørende områdes unike kulturminneverdier.
- Tilrettelegging og formidling av samiske kulturminnelokaliteter.
 - Ferdigstille registreringsarbeidet som er påbegynt innenfor Bevaringsprogrammet for utvalgte arkeologiske kulturminner (BARK).
 - Ferdigstille plan for skjøtsel og tilrettelegging av samiske kulturminner.
 - Bidra med økonomiske midler til å sette i stand 4-5 utvalgte samiske kulturminner innenfor BARK-programmet årlig.

Skal bidra til:

- Økt synliggjøring av samiske kulturminner og kulturmiljøer.
- Økt kunnskap om samisk historie og forhistorie.

11 Næring

Hovedmål:

- Et sterkt og allsidig næringsliv som bygger på og tar hensyn til samisk kultur, natur og miljø, og danner grunnlaget for livskraftige lokalsamfunn der mennesker ønsker å bo.

Tradisjonelt har samer livnært seg av naturen, og naturbaserte næringer utgjør fortsatt en viktig del av sysselsettingen og verdiskapningen i de samiske områdene. Sametingets undersøkelser viser at i samiske områder står over for omfattende utfordringer. Samiske sentra blir gjerne beskrevet som norsk utkant, preget næringsutviklingen av tap av arbeidsplasser, skole og butikk. Næringslivet viser en dreining mot tjenesteytende næringer og strukturendringene i primærnæringene går mot færre og større enheter.

For å møte utfordringene med nye næringstilpasninger er det en viktig oppgave å utvikle jobbtilbud for ungdom med høy kompetanse og særskilt å legge til rette for arbeidsplasser for kvinner i samiske områder. Flere og flere samer bosetter seg eller vokser opp i byer og tettbygde strøk; like viktig er det å gi disse et samisk livsgrunnlag, både kulturelt, sosialt og yrkesmessig.

Sametinget verdiskapingspolitikk vil basere seg på en kunnskapsbasert næringsutvikling, hvor økte kunnskaper og ny viten, sammen med tradisjonell kunnskap skal danne grunnlaget for et fremtidsrettet næringsliv som skal styrke samiske lokalsamfunn som arnesteder for samiske verdier og livsutfoldelse.

Sametingets egen utfordring er å måle om vår politikk og våre tiltak har den effekten vi ønsker. For det første er det en utfordring fordi politikken og tiltakene som føres av statlige myndigheter, kommunene, fylkeskommunene, Innovasjon Norge og andre finansiører påvirker utviklingen i samiske områder i stor grad. For det andre tar det tid før man ser effekt av politikk og tiltak i samfunnet. Sametinget har utarbeidet kriterier for om vi oppnår målene vi har satt oss. Disse kriteriene må stadig utvikles slik at vi kan få svar på om vår politikk gir oss det sterke og allsidige næringslivet som er vårt mål.

Nye næringsstrategier i 2014:

- Bedre samhandling og rammeavtaler med utvalgte kommuner.
- Kompetanseprosjekt og nettverk for kulturnæringsaktører.
- Virkemiddelordning for kulturnæringsaktører med nasjonalt og internasjonalt potensial.

Disse nye strategiene innebærer en økning av budsjetttrammene til næringsutvikling i 2014.

11.1 Virkemidler til næring

11.1.1 Økonomiske virkemidler

Tabell 11.1.1 Samletabell næring

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
		2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
	Rammebetingelser i primærnæringene	7 830	8 000	8 100	8 100	0	0,0 %
	Attraktive lokalsamfunn	3 201	7 000	6 400	7 000	600	9,4 %
	Kulturnæringer	12 968	14 932	15 082	17 584	2 502	16,6 %
	Verdiskaping og nyetableringer	-500	5 500	5 500	5 000	-500	-9,1 %
Sum		23 499	35 432	35 082	37 684	2 602	7,4 %

For de økonomiske virkemidlene som ytes over næringskapitlet, gjelder virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling (STN-området). Midler til næringsutvikling kan, i tillegg til STN-området, ytes til samiske kulturnæringer og tilleggsnæring i reindrift i hele landet. For å se hvilke geografiske områder som tilhører STN-området, se 11.6.

11.1.2 Administrative ressurser – seksjon for næring

Lønn, reise og kompetanseheving for seksjon for næring inngår i kapittel 16 Driftsutgifter administrativt nivå.

Seksjon for næring er en del av avdeling for næring, kultur og helse (EKD). Avdelingen har tre seksjoner:

- Seksjon for næring.
- Seksjon for kultur.
- Seksjon for helse.

Næringsseksjonen er politisk sekretariat for sametingsrådet og har ansvaret for å iverksette strategiene innenfor fagområdet næring. Dette går fram av de administrative oppgavene i kapitlene nedenfor.

Seksjonen har også forvaltningsansvar innenfor disse områdene:

- Forvaltning av tilskudd til næringsutvikling.
- Forvaltning av næringsavtalen for duodji.

Seksjon for næring disponerte 11 årsverk pr. 1.10.2013.

11.2 Rammebetingelser i primærnæringer

Tabell 11.2 Samletabell - rammebetingelser i primærnæringer

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	Tilskudd til primærnæringer	7 830	8 000	8 100	8 100	0	0,0 %
Sum		7 830	8 000	8 100	8 100	0	0,0 %

Primærnæringene er viktige for samisk kultur, språk og levesett. Selv om primærnæringene fortsatt sysselsetter flest med 2 064 arbeidsplasser i 2011, var det en nedgang på 230 arbeidsplasser fra 2008. Den stadige nedgangen innenfor primærnæringene er noe Sametinget tar på alvor og mye av innsatsen er derfor knyttet til det å bevare og utvikle de næringene.

I jordbruksforhandlingene overføres det i år kr 4 000 000 til Sametinget som skal nyttes til jordbruksformål. I reindriftsforhandlingene overføres det årlig kr 2 000 000 til Sametinget som skal nyttes til tilleggsnæringer i reindrift.

Mål:

- Bevare og utvikle marine næringer, reindrift og jordbruk som viktige kulturbærere og sysselsettere i samiske områder.

Delmål 1:

- Sikre tilfredsstillende juridiske, økonomiske og ressursmessige rammebetingelser.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Ha innflytelse på politikken innenfor marine næringer, reindrift, jordbruk og utmarksnæringer.
 - Bruke konsultasjonsordningen aktivt for å sikre Sametingets innflytelse i sentrale prosesser, meldinger, forskrifter og lignende som angår primærnæringenes utvikling.
 - Gi gode innspill til reindrifts- og jordbruksavtalene og utvikle disse prosessene.
 - Opprettholde og utvikle en god dialog med primærnæringsorganisasjonene for å sikre Sametinget oppdatert kunnskap og for å samordne politikken.
 - Opprettholde og utvikle samisk utmarkshøsting og utmarksnæringer i kombinasjon med andre binæringer som duodji, turisme m.m. som viktige tradisjonsbærere.
 - Utvikle innlandsfiske som næring i samiske områder
- Sikre arealer, kvoter og ressurser som gir primærnæringene utviklingsmuligheter.
 - Gi kvalitativt gode innspill til kvotereguleringene og delta på de viktigste arenaene for fastsetting av fiskekvoter.
 - Følge opp fjordnemnda aktivt og ha en tett dialog med denne.
 - Prioritere arbeidet med arealvern for primærnæringene.
 - Sikre utmarksutøvere tilgang til utmarksressursene.

Skal bidra til:

- Opprettholde sysselsettingen i primærnæringene.

- Opprettholde kvotegrunnlaget i sjøsamiske områder.
- Opprettholde bruksstrukturen i jordbruket.
- Tilfredsstillende arealgrunnlag og forutsigbar arealbruk for primærnæringene.

Delmål 2:

- Bedre lønnsomhet i primærnæringene.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Bidra til nødvendig fornying og oppdatering av driftsapparatet i primærnæringene.
 - Bidra med finansiering til bygging og kjøp av fiskebåter.
 - Bidra med finansiering av nybygg og omfattende ombygginger av driftsbygg i jordbruket.
- Større utviklingsprosjekter innenfor primærnæring der regional finansiering inngår.
 - Delta aktivt i satsingen arktisk landbruk med representasjon i styringsgruppe og i bevilgningsgruppa. Bidra i en samordnet finansiell innsats.
- Støtte opp om tilleggsnæringer som kan sikre primærnæringene bedre driftsgrunnlag.
 - Bidra med finansiering til tilleggsnæring innen reindriften
 - Bidra med finansiering til tilleggsnæring innen marine næringer og jordbruk.
- Bidra til verdiskaping i kyst- og fjordsamfunn ved å støtte opp om tilretteleggende tiltak for marine næringer.
 - Bidra med finansiering av serviceanlegg, mottaksstasjoner og videreforedling.

Skal bidra til:

- Lønnsomme virksomheter i primærnæringene.
- Et fornyet driftsapparat som gir økt lønnsomhet.
- Arktiske landbruksprodukter som en merkevare i Nord-Norge.
- Lønnsomme kombinasjonsvirksomheter i primærnæringene.

Delmål 3:

- God rekruttering til primærnæringene.

Strategi:

- Bidra til at det opprettes gode ordninger for rekruttering og generasjonsoverganger i primærnæringene.
 - Bidra til finansiering av fiskebåt som sikrer rekruttering til næringen.
 - Yte tilskudd til statlige melkekvoter ved nyetablering eller overtakelse av gårdsbruk.

Skal bidra til:

- Flere unge yrkesfiskere.
- Flere generasjonsskifter og/eller nyetableringer i primærnæringene.

Delmål 4:

- Redusere tap forårsaket av rovvilt slik at reindriftsnæringen og jordbruksnæringen kan bruke tradisjonelle beiteområder til beiting. På lengre sikt må bestandsmålene reduseres i samiske områder.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Sametinget må få større innflytelse i den nasjonale rovviltpolitikken.
 - Bruke konsultasjonsavtalen og ha tettere kontakt med sentrale aktører.
- Et sterkere fokus på folkeretten når det gjelder rovviltpolitikken og forvaltningen av denne.
 - Ved utforming av nasjonal rovviltpolitikk må rovviltmyndighetene følge de folkerettslige forpliktelser som den norske stat er forpliktet til over samene som urfolk.
- En sterkere lokal medbestemmelse i forvaltningen av rovvilt.
 - Lokal kunnskap skal vektlegges på en tydeligere måte, både når det gjelder forvaltning og forskning.
- Legge til rette for at Sametingets representanter i de regionale rovviltnemndene har et enhetlig kunnskapsgrunnlag om samiske næringer og samisk samfunnsutvikling.
 - Formidle Sametingets rovviltpolitikk til nemndene.
- Bidra til effektiv bruk av jaktlag, og profesjonalisere jaktlagene slik at de bedre er i stand til å ta ut skadedyr.
 - Kontakte Miljøverndepartementet slik at det sikrer jaktlagene gode økonomiske vilkår.

Skal bidra til:

- Nedgang i tapstall i saue- og reindrifta.

Tilskudd til primærnæringer

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	Tilskudd til primærnæringer	7 830	8 000	8 100	8 100	0	0,0 %
Sum		7 830	8 000	8 100	8 100	0	0,0 %

a) Søkerbasert tilskudd

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for tilskudd til primærnæringer.

11.3 Attraktive lokalsamfunn

Tabell 11.3 Samletabell - attraktive lokalsamfunn

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	Næringsliv og bedriftsutvikling	3 201	7 000	6 400	7 000	600	9,4 %
Sum		3 201	7 000	6 400	7 000	600	9,4 %

Analyser viser at samiske lokalsamfunn har hatt befolkningsnedgang i mange år. Sametinget har som mål å bedre attraktiviteten for samiske lokalsamfunn. Telemarksforskning definerer attraktivitet som en stedlig egenskap som påvirker flyttestrømmen til et sted, enten ved at stedet tiltrekker seg næringsliv eller besøkende som skaper arbeidsplassvekst og derigjennom innflytting, eller at stedet er attraktivt som bosted uavhengig av arbeidsplassutviklingen.

Mål:

- Attraktive og levedyktige samiske lokalsamfunn med et variert privat næringsliv.

Delmål 1:

- Et variert næringsliv med attraktive arbeidsplasser for begge kjønn i samiske områder.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Omstillinger og innovasjoner som styrker det private næringslivet.
 - Bidra med finansiering av utviklingstiltak og investeringer som bidrar til en betydelig grad av bedriftsutvikling.
 - Bidra med finansiering av samarbeidsprosjekter og tilretteleggende tiltak som bidrar til bedrifts- og næringsutvikling.
- Initiere og følge opp samarbeid med andre utviklingsorganisasjoner.
 - Innovasjon Norge er en stor og viktig virkemiddelaktør i samiske områder. Sametinget vil aktivt følge opp samarbeidsavtalen med Innovasjon Norge.
 - SIVA er en virkemiddelaktør som investerer i industri og innovasjonsprosjekter. Sametinget vil videreutvikle dialogen med SIVA for å oppnå flere investeringer i samiske områder og flere miljø som bidrar til kompetansearbeidsplasser.
 - Fylkeskommunene får årlige bevilgninger fra Kommunal- og regionaldepartementet for å legge til rette for regional utvikling. Sametinget vil aktivt følge opp utvalgte fylkeskommuners regionale utviklingsprogrammer, samt samarbeidsavtalene.
- Styrke kontakt og samarbeid med næringslivet.
 - Styrke miljø, selskap og organisasjoner som bidrar til aktiv utvikling i de samiske områdene, herunder næringshager, utviklingsselskap, kompetansemiljø m.m.

Skal bidra til:

- Økning av antall private bedrifter.
- Flere sysselsatte innenfor service og småindustri.
- Et variert næringsliv med attraktive arbeidsplasser for begge kjønn i samiske områder.
- Flere kompetansearbeidsplasser til ungdom.

Delmål 2:

- Økt tilflytting til samiske områder som bidrar til levedyktige lokalsamfunn.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Samhandle med og ansvarliggjøre kommunene om utvikling av næringer og kultur.
 - Gjennomføre dialogmøter i utvalgte kommuner for å møte næringsliv, kompetansemiljø og kommunene og informere om Sametingets virkemidler.
 - Inngå rammeavtaler med inntil tre pilotkommuner for å styrke utviklingen av næringsliv basert på samisk språk, kultur og tradisjoner.
 - Opprettholde samarbeidet med KS for å påvirke kommunenes innsats for næringslivsutvikling i samiske områder.
- Bidra aktivt til etablering av kompetansearbeidsplasser.
 - Støtte til kunnskapsintensive bedrifter som spesielt rekrutterer ungdom.

Skal bidra til:

- Positiv befolkningsutvikling.

Tilskudd til næringsliv og bedriftsutvikling

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	Næringsliv og bedriftsutvikling	a)	3 201	7 000	6 400	7 000	600	9,4 %
Sum			3 201	7 000	6 400	7 000	600	9,4 %

a) Søkerbasert tilskudd. Ordningen het tidligere variert næringsliv.

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for tilskudd til næringsliv og bedriftsutvikling.

11.4 Kultur næringer

Tabell 11.4 Samletabell - kultur næringer

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	Utvikling av rekruttering til duodjinæringen		2 500	2 500	2 500	2 578	78	3,1 %
	Duodjeinstituhitta		2 165	2 232	2 382	2 856	474	19,9 %
	Utvikling kompetansebasert kultur næring		45	800	800	2 750	1 950	243,8 %
	Næringsavtale for duodji		8 258	9 400	9 400	9 400	0	0,0 %
Sum			12 968	14 932	15 082	17 584	2 502	16,6 %

Samisk kultur næring har et betydelig potensial til å bli en av de viktigste næringsveiene for samer i framtida. Analyser viser at kultur næringene i samiske områder har vokst raskere de siste 10 årene enn i Norge og Nord-Norge for øvrig. Dette er derfor en viktig prioritet for Sametinget, som i 2013 har lansert en egen handlingsplan for samisk kultur næring, samtidig som den brede satsingen på duodji opprettholdes.

Sametingets definisjon av kulturnæringer er private bedrifter som fremstiller og selger kulturelle produkter i form av varer og tjenester (for eksempel: arkitektur, design, utøvende og skapende kunst, kunsthåndverk). Duodjinæringen er en viktig del av denne næringen, med lange tradisjoner i det samiske samfunnet. Kulturbasert næring er næring hvor kulturelementer utgjør en sentral del av virksomheten (for eksempel: reiseliv, småskalamat, events).

Mål:

- Flere arbeidsplasser i samisk kunst- og kulturbasert næring.

Delmål 1:

- Lønnsomme kulturnæringsbedrifter.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Fremme lønnsomhet i kultur- og kulturbaserte næringer.
 - Det er et potensial for verdiskaping med basis i samisk kultur. Sametinget viderefører kulturnæringsprosjektet med vekt på produktutvikling, nyskaping og nettverksbygging innenfor samisk kulturnæring.
 - Utviklingsprogram for etablerte kulturnæringsaktører med et lønnsomhetspotensial nasjonalt og internasjonalt.
 - Søke et tettere samarbeid med de samiske kommunene hvor en vektlegger et spesielt søkelys på kultur, næring og entreprenørskap.
 - I samarbeid med øvrig virkemiddelapparat i det samiske samfunnet, vil Sametinget arbeide for å belyse kulturnæring som en viktig næringsvei for samer.
 - Arbeide for å tilby samiske kulturaktører som mottar offentlig støtte, en bredere kompetansepakke som inkluderer etableringshjelp, forretningsutvikling, mentorordning etc.

Skal bidra til:

- Tilrettelegge for produktutvikling, nyskaping og nettverksbygging innenfor samisk kulturnæring.
- Flere lønnsomme kulturnæringsbedrifter.
- Nå nye markeder nasjonalt og internasjonalt med samiske produkter.

Delmål 2:

- Kompetansebasert kulturnæring.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Øke profesjonaliseringen og kompetansen i samiske kulturnæringer.
 - Sametinget oppretter et kompetansehevingsprosjekt for samiske kulturnæringsaktører som skal bidra til økt profesjonalisering og kommersialisering for samisk kulturnæringsbransje.
 - Gjennom kompetansehevingsprosjektet etableres regionale kulturnæringsnettverk i 2014.
 - Initiere forstudie på samisk kulturnæring og kommersialisering av urfolkskultur.

- Arrangere en årlig konferanse om og for samisk kulturnæring.

Skal bidra til:

- Gjennomført 3 kompetansehevende og nettverksbyggende samlinger i tre ulike regioner.
- 15 kulturnæringsaktører har undertegnet avtale om å fremme lønnsomhet og økt profesjonalisering gjennom prosjektet.
- Skape gode møteplasser for samiske kulturnæringsaktører.

Delmål 3:

- Økt omsetning av egenprodusert duodji og andre kunst- og kulturprodukter.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Styrke utviklingsarbeidet innenfor duodjinæringen.
 - Gjennom direkte tilskudd finansiere og utvikle Duodjeinstituhhta.
 - Bidra til opprettelse, finansiering og utvikling av veilederstillinger og regionale utviklingsprosjekt som bidrar til å videreutvikle duodji som næring.
- Styrke rekrutteringen til duodjinæringen.
 - Finansiere lærlingordning hos opplæringskontoret.
- Utvikle næringsavtalen som instrument for utvikling av duodji som næring.
 - I næringsavtalen inngår en rekke virkemidler, tiltak og ordninger som det avtales om mellom Sametinget og næringsorganisasjonene i duodji.

Skal bidra til:

- Økt lønnsomhet innen duodji.
- Økt omsetning av egenprodusert duodji.
- Rekruttering til duodjinæringen med inntil 10 lærlinger i duodjinæringen.

Tilskudd til utvikling og rekruttering til duodjinæringen

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
41020	Duodjeinstituhhta	a)	1 000	1 000	1 000	1 031	31	3,1 %
41020	Opplæringskontoret i reindrift	a)	1 500	1 500	1 500	1 547	47	3,1 %
Sum			2 500	2 500	2 500	2 578	78	3,1 %

a) Direkte tilskudd

Tilskuddsmottakere for tilskuddsordningen:

- Duodjeinstituhhta.
- Opplæringskontoret i reindrift.

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for tilskudd til utvikling og rekruttering til duodjinæringen.

Tilskudd til Duodjeinstituhtta

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
41030	Duodjeinstituhtta	a)	2165	2 232	2 382	2 856	474	19,9 %
Sum			2 165	2 232	2 382	2 856	474	19,9 %

a) Direkte tilskudd

Tilskuddsmottakere for tilskuddsordningen:

- Duodjeinstituhtta.

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for tilskudd til Duodjeinstituhtta.

Utvikling av en kompetansebasert kulturnæring

(i 1000 kr)

	Benevnelse		RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	Utvikling av lønnsomme kulturnæringer	a)	45	800	800	1 400	600	75,0 %
	Utvikling av en kompetansebasert kulturnæring	a)	0	0	0	1 350	1 350	-
Sum			45	800	800	2 750	1 950	243,8 %

a) Prosjekt i egen regi

Næringsavtale for duodji

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
41050	Driftstilskudd - søkerbasert tilskudd		2 533	3 600	3 600	2 700	-900	-25,0 %
41051	Investerings- og utviklingstilskudd - søkerbasert tilskudd		3 637	3 000	3 000	4 100	1 100	36,7 %
41052	Duodjistipend - søkerbasert tilskudd		120	200	200	200	0	0,0 %
41053	Velferdsordninger - søkerbasert tilskudd		83	60	60	100	40	66,7 %
41054	Kompetansetiltak - søkerbasert tilskudd		0	330	330	0	-330	-100,0 %
41055	Salgsfremmende tiltak - søkerbasert tilskudd		200	550	550	350	-200	-36,4 %
41056	Duojáriid Ealáhus Searvi - direkte tilskudd		468	468	468	600	132	28,2 %
41057	Sámiid Duodji OS - direkte tilskudd		1 092	1 092	1 092	1 250	158	14,5 %
41058	Fag- og økonomisk utvalg - prosjekt i egen regi		125	100	100	100	0	0,0 %
Sum			8 258	9 400	9 400	9 400	0	0,0 %

Ordningene forvaltes av sametingsrådet eller det organ som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for ordningene under næringsavtale for duodji, og det partene har blitt enige om i næringsavtalen.

11.5 Verdiskaping og nyetableringer

Tabell 11.5 Samletabell - verdiskaping og nyetableringer

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	Verdiskaping og nyetableringer	-631	4 500	4 500	4 000	-500	-11,1 %
	Kompetanseheving og oppfølging	131	1 000	1 000	1 000	0	0,0 %
Sum		-500	5 500	5 500	5 000	-500	-9,1 %

Etableringsfrekvensen i samiske områder er lav. Analyser viser at antall nyregistrerte foretak har sunket de siste årene, slik det har skjedd i resten av landet. Verdiskaping og innovasjoner er grunnleggende elementer i utvikling av alt næringsliv. Etablering av nye virksomheter forutsetter både fagkompetanse og etablererkompetanse.

Samisk reiseliv er reiseliv der samiske kulturelementer utgjør en sentral del av bedriftens virksomhet. Med utmarksnæring menes utnyttelse og videreforedling av innlandsfisk, småvilt, ville bær, urter og sopp, kultivering av ville vekster, kultivering av fiskevann, utnyttelse av tang og tare, egg- og dunsanking, innhenting av råvarer fra utmarka til duodji, for eksempel rikuler og andre trematerialer. Kombinasjonsnæringer defineres som kombinasjoner mellom primærnæringer og næringer som er forankret i primærnæringer.

Sametinget har siden 2008 mottatt midler fra regjeringen for å satse på verdiskaping i kombinasjonsnæringer og samisk reiseliv. Sametinget rapporterer om bruken av midlene i årsmeldingen.

Mål:

- Økt etableringshyppighet, innovasjon og verdiskaping i samisk næringsliv.

Delmål 1:

- Økt nyskaping, vekst og fornying i næringslivet.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Bidra til finansiering av utviklingstiltak for nyskaping og innovasjon i næringslivet.
 - Etablererstipend til utvikling og etablering av virksomheter innen kombinasjons- og utmarksnæring og samisk reiseliv, samt etablering innenfor samisk kultur-næring.
 - Tiltak som gir lokal videreforedling og økt omsetning av råvarer fra samiske områder.
 - Utvikling av samiske reiselivsbedrifter og opplevelsesbaserte reiselivsaktiviteter, der ekthet og troverdighet er i fokus.
 - Bidra aktivt med finansiering og oppfølging av prosjektet Samisk reiseliv.

Skal bidra til:

- Flere nyetableringer.
- Brede produktspesker.
- Samiske reiselivsprodukter som er lett tilgjengelig i markedet.

Delmål 2:

- Økt FoU-aktivitet i næringslivet i samiske områder.

Strategier med tilhørende tiltak:

- Stimulere aktive utviklingsmiljø i samiske områder til å benytte seg av mer FoU-aktivitet.
 - Følge opp faglig forum og utviklingsforum for innspill til Sametingets arbeid for økt verdiskaping innen utmarksnæring, næringskombinasjoner og samisk reiseliv.
 - Samarbeide med relevante kunnskaps- og forskningsmiljø om økt FoU-aktivitet i næringslivet.

Skal bidra til:

- Flere FOU – aktiviteter i næringslivet.
- Økt verdiskaping innen utmarksnæring, næringskombinasjoner og samisk reiseliv.
- Aktive utviklingsmiljø i samiske områder.

Delmål 3:

- Flere nyetableringer og økt entreprenørskap.

Strategier:

- Fremme lønnsomhet og profesjonalitet gjennom etablereropplæring og opplæringstiltak i eksisterende bedrifter.
 - Igangsette etablereropplæring og opplæringstiltak i eksisterende bedrifter.
- Fremme entreprenørskap blant samisk ungdom.
 - Samarbeide med Ungt Entreprenørskap og ha tilsvarende fokus på entreprenørskap i skolen.
- Fokus på kvinnelig entreprenørskap.
 - Initiere lederutviklingsprogram for samiske kvinner.

Skal bidra til:

- Økt etableringshyppighet.
- Økt kompetanse blant etablerere og bedrifter.
- Flere ungdomsbedrifter med samiskrelaterte forretningsideer.

Tilskudd til verdiskaping og nyetableringer

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	Verdiskaping og nyetableringer	a)	-631	4 500	4 500	4 000	-500	-11,1 %
Sum			-631	4 500	4 500	4 000	-500	-11,1 %

a) Søkerbasert tilskudd

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for tilskudd til verdiskaping og nyetableringer.

Kompetanseheving og oppfølging

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
42020	Kompetanseheving og oppfølging	a)	131	1 000	1 000	1 000	0	0,0 %
Sum			131	1 000	1 000	1 000	0	0,0 %

a) Prosjekt i egen regi

11.6 Virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling (STN-området)

2011 Kautokeino, hele kommunen	2022 Lebesby, følgende grunnkretser: 0103 Dyfjord 0104 Kifjord/Normanset/Mårøyfj. 0105 Torskfjord/Bekkarfjord 0106 Lebesby 0107 Ifjord 0108 Friarfjord/Adamsfjord 0109 Laksefjordbotn/Kunes 0110 Veidnesklubben/Godviknes 0111 Vadasbaksæibos 0112 Gappatvarri 0113 Eretoaivit 0114 Vuonjalrassa
2012 Alta, følgende grunnkretser: 0101 Stjernøy 0102 Seiland 0103 Lille Lerresfjord 0104 Store Lerresfjord 0105 Komagfjord 0106 Korsfjord 0107 Nyvoll 0108 Storekorsnes 0110 Kongshus 0201 Isnestofte 0202 Tappeluft/Riverbuk 0203 Langfjordbotn 0204 Talvik 0205 Vasbotnelv	2023 Gamvik, hele kommunen 2025 Tana, hele kommunen
2014 Loppa, hele kommunen	2027 Nesseby, hele kommunen
2017 Kvalsund, hele kommunen	2030 Sør-Varanger, følgende grunnkretser: 0101 Bugøynes 0102 Bugøyfjord 0103 Spurvnes/Skogerøya 0104 Neiden 0402 Jakobsnes 0403 Ropelv 0404 Jarfjord 0405 Grense Jakobselv 0503 Svanvik 0504 Melkefoss/Skrotnes 0505 Øvre Pasvik
2018 Måsøy, følgende grunnkretser: 0119 Snefjorden 0120 Litlefjord 0121 Slåtten 0122 Gunnarnes 0123 Tufjord 0124 Ingøy	1902 Tromsø, følgende grunnkretser: 3301 Jøvik 3302 Olderbakken 3303 Lakselvbukt 3304 Lakselvdalen 3305 Sjøvassbotn 3306 Stordal 3307 Sjursnes 3308 Reiervik 3309 Breivika 3310 Ullsfjordmoane
2019 Nordkapp, følgende grunnkretser: 0113 Vestersida-Botnområdet 0114 Nordvågnesområdet 0115 Kjelvik-Helnesområdet 0117 Skuotanjargga 0118 Mannskarvik-Repvåg 0119 Sværholthavøya 0200 Gjesvær 0201 Gjesvær 0202 Knivskjellodden 0203 Tufjorden 0204 Magerøystua 0205 Finnvik 0206 Vannfjordnæringen Bygda Sarnes	1913 Skånland, hele kommunen 1919 Gratangen, hele kommunen 1920 Lavangen, hele kommunen
2020 Porsanger, hele kommunen	
2021 Karasjok, hele kommunen	

1923 Salangen, hele kommunen

1925 Sørreisa, følgende grunnkretser:

- 0101 Gumpedal
- 0102 Øvre Bakkejord
- 0103 Skøelvdal
- 0104 Smørsgård
- 0201 Storlia/Rabbås
- 0207 Reinelv
- 0208 Andsvatn

1933 Balsfjord, hele kommunen

1936 Karlsøy, hele kommunen

1938 Lyngen, hele kommunen

1939 Storfjord, hele kommunen

1940 Kåfjord, hele kommunen

1941 Skjervøy, hele kommunen

1942 Nordreisa, hele kommunen

1943 Kvænangen, hele kommunen

1805 Narvik, følgende grunnkretser:

- 0102 Herjangen
- 0109 Vassdal
- 0110 Elvegården
- 0111 Kvandal

1849 Hamarøy, følgende grunnkretser

- 0116 Innhavet
- 0117 Veggfjell
- 0118 Sagvatnan
- 0119 Grensefjellene

1850 Tysfjord, hele kommunen

1853 Evenes, følgende grunnkretser

- 0109 Evenesmark
- 0110 Myrnes
- 0111 Osmark
- 0114 Lenvik/Lenvikmark
- 0117 Veggen

Midler til næringsutvikling kan i tillegg til det geografiske virkeområdet ytes til:

- Samiske kulturnæringer i hele landet
- Tilleggsnæringer i reindrift

12 Regionalutvikling

Sametinget arbeider for å legge forholdene til rette slik at det samiske folk selv, på egne premisser, skal ha mulighet til å utvikle sine samfunn, sitt språk og kultur på best mulig måte. Dette er et ansvar som Sametinget verken skal, kan eller vil bære alene.

Sametinget har derfor inngått samarbeidsavtaler med Finnmark fylkeskommune, Troms fylkeskommune, Nordland fylkeskommune, og fylkeskommunene i sørsameområdet (Nordland, Nord- og Sør-Trøndelag og Hedmark). I tillegg er det inngått en fagspesifikk avtale om kulturminnevern med fylkeskommunen i Oppland. I 2013 ble samarbeidsavtalen med Tromsø kommune underskrevet. Sametinget vil i 2014 arbeide for en samarbeidsavtale med Alta kommune.

Oppfølgingen av disse avtalene skjer gjennom tiltak innenfor de ulike fagkapitlene i budsjettet.

Hovedmål:

- Et aktivt og målrettet samarbeid med regionale og lokale myndigheter for å styrke og utvikle samisk kultur, språk og samfunnsliv.

Delmål:

- Skape gode rammevilkår for samisk språk, kultur og samfunnsliv gjennom dialog og samarbeid med regionale og lokale myndigheter samt andre relevante aktører.

Strategier:

- Optimalisere samarbeidsavtalene med fylkeskommunene.
- Målrettet og prioriterte samarbeidsavtaler.
- En mer aktiv rolle overfor kommunene.
- En helhetlig politikk overfor kommunene.
- Gjennom aktiv virkemiddelbruk styrke samisk språk, kultur og samfunnsliv.
- Styrke samarbeidet med Finnmarkseiendommen.
- Arbeide for å finne alternative finansieringsformer for infrastruktur i områder med spredt bosetting.

12.1 Økonomiske virkemidler til regionalutvikling

Tabell 12.1 Samletabell - regionalutvikling

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	Regionalutviklingsprosjekter	6 163	3 000	3 000	2 500	-500	-16,7 %
Sum		6 163	3 000	3 000	2 500	-500	-16,7 %

Regionalutviklingsprosjekter

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
			2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
45000	Regionalutviklingsprosjekter	a) b)	6163	3 000	3 000	2 500	-500	-16,7 %
Sum			6 163	3 000	3 000	2 500	-500	-16,7 %

a) Søkerbasert tilskudd

b) Under RR 2012 ligger regnskapstallene for frie milder

Prioriteringer i 2014:

- Samarbeidsprosjekter med fylkeskommunene som Sametinget har samarbeidsavtale med.

Tilskuddsmottaker for tilskuddsordningen:

- Offentlige organisasjoner.
- Private organisasjoner.
- Foretak.

Målgruppe for tilskuddsordningen:

- Befolkningen innenfor samarbeidsavtalenes områder.

Skal bidra til:

- Gjennom fellessatsinger styrke og synliggjøre samisk kultur, språk og samfunnsliv innenfor samarbeidsavtalenes områder.

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for regionalutvikling.

13 Samisk samarbeid og internasjonalt arbeid

Hovedmål:

- Urfolk bestemmer over egen utvikling og har mulighet til å ivareta egne interesser internasjonalt.

Sametinget forvalter prinsipielle standpunkt og interesser som fremmes og forsvares på den internasjonale arena. Det er viktig at urfolksdimensjonen i nasjonale og internasjonale fora blir ivaretatt, og at saker som har betydning for urfolk blir fremmet både nasjonalt og internasjonalt.

Det grenseoverskridende arbeidet retter seg blant annet mot nasjonale og internasjonale fora og arenaer som angår FN, Arktisk råd og nordområdepolitikk, Samisk parlamentarisk råd, Barentssamarbeidet, nordisk samarbeid, arktisk samarbeid, Interreg og EU.

13.1 Virkemidler til samisk samarbeid og internasjonalt arbeid

13.1.1 Økonomiske virkemidler

Tabell 13.1.1 Samletabell - samisk samarbeid og internasjonalt arbeid

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	Internasjonalt arbeid	1 250	6 708	7 758	1 796	-5 962	-76,8 %
Sum		1 250	6 708	7 758	1 796	-5 962	-76,8 %

13.1.2 Administrative ressurser - Avdeling for rettigheter og internasjonale saker

Lønn, reise og kompetanseheving for avdeling for rettigheter og internasjonale saker inngår i kapittel 16 Driftsutgifter administrativt nivå.

Avdeling for rettigheter og internasjonale saker (VUOR) har følgende ansvarsområder:

- Internasjonale saker.
- Rettighetsarbeid.
- Det overordnede ansvaret for konsultasjonsavtalen mellom statlige myndigheter og Sametinget.
- Politikkutvikling sametingsvalg.
- Juridisk veiledning.

Avdeling for rettigheter og internasjonale saker disponerte 10 årsverk pr. 1.10.2013.

13.2 Internasjonalt arbeid

Tabell 13.2 Samletabell - internasjonalt arbeid

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	Internasjonale tiltak a)	331	570	570	0	-570	-100,0 %
	Internasjonalt arbeid	619	838	888	986	98	11,0 %
	Samiske likestillingsorganisasjoner	300	300	300	310	10	3,3 %
	Forberedende konferanse for WCIP 2014	0	5 000	6 000	500	-5 500	-91,7 %
Sum		1 250	6 708	7 758	1 796	-5 962	-76,8 %

a) Tilskudd til internasjonale tiltak er prioritert under tilskudd til kulturtiltak

Delmål:

- En likeverdig sameksistens og utviklingsmuligheter for alle folkegrupper og for begge kjønn i nordområdene.
- Et utstrakt samarbeid mellom samene over landegrensene.
- Sametinget er en selvstendig aktør i samspill med andre i det internasjonale arbeidet.
- Den internasjonale rettsutviklingen for urfolk er bedret.

Strategier:

- Arbeide nordisk og internasjonalt for å styrke samisk selvbestemmelse.
- Bidra til en nordområdeutvikling som styrker utvikling av samisk og andre urfolks kultur og samfunn.
- Støtte samene i Russland i deres arbeid for en positiv utvikling.
- Gjennom internasjonalt samarbeid skape gode rammevilkår for andre urfolk.

Tilskudd til internasjonalt arbeid

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	The Norwegian Barents Secretariat in Murmansk	258	266	316	350	34	10,8 %
50100	Samerådet - norsk seksjon	361	372	372	383	11	3,0 %
50200	Mama Sara Education Foundation	0	100	100	153	53	53,0 %
50300	doCip	0	100	100	100	0	0,0 %
Sum		619	838	888	986	98	11,0 %

a) Direkte tilskudd

Tilskuddsmottaker for tilskuddsordningen:

- Organisasjoner som fremkommer i tabellen ovenfor.

Målgruppe for tilskuddsordningen:

- Urfolksrepresentanter og andre aktører i internasjonale urfolksarbeidet.

Skal bidra til:

- Urfolk skal ha muligheter til aktiv deltakelse internasjonalt.

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for internasjonalt arbeid.

Tilskudd til samiske likestillingsorganisasjoner

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
56300	Samisk kvinneforum	a)	155	155	155	160	5	3,2 %
56400	Norgga Sáráhká	a)	145	145	145	150	5	3,4 %
Sum			300	300	300	310	10	3,3 %

a) Direkte tilskudd

Tilskuddsmottaker og målgruppe for tilskuddsordningen:

- Samiske likestillingsorganisasjoner som fremkommer i tabellen ovenfor.

Skal bidra til:

- Opprettholde et variert organisasjonsliv og sikre organisasjonene et stabilt økonomisk fundament.

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket til samiske likestillingsorganisasjoner.

Verdenskonferansen for urfolk 2014

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse		RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
51100	Forberedende konferanse for WCIP 2014	a)	0	5 000	6 000	500	-5 500	-91,7 %
Sum			0	5 000	6 000	500	-5 500	-91,7 %

a) Prosjekt i egen regi

Sametinget vil, som en konkret oppfølging av Alta 2013, være med på å bidra til at den globale koordineringsgruppen kan gjennomføre sine oppgaver fram mot WCIP 2014. Dette innebærer i hovedsak bidrag til sekretærfunksjonen for GCG.

14 Andre tiltak

14.1 Økonomiske virkemidler til andre tiltak

Tabell 14.1 Andre tiltak

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	Konferanser i regi av Sametinget	3 470	1 750	1 750	1 000	-750	-42,9 %
	Samiskrelatert statistikk i Norge	375	375	375	375	0	0,0 %
	Utdeling av priser og stipender	82	125	125	125	0	0,0 %
	Utredninger og evalueringer	1 782	1 652	1 252	1 052	-200	-16,0 %
	Sametingets 25-årsjubileum	0	1 000	1 000	1 000	0	0,0 %
Sum		5 709	4 902	4 502	3 552	-950	-21,1 %

14.2 Konferanser i regi av Sametinget

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
80000	Konferanser i regi av Sametinget	3 470	1 750	1 750	1 000	-750	-42,9 %
Sum		3 470	1 750	1 750	1 000	-750	-42,9 %

Posten omfatter de ulike konferansene Sametinget skal arrangere i 2014. Sametingsrådet fastsetter nærmere hvilke konferanser som skal arrangeres.

14.3 Samiskrelatert statistikk i Norge

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
80100	Samiskrelatert statistikk i Norge	375	375	375	375	0	0,0 %
Sum		375	375	375	375	0	0,0 %

Sametinget har inngått avtale med Statistisk sentralbyrå (SSB) om produksjon av samiskrelatert statistikk. Midlene dekker produksjon av publikasjonen, Samisk statistikk. Det er overført kr 350 000 fra kap. 1500 Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter til Sametinget til formålet. Tidligere var ikke denne spesifisert slik i statsbudsjettet og i 2009 fikk Sametinget kr 300 000 til formålet.

I henhold til avtale med til Statistisk sentralbyrå (SSB) avsetter Sametinget kr 375 000 til produksjon av samiskrelatert statistikk i Norge.

14.4 Utdeling av priser og stipend

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
	Kultur- og idrettsstipend	82	125	125	125	0	0,0 %
Sum		82	125	125	125	0	0,0 %

Målet med kultur- og idrettsstipendet er å motivere samisk ungdom til å engasjere seg innenfor musikk, kunst, kultur og idrett. Det tildeles 4 stipend. Stipendene skal gå til enkeltpersoner av begge kjønn. De som mottar stipendene må være mellom 16 og 25 år det året stipendet tildeles.

Ordningen forvaltes av sametingsrådet eller det organet som sametingsrådet delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for kultur- og idrettsstipendet.

14.5 Utredninger og evalueringer

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
86000	Utredninger og evalueringer	1 782	1 652	1 252	1 052	-200	-16,0 %
Sum		1 782	1 652	1 252	1 052	-200	-16,0 %

Posten dekker utredninger og evalueringer som Sametinget har behov for i det politiske arbeidet, inkludert strategi for å stadfeste den historiske retten til fiske i sjøsamiske områder.

14.6 Sametingets 25-årsjubileum

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
86500	Sametingets 25-årsjubileum	0	1 000	1 000	1 000	0	0,0 %
Sum		0	1 000	1 000	1 000	0	0,0 %

I forbindelse med Sametingets 25-årsjubileum skal det utgis en jubileumsbok i 2014. Sametinget skal invitere til en jubileumsmarkering 9. oktober 2014, på dagen 25 år etter at det første Sametinget ble åpnet av H.M. Kong Olav V. 9. oktober 1989.

15 Driftsutgifter politisk nivå

Tabell 15.0 Samletabell - driftsutgifter politisk nivå

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
		2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
	Driftsutgifter politisk nivå	24 258	22 390	22 140	22 991	851	6,9 %
	Virkemidler til plenumsledelsens disposisjon	a)	7 182	12 283	8 076	-4 207	-
Sum		31 440	34 673	34 423	31 067	-3 356	-9,7 %

a) Tidligere var disse under kapittel andre virkemidler

15.1 Driftsutgifter politisk nivå

Tabell 15.1 Driftsutgifter politisk nivå

(i 1000 kr)

Koststed	Benevnelse	RR	Bud	Rev	Bud	Avvik	Avvik
		2012	2013	2013	2014	14-Rev 13	i %
1010	Sametingets plenum	10 422	8 919	8 919	9 136	217	2,4 %
1110	Sametingets plenumsledelse	2 398	2 136	2 136	2 150	14	0,7 %
1120	Sametingets kontrollutvalg	407	900	500	900	400	80,0 %
1310	Samisk parlamentarisk råd	546	700	700	900	200	28,6 %
1510	Sametingsrådet	9 565	9 000	9 000	9 000	0	0,0 %
1910	Sametingets ungdomspolitisk utvalg (SUPU)	332	335	335	350	15	4,5 %
1920	Sametingets eldreråd	447	250	400	400	0	0,0 %
1930	Sametingets klagenemnd	141	150	150	155	5	3,3 %
SUM		24 258	22 390	22 140	22 991	846	3,8 %

Sametingets plenum

I denne posten ligger midler til Sametingets plenum, fagkomiteene og gruppene.

Sametingets plenumsledelse

På plenumsledelsens budsjett settes det av midler til dekking av lønn til plenumslederen og godtgjørelser og reiseutgifter til plenumsledelsen for møtevirksomhet utenom plenumsmøtene. I tillegg videreføres ordningen med midler til fagkomiteenes befaringer og høringer med kr 600 000, som forvaltes av plenumsledelsen.

Med bakgrunn i Sametingets vedtak i sak 17/06 Retningslinjer for bruk av midler fra Sametinget til de politiske gruppene, som forvaltes av plenumsledelsen, beregnes kr 50 000 til revisorgodkjenning av gruppemidlene og midlene til opposisjonens arbeidsvilkår.

I midlene avsatt til plenumsledelsen inkluderes godtgjørelse til medlem og varamedlem oppnevnt av Sametinget til FeFos kontrollkomité på kr 45 000.

Sametingets kontrollutvalg

Kontrollutvalget skal utøve parlamentarisk kontroll og styringskontroll over virksomheten som finansieres over Sametingets budsjett. I dette ligger også å kontrollere Sametingets årsregnskap og eventuelle merknader til regnskapet fra Riksrevisjonen. Utvalget kan foreta de undersøkelser i Sametingets administrasjon som den anser som nødvendig.

Kontrollutvalget avgir innstilling til Sametingets plenum i saker det tar opp til behandling, enten som en egen sak eller gjennom komiteens årsmelding.

Sametinget har inngått en rammeavtale med ALT advokatfirma AS om kjøp av tjenester til Sametingets kontrollutvalg. Tjenestene omfatter blant annet bistand i å utarbeide handlingsplaner for kontrollutvalgets arbeid i henhold til kontrollutvalgets retningslinjer, utredning og saksforberedelse av kontrollutvalgets saker og bistand i informasjons- og kommunikasjonsspørsmål.

Samisk parlamentarisk råd (SPR)

Samisk parlamentarisk råd (SPR) er et parlamentarisk samarbeidsorgan for sametingene i Finland, Norge og Sverige, med samene fra russisk side som permanente deltagere. Delegasjonens utgifter til deltakelse på SPR-møter og øvrig representasjon dekkes av de ulike sametingene.

Sametingsrådet

Posten dekker presidentens og visepresidentens godtgjørelse, tre rådsmedlemmer og politiske rådgivere. I tillegg settes det av midler til gjennomføring av ulike seminarer som avholdes under plenum.

Presidentens godtgjørelse følger regjeringsmedlemmenes godtgjørelse og utgjør 80 % av den.

Visepresidentens godtgjørelse utgjør 80 % av presidentens godtgjørelse.

Sametingsrådets øvrige medlemmer har en godtgjørelse pr. år som utgjør 75 % av presidentens godtgjørelse.

Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU)

SUPU ble opprettet som permanent organ i 2003. Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU) er opprettet for å styrke samisk ungdoms innflytelse på Sametingets politikk. SUPU består av fem faste medlemmer og er oppnevnt av Sametingsrådet. SUPU har fått fastsatt mandat og organisering av Sametingets plenum.

Sametingets eldreråd

Sametingsrådet har oppnevnt Sametingets eldreråd for perioden 2012-2014 og har fastsatt mandat for rådet. Eldrerådet er et rådgivende organ for sametingsrådet og skal bistå rådet i utformingen av Sametingets eldrepolitikk. Eldrerådet har bred geografisk representasjon.

Sametingets klagenemnd

Sametinget har i 2011 opprettet Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker. Formålet med opprettelsen er å sikre at Sametingets tilskuddsforvaltning oppfyller forvaltningslovens regler om klagebehandling.

15.2 Virkemidler til plenumsledelsens disposisjon

Tabell 15.2 Samletabell - virkemidler til plenumsledelsens disposisjon

(i 1000 kr)

Akt.	Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
62000	Politiske grupper i Sametinget	3 219	3 219	3 219	3 316	97	3,0 %
62100	Opposisjonens arbeidsvilkår	1 013	1 013	1 013	1 720	707	69,8 %
62200	Tilskudd til lister ved sametingsvalget 2013	0	2 200	2 200	0	-2 200	-100,0 %
62300	Sametingsvalget 2013	0	2 900	2 900	0	-2 900	-100,0 %
55000	Samiske hovedorganisasjoner	2 450	2 451	2 451	2 525	74	3,0 %
56000	Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget	500	500	500	515	15	3,0 %
Sum		7 182	12 283	12 283	8 076	-4 207	-34,3 %

15.2.1 Administrative ressurser - plenumsstaben

Plenumsstabens ansvar og oppgaver er å ivareta den parlamentariske virksomheten på Sametinget. Dette omfatter saksbehandling for plenumsledelsen, med blant annet planlegging av møtene i fagkomiteene og plenum, Sametingets arbeidsorden og annet reglement som regulerer saksbehandlingen i Sametinget og Sametingets godtgjørelsesreglement. Det omfatter også forvaltning av Sametingets valgmannstall, med inn- og utmelding, søknader om bruk av manntallet, og fordeling av gruppe- og opposisjonsmidlene i Sametinget.

Plenumsstaben har også ansvaret for planleggingen og gjennomføringen av sametingsvalg og åpningen av nytt sameting. Dertil skal plenumsstaben forestå saksbehandlingen av klagesaker som sametingsrådet oversender til Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker, utføre sekretær oppgaver for Sametingets kontrollutvalg og ivareta sametingsrepresentantenes behov i tilknytning til møtene i fagkomiteene og plenum.

Plenumsstaben ønsker å være selvhjulpne med hensyn til oversetting til og fra norsk og samisk. Derfor oversetter staben slike dokumenter selv.

Plenumsstaben disponerte 5 årsverk pr 1.10.2013.

15.2.2 Virkemidler til plenumsledelsens disposisjon

Tilskudd til politiske grupper i Sametinget

Tilskuddsmottakere og målgruppe for tilskuddsordningen:

- Grupper i Sametinget som har status som gruppe i henhold til Reglement for Sametingets politiske nivå, fastsatt av Sametinget 10.02.94, med endringer av 28.11.07.

Skal bidra til:

- Godt organiserte politiske grupper på Sametinget.

Ordningen forvaltes av plenumsledelsen eller det organet som plenumsledelsen delegerer myndigheten til.

Tilskudd til opposisjonens arbeidsvilkår

Tilskuddsmottakere og målgruppe for tilskuddsordningen:

- Grupper i Sametinget som har status som gruppe i henhold Reglement for Sametingets politiske nivå, fastsatt av Sametinget 10.2.1994, med endringer av 28.11.2007, og som har definert seg som en del av opposisjonen.

Skal bidra til:

- Gode arbeidsvilkår for opposisjonen på Sametinget.

Ordningen forvaltes av plenumsledelsen eller det organet som plenumsledelsen delegerer myndigheten til.

Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner

En samisk hovedorganisasjon er en landsomfattende organisasjon med bredde i aktivitetene. Det vil si at aktiviteten ikke er rettet mot et avgrenset område av samfunnet. Organisasjonen arbeider både med politisk arbeid, kulturarbeid og studievirksomhet.

Tilskuddsmottaker og målgruppe for tilskuddsordningen:

- Norske samers riksforbund.
- Samenes folkeforbund.

Skal bidra til:

- Å sikre det finansielle grunnlaget til de samiske hovedorganisasjonene.

Ordningen forvaltes av plenumsledelsen eller det organet som plenumsledelsen delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for samiske hovedorganisasjoner.

Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget

Tilskuddsmottaker og målgruppe for tilskuddsordningen:

- Organisasjonene til partier og grupper som er som er representert på Sametinget.

Skal bidra til:

- Sikre det finansielle grunnlaget til organisasjonene til partier og grupper som er representert på Sametinget.

Ordningen forvaltes av plenumsledelsen eller det organet som plenumsledelsen delegerer myndigheten til.

For øvrig gjelder regelverket for organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget.

16 Driftsutgifter administrativt nivå

Tabell 16.0 Driftsutgifter administrasjon

(i 1000 kr)

Benevnelse	RR 2012	Bud 2013	Rev 2013	Bud 2014	Avvik 14-Rev 13	Avvik i %
Driftsutgifter administrasjon	94 440	98 000	98 258	103 372	5 114	5,2 %
SUM	94 440	98 000	98 258	103 372	5 114	5,2 %

16.1 Sametingets administrasjon

Posten inneholder:

- Lønn, reise og kompetanseheving for Sametingets administrasjon.
- Felles driftsutgifter for administrasjonen. Dette inkluderer varer og tjenester, husleie, strøm, generelle investeringer og investeringer til rullering av IKT-utstyr.
- Avsetning for vedlikeholds- og reparasjonskostnader til sametingsbygningen.

Dette gjelder for Sametingets 7 fagavdelinger og plenumsstaben. Hovedtyngden av utgiftene går til lønns- og personalutgifter. Totalt har Sametinget i 2013 ca. 140 årsverk.

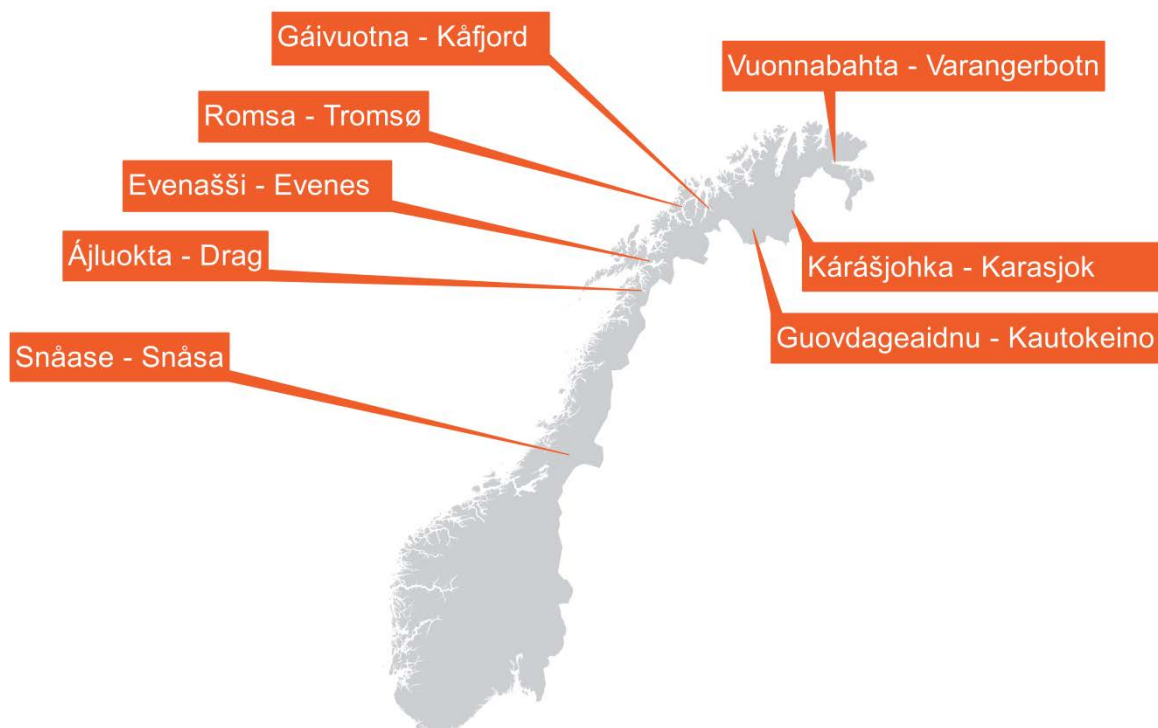
Det bevilges totalt kr 103 372 000 til driftsutgifter administrativt nivå. I økningen av budsjettet er det lagt inn en anslått lønnsvekst på 3 %, prisøkning på 2,5 %, og en styrking av tilskuddsforvaltningen på kulturområdet.

Sametinget leier i dag lokaler i Varanger Samiske Museum fra Nesseby kommune. Det har vært vanskelig for kommunen å skaffe til veie økte arealer i bygningen, og i tillegg har kommunen selv bruk for utleielokalene ved museet. Etter en utlysingsrunde har Sametinget inngått en langsiktig leieavtale med Ishavsveien Forretningscenter om leie av kontorlokaler. Lokalene vil være innflyttingsklare innen 1. april 2014. Tilleggskostnadene i forbindelse med ny leieavtale vil være på kr 300 000.

I forbindelse flytting inn i nye lokaler vil det være behov for å investere i nye kontormøbler, møteromm møbler og annet teknisk utstyr. Vi anslår disse utgiftene til kr 700 000.

16.1.1 Sametingets kontorstruktur

Sametingets kontorstruktur er geografisk spredt på 8 forskjellige steder, og disse er som følger:

Sametinget har siden etableringen hatt en desentralisert administrasjon, med Karasjok som hovedadministrasjon. De ulike kontorene er lokalisert i viktige samiske områder, og kontorene er, med unntak av i Karasjok og Tromsø, lokalisert sammen med andre samiske institusjoner. Dette bidrar både til gode fagmiljø og til viktige kompetansearbeidsplasser i forholdsvis små arbeidsmarkeder.

Vi legger til grunn at alle våre kontorsteder skal bestå og videreutvikles. Det er fortsatt slik at vi på sikt ønsker å oppnå at alle våre kontorsteder har minimum 10-12 ansatte. Dette for å oppnå et inspirerende og variert arbeidsmiljø, bredere fagmiljø, større stabilitet, økt attraktivitet og gode arbeidsvilkår for våre ansatte. Vårt mål er å etablere robuste og attraktive kontorer på denne størrelsen ved alle våre kontorsteder.

Sametinget har lykket med å bygge opp en desentralisert kontorstruktur med stedsuavhengige kompetansearbeidsplasser. Det er ikke knyttet noen spesielle funksjoner eller oppgaver til de ulike kontorene. Dette betyr at alle ansatte kan arbeide innenfor sitt fagfelt på hvilket som helst kontorsted. Unntaksvis kan stillingene kreve stedstilknytning, særlig merkantile tjenester og regionstilknyttede kulturminnevernstillinger.

Kontorstruktur med geografisk spredte kontorsteder medfører utfordringer på flere måter. Vi må blant annet ha gode tiltak for å sikre godt arbeidsmiljø, fagmiljø, informasjonsflyt og god kommunikasjon. Videre konkurrerer Sametinget med mange andre samiske og norske institusjoner om den samme arbeidskraften. De fleste stillinger lyses ut med fritt valg av kontorsted. De siste tre årene har vi lyst ut

ca. 25 stillinger hvor søkerne fritt kunne velge kontorsteder. Vi har ikke hatt utfordringer med å rekruttere personer til ledige stillinger, og med fritt valg av kontorsted har det vist seg at vi får et mye større tilfang av kompetente søkere til de ulike stillingene.

Sametinget har også utfordringer med hensyn til å møte den demografiske utviklingen i samfunnet, hvor især de unge søker seg til de sentrale tettstedene/byene (Oslo, Tromsø, Alta, Trondheim, Bodø etc.).

Samarbeidet med vertskommunene må utvikles slik at våre stillinger blir markedsført lokalt og at vertskommunen er behjelpelig med å legge til rette med eksempelvis leieboliger og barnehageplasser.

16.1.2 Organisasjonskart

Administrasjonen har disse avdelingene:

Beskrivelse av arbeidsoppgavene til de enkelte avdelingene og seksjonene er lagt til fagkapitlene.

I tillegg til de avdelinger og seksjoner som er omtalt i fagkapitlene, består administrasjonen av:

16.1.3 Avdeling for administrasjon (HÁL)

Avdelingen har fem seksjoner:

- Seksjon for IT og drift, som pr. 1.10.2013 disponerte 6 årsverk.
- Seksjon for arkiv, som pr. 1.10.2013 disponerte 7 årsverk.

- Seksjon for personal, som pr. 1.10.2013 disponerte 8 årsverk.
- Seksjon for økonomi, som pr. 1.10.2013 disponerte 6 årsverk.
- Seksjon for budsjett og samordning, som pr. 1.10.2013 disponerte 5 årsverk

16.1.4 Avdeling for kommunikasjon (GUL)

Avdelingen har to seksjoner:

- Seksjon for kommunikasjon, som pr. 1.10.2013 disponerte 9 årsverk.
- Seksjon for bibliotek, som pr. 1.10.2013 disponerte 3 årsverk.

Seksjon for kommunikasjon har ansvaret for informasjons- og kommunikasjonsvirksomheten i Sametinget og den praktiske møtetilretteleggingen i sametingsrådet. Sametinget ser behov for å styrke informasjonen og kunnskapene om Sametingets virksomhet og tilskuddsforvaltning i det samiske samfunnet.

16.2 Elektronisk tilskuddsforvaltningsverktøy

En av Sametingets største utfordringer er å møte veksten i antall henvendelser, som har økt betraktelig de seneste årene. Sametinget vil møte denne utfordringen blant annet med å effektivisere tilskuddsforvaltningen ved å utvikle et elektronisk tilskuddsforvaltningssystem (ETF). I dag utføres mye av tilskuddsbehandlingen manuelt, og systemene vi har tilgjengelig kommuniserer ikke med hverandre.

Med et nytt elektronisk tilskuddsbehandlingssystem vil vi kunne motta søknader elektronisk. Systemet må også tilfredsstillere krav til integritet, sikring, kontroll og sporbarhet av data og transaksjoner.

De totale utgiftene for implementering av et elektronisk tilskuddsforvaltningssystem vil kunne komme opp i en størrelsesorden på 9 000 000 – 10 000 000 fordelt over 3 år.

For 2014 planlegges det å få utarbeide en kravspesifikasjon i henhold til våre krav og behov til et elektronisk tilskuddsforvaltningssystem. Dette skal gjennomføres med interne ressurser, men det er også behov for å kjøpe eksterne tjenester i denne forbindelse.

